

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT DALI**

**JEANNE LANVIN ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BAYAN VE ÇOCUK GİYİM
KOLEKSİYON ÖNERİLERİ**

Fazilet CEYHANLI

YÜKSEK LİSANS

ADANA/2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT DALI**

**JEANNE LANVIN ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BAYAN VE ÇOCUK GİYİM
KOLEKSİYON ÖNERİLERİ**

Fazilet CEYHANLI

Danışman: Doç. Dr. Fatma Engin ALPAT

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Figen ÖZEREN

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Selda KOZBEKÇİ AYRANPINAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA/2019

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Tekstil ve Moda Tasarımı Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:

(Danışman)

Üye:

Üye:

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

... /... /2019

Prof. Dr. Serap ÇABUK

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 08/ 01 / 2019

Fazilet CEYHANLI

ÖZET

JEANNE LANVIN ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BAYAN VE ÇOCUK GİYİM KOLEKSİYON ÖNERİLERİ

Fazilet CEYHANLI

Yüksek Lisans Tezi, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fatma Engin ALPAT

Ocak 2019, 140 Sayfa

Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar geçen zaman diliminde giysi; insanları soğuktan koruyan, sert ve zorlu iklim koşullarına bağlı olarak insanın dayanma gücünü arttıran bir örtünme, korunma unsuru iken zamanla kültürel değişimler, teknoloji alanındaki gelişmeler, değişen ekonomik koşullar doğrultusunda insanoğlunun birey olarak kendisini ifade edebilmesinde önemli bir unsur olarak gelişme göstermiştir. Günümüzde giyim olgusu insanlar için sadece örtünme veya dış etkenlerden korunma şeklinde düşünülen bir olgu olsaydı kişiye ait sadece birkaç parça giyim eşyası olacaktı. Ancak insanlar karakter, zevk, kendilerini dış dünyaya karşı ifade etme biçimi, sosyal ve ekonomik statü açısından birbirlerinden ayrılmak amacı ile giysiyi kullanmışlardır. Tarihsel devinim boyunca gerçekleşen ilerleme içerisinde giyim olgusu öncelikli olarak bireyin belli bir gruba, sınıfa ait olduğunu göstermesi ve vurgulaması için materyal, renk, doku, kumaş, aksesuar, desen açısından çeşitlendirilmiş ve tasarlanmıştır.

Giyim tarihi incelendiği zaman, insanoğlunun içerisinde yaşadığı toplumun, ait olduğu kültürün, ayak bastığı coğrafyanın örtünme ile giyinme eylemi arasında bulunan ilişkiyi yakından etkilediği fark edilebilmektedir.

Moda olgusunun oluşum ve gelişimi; modanın giyim sektörü içerisinde yer bulması toplumlardaki estetik bir duyarlılığın ilerlemesi ile orantılıdır. Toplum içerisinde ortaya çıkan ticari, siyasi, kültürel anlamdaki eylemler, sanatsal düşünce yapıları, çevresel faktörler, teknoloji alanında ortaya çıkan yenilikler ve gelişmeler, bireylerin kendi içlerinde ve ilişkilerindeki etkenler modaya yön vermekte ve böylece moda toplumsal bir olgu haline gelmektedir.

Moda hızlı bir devinim halindedir. Çünkü moda, toplumda meydana gelen, herhangi bir alanda ortaya çıkan değişimler, insanlar arasında oluşan düşünce

farklılıkları, o andaki olay ve durumlara karşı etki- tepki gibi sebeplerden etkilenmeye ve şekil değiştirmeye uygun bir kavram ve oluşumdur.

Moda tarihinin anlamı, günümüz dünyasında ‘tasarım’ kavramının nasıl ortaya çıktığı ve hangi aşamalardan geçtiği ile ilişkilidir. Çünkü 20. Yüzyıldan itibaren moda dünyasında ‘tasarımcı’ tek yönlü açıdan bakılarak sadece giysileri hayal eden ve diken bir birey değil; içerisinde yaşadığımız dünyanın kavramlarını inşa eden bir üretici konumunda bulunmaktadır. Giysilerimizi hayal eden ve tarzlığını yapan kişilerin bir terzi olmaktan çok nasıl dünyanın en büyük sektörlerinden birinin yüzü haline geldikleri sorusunun cevabına ulaşabilmek için ise yapılan araştırmalar ve tespitler doğrultusunda Avrupa’ da tanınmış ve gelişme göstermiş tasarımcı- terzi- modacı niteliğini taşıyan Jeanne Lanvin dikkat çekmektedir. Kurulduğu ilk günden günümüze kadar en uzun süreli ve aralıksız bir şekilde aktif olarak varlığını sürdüren moda evlerinden biri olan Lanvin markasının kurucusu Jeanne Lanvin, moda ve giyim sektöründe yenilikler ve tasarımlar ortaya koymuş; moda tasarım dünyasına giysi tasarımı, aksesuar tasarımı ve tekstil tasarımı açısından farklı ve dikkat çekici bir boyut getirerek haute couture dünyasına da katkıda bulunmuştur. Lanvin kızından ilham alarak ‘Anne- Kız’ elbiseleri tasarlamıştır ve bunlara ek olarak kıyafetleri aksesuarla zenginleştirmiştir. Bu giysi tasarım biçimini markasına uyarlayarak özgün olmak adına dikkat çekmiştir. Yaşadığı dönemde bu tasarım fikri ve uygulama yöntemleri ile giysi moda sektöründe özgün bir konuma sahip olmuştur. Tasarımlarını oluştururken geleneksel olandan kopmamış; ürünlerini güncel olan gelişmeler ile birleştirerek tasarlamış ve kullanıcıya sunmuştur.

Bu çalışma moda ve tekstil tasarımı öğrencileri için özgünlük ve tasarımda farklılık ortaya koymak, yaratıcılığın geçmiş, şuan ve gelecekle birlikte harmanlanması, farklı fikirlerden beslenmek bakımından olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada amaç; literatür taramasının sonucunda elde edinilen bilgi ve analizler ışığında tekstil ve moda eğilimlerinde geleceğe yönelik tasarım ve uyarlamaların doğru ve net tespitini yapabilmek olarak düşünülmektedir. İncelenen konu ile ilgili yeterli Türkçe kaynak ve veri bulunmamasından dolayı yabancı dildeki kaynaklardan Jeanne Lanvin örneği üzerinden gidilerek incelemeler ve bu incelemeler doğrultusunda uygulamalar yapılmıştır. Ayrıca araştırmada ilgili branşlardaki tasarım eğitimi programları ve öğrenciler için Türkçe kaynak oluşturulması planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Jeanne Lanvin, tekstil, moda tasarım, giyim

ABSTRACT

WOMEN'S AND CHILDREN'S CLOTHING COLLECTION RECOMMENDATIONS ON JEANNE LANVIN SAMPLE

Master of Science Thesis, Textile and Fashion Design

Advisor: Assoc. Dr. Fatma Engin ALPAT

January 2019, 140 Page

In the time period from prehistoric times to today, clothing has been a cover and an element of protection, which shelters people from the cold and increases the strength of human resistance to hard and harsh climatic conditions, whereas over time it has developed so much as an important component which is of great importance for human beings to express themselves in accordance with the changes in culture, economy and technology. Today, if clothing were considered to be a mere covering or protection from external factors, it would only be a few pieces of clothing belonging to the person. However, people have used clothing to separate from each other in terms of character, pleasure, the way they express themselves to the outside world, and social and economic status. In the course of the historical movement, the fact of clothing has been diversified and clothes have been designed in terms of materials, colours, textures, fabrics, accessories and patterns in order to show and emphasize that the individual belongs to a particular group and class.

When the history of clothing is examined, it can be realized that the society in which human beings live, the culture in which they belong and the geography in which they stand affect the relationship between the covering and the dressing.

The development of the fashion and its introduction into clothing sector is directly proportional to the advancement of aesthetic sensitivities in societies. The commercial, political, cultural activities in a society, the changes in artistic thoughts, environmental factors, innovations and technological developments, individual differences and interpersonal relations all affect what is called fashion, and so the fashion becomes a social phenomenon.

Fashion is in a fast motion since it is a concept and fact suitable to change and get affected due to many factors occurring in a society from ideological and conceptual to preferences and interactions among and between individuals. The meaning of fashion

history is related to how the concept of 'design' emerged in today's world and what stages it has gone through. In fact, from the 20th century on, in the fashion world, the "designer" is not only a person who designs and produces the clothes from a one-way perspective, but also a producer who constructs the concepts of the world in which we live. Due to the research and findings about her, Jeanne Lanvin, a well-known and well-established designer, tailor and fashioner in Europe is an excellent example for how a person of cloth designer and tailor has become the face of one of the biggest sectors of the world rather than being a mere labourer. Jeanne Lanvin, the founder of the Lanvin brand, one of the fashion houses that has been active for the longest period of time since it was founded, has put forward innovations and designs in the fashion and clothing industry; she has also contributed to the world of haute couture by bringing a different and remarkable dimension to the world of fashion design in terms of clothing, accessory and textile. Inspired by her daughter, Lanvin designed 'mother - daughter' dresses and also enriched them with accessories. This garment has attracted attention for being original by adapting the design style to the brand. During her time, she had a unique position in the fashion industry with such design ideas and application methods. While creating her designs, she did not break from the traditional ones and presented her products to the user by combining them with current developments.

It is thought that this study will provide positive contributions to fashion and textile design students in terms of originality and diversity in design, blending creativity with past, present and future, and feeding on different ideas. The aim of this study is to make accurate and clear determination of future designs and adaptations in textile and fashion trends in the light of the information and analysis obtained as a result of literature survey. Due to the lack of adequate Turkish resources and data on the subject examined, the examinations were carried out on Jeanne Lanvin example in foreign language sources and some applications were carried out depending on this examination. It is also planned to design education programs and create a decent resource in Turkish language for the Turkish speaking students in the related field.

Keywords: Jeanne Lanvin, textile, fashion design, clothing

ÖNSÖZ

Moda, iki heceden oluşan kısa bir kelimedir. Ancak toplum hayatında birilerini, bir takım kendiliğinden oluşan veya birbirleri tarafından oluşturulan günlük yaşamın içinde yer alan ya da toplumsal yaşamdan ve doğa olaylarından kaynaklanan olguları etkileyen ve birilerinden, bir şeylerden etkilenen güçlü bir yapıya sahip olması sebebi ile birkaç tanıma sığmayacak kadar geniş bir kapsama alanına sahiptir. ‘Jeanne Lanvin Örneği Üzerinden Bayan ve Çocuk Giyim Koleksiyon Önerileri’ başlıklı tez konusunun incelenmesindeki amaç; 20. Yüzyıl modasının moda kavramı ve haute couturenin yüz yılın başlangıcı ve temel yapı taşlarından biri olmasına rağmen hakkında Türkçe kaynak bulunmadığından ve araştırmacılara kaynak oluşturması açısından bu konu ele alınmıştır. Lanvin’ in yaşadığı dönem, çalıştığı alanı ve Paris moda merkezinin durumu incelenecektir. Alan araştırması yapılarak, oluşum ve gelişim süreci irdelenerek, Jeanne Lanvin’ in hayatına, tasarım prensiplerine vurgu yapılacaktır. Bir tasarımcının neleri başarabildiği, hangi süreçleri yaşadığı, hazırladığı ve sunduğu giysilerin oluşum aşamalarını nasıl ortaya koyduğu incelenmiştir. Jeanne Lanvin tarzı örnek alınarak moda koleksiyonu hazırlanacaktır. İllüstrasyon çalışmaları ile portfolyo sunulacaktır. Jeanne Lanvin, kendi döneminde ve daha sonraki dönemlerde yer alan moda tasarımcılarına ilham kaynağı olması açısından önemlidir.

Çalışma ve araştırma sürecim boyunca bilgi ve deneyimi ile beni yönlendiren tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Fatma Engin ALPAT’ a; manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her türlü olumsuzluğa ve zorluğa rağmen yanımdan ayrılmayan eşim Çağrı CEYHANLI’ ya, aileme; araştırma sürecinde her zaman destek olan arkadaşım Engin DURU’ ya, yanımda olamasa da her zaman yanımda olduğunu hissettiğim, bana her anlamda güç veren ablam Fadime AŞAMA’ ya teşekkür ederim.

Fazilet CEYHANLI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM II	12
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. 20. Yüzyıl Başında Moda Tasarımı.....	12
2.1.1. 20. Yüzyıl Moda Anlayışı ve Moda Tasarımı	13
2.1.2. 20. Yüzyıl Moda Anlayışı İle Günümüz Moda Anlayışı Arasındaki Farklılıklar	53
2.1.3. 20. Yüzyıl Moda Tasarımcılarının Dönem Modasına Etkileri	62
2.1.4. Jeanne Lanvin	75
2.1.4.1. Jeanne Lanvin’ in Hayatı	75
2.1.4.2. Jeanne Lanvin’ in Giysi Tasarımına Bakış Açısı ve Dönem Modası.....	78
2.1.4.2.1. Jeanne Lanvin’ in Tasarım Anlayışı	102
2.2. Jeanne Lanvin Örneği Üzerinden Deneysel Giysi Koleksiyon Önerileri.....	110
BÖLÜM III.....	123
SONUÇ	129
KAYNAKÇA.....	131
ÖZGEÇMİŞ	139

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	1837-1901 yılları arasında kullanılan, kabarık etek, çember etek anlamına gelen krinolin örneği	19
Şekil 2.	Eski dönemlerde kullanılan korse modelleri.....	20
Şekil 3.	1900' lü yıllarda giyilen korse etkisi ile vücudun duruşu.....	20
Şekil 4.	1900'lü yıllarda omuzların açıkta bırakıldığı, mücevherlerin vurgulandığı giyim tarzı.....	21
Şekil 5.	VII Edward' ın yeni kraliçesinin taç kıyafeti. Hindistan' ın ince dore renkte dokuma kumaşı ile Paris' in süslü pulları ve nakışı ile dokunmuş kumaşın birleşimi. Tarz olarak şık olmasına rağmen küçük kusurları gizlemek için tasarlanmış bir kıyafet örneği.	21
Şekil 6.	1900'lü yıllarda omuzların açıkta bırakıldığı, mücevherlerin vurgulandığı giyim tarzına örnek teşkil edecek tarzda giyinmiş ve zarif bir görünüme sahip olan Galler Maud.....	22
Şekil 7.	20. Yüzyılın başlarında, güzelliği ve giyim tarzı ile dikkat çeken opera sanatçısı Lina Cavalieri' ye ait portreler. (Ressam Giovanni Boldini tarafından 1901 yılında resmedilen portre ve fotoğraf.)	23
Şekil 8.	1899 yılında çizimi Charles Dana Gibson tarafından yapılan Gibson kızı Görseli.....	24
Şekil 9.	Kadın giyimi üzerine denizci etkisi ve güvercin duruşu tarzı bu görselde vurgulanmaktadır. Her iki giysi illüstrasyonu da 1903 yılında la mode illustree dergisinde yer almaktadır.	25
Şekil 10.	Kakım derisinin işlenerek kullanıldığı vizon renkte tasarlanan kürk kombinli kıyafet örneği- Les Modes, Ocak, 1906	27
Şekil 11.	Tasarımcı Madeleine Laferriere' ye ait 1907 yılında tasarlanmış ve canlı model üzerinde gösterimi yapılmış giysiler.	28
Şekil 12.	Tasarımcı Isidore Paquin' e ait illüstrasyon şeklinde gösterimi yapılmış giysi örneği-1908.	28
Şekil 13.	Tasarımcı Paul Poiret' e ait giysi örneği.....	29
Şekil 14.	Isadora Duncan'ın kızlarının Fortuný'nin tasarlamış olduğu Delphos isimli pilili ipek elbiseleri giymiş oldukları görsel	30

Şekil 15.	Model Margaret Shea, yatay çizgili jarse tweed' den yapılmış üç parçalı bir takım giymektedir: etek, bluz ve Chanel tarafından tasarlanan fularlı pelerin; "avcı tipi", 16/09/1929.....	30
Şekil 16.	Elsa Schiaparelli' nin dikkat çeken tasarımı olan 'trompe l'oeil' göz yanılsaması etkili kazak tasarımı	31
Şekil 17.	Kadınların genellikle şapkalarını rüzgârdan ve tozdan korumak amacı ile ağır peçe tarzında örtüler, sürüş eldivenleri, gözlük kullandığını gösteren görsel	32
Şekil 18.	Dans, Müzik ve Tasarım: Diaghilev' in Balesi Russes.....	33
Şekil 19.	Josef Hoffmann tarafından tasarlanan top elbise (1904),Wiener Werkstätte. Fotoğraf: © MAK / Georg Mayer	34
Şekil 20.	Sonia Delaunay, Simultaneous Dress, Paris, 1913	35
Şekil 21.	Paul Poiret tarafından tasarlanan kürk ve nakış ile zenginleştirilerek tasarlanmış, kimono tarzı giysi	35
Şekil 22.	Stepanova' nın tanınmış eseri spor kostümü: geometrik, çift cinsiyetli ve bedenin hareketi ile dikkat çekmektedir.	36
Şekil 23.	Bir defiledeki iki model, 1925, fotoğraf: NAC National Digital Archive.....	37
Şekil 24.	Sir Bernard Shaw Montgomery	40
Şekil 25.	Christabel Pankhurst (ortada) ve annesi Emmeline (solda) 1903'te Manchester'da Toplumsal ve Siyasal Kadın Birliği'ni –İngiltere kurdular.	41
Şekil 26.	Sonia Delaunay tasarımı plaj kıyafetleri.....	43
Şekil 27.	Charles Frederick Worth'a ait fotoğraf /Worth'un tasarımını giyen kadın resmi, 1854, Franz Xaver Winterhalter, Metropolitan Museum of Art.....	44
Şekil 28.	Worth' a ait kaligrafi etiketi, c.1910.....	44
Şekil 29.	Paul Poiret tarafından tasarlanan the hobble skirt örnekleri.(1909-1913)	45
Şekil 30.	Dior ve mankenleri-1950	46
Şekil 31.	Elsa Schiaparelli' nin Dali' den etkielenerek oluşturduğu kıyafet-1937	46
Şekil 32.	1900 lü yıllarda şapka modeli	47
Şekil 33.	1920' lerde Amerikalı model Leila Hyams'ın Giysisi ile birlikte Tamamlayıcı Unsur Olarak Kürk Kullanımı ve Aksesuarlar	47

Şekil 34.	Zooty tarz	49
Şekil 35.	Hippi tarz	49
Şekil 36.	Peter Brown ve Pam Grier, Foxy Brown filminde, dekolte ve vücudu saran tulumu ile.....	50
Şekil 37.	Mod' lar	52
Şekil 38.	Peter Brown ve Pam Grier, Foxy Brown filminde, dekolte ve vücudu saran tulumu ile.....	52
Şekil 39.	Naomi Campbell'in giydiği Versace Tasarımı elbise.....	53
Şekil 40.	"Bonnie and Clyde" -1970 yapımı filmde bir kare. Bonnie' nin kıyafeti kendine güvenen bir kadın duruşunu desteklemektedir.....	60
Şekil 41.	Antik çağlardan etkilenilerek oluşturulan Madeleine Vionnet tasarımı	62
Şekil 42.	Fotoğrafçı Philippe Pottier tarafından 1952 yılında çekilen Nina Ricci Tasarımı Palto ile manken	63
Şekil 43.	Gabrielle Coco Chanel model üzerinde kıyafet tasarlarken-1925	64
Şekil 44.	Main Mocher tasarımlarını giyen iki model illüstrasyonu.....	64
Şekil 45.	Elsa Schiaparelli' ye ait kıyafet tasarımları	65
Şekil 46.	Christobal Balenciaga' ya ait kıyafet tasarımları.....	65
Şekil 47.	Emilio Pucci' ye ait kıyafet tasarımları	66
Şekil 48.	Valentino Garavani' ye ait kıyafet tasarımları.....	67
Şekil 49.	Mary Quant' a ait kıyafet tasarımları.....	67
Şekil 50.	Giorgio Armani' ye a ait kıyafet tasarımları.....	68
Şekil 51.	Yves Saint Laurent' e ait Nude Look kıyafet tasarımı	68
Şekil 52.	Issey Miyake ' ye ait kıyafet tasarımları.....	69
Şekil 53.	Kenzo Takada' ya ait kıyafet tasarımları	70
Şekil 54.	Yohji Yamaoto' ya ait kıyafet tasarımları	71
Şekil 55.	Hussein Chalayan' a ait kıyafet tasarımları	71
Şekil 56.	Gianni Versace' ye ait kıyafet tasarımları	72
Şekil 57.	Miuccia Prada' ya ait kıyafet tasarımları	72
Şekil 58.	Christian Lacroix' e ait kıyafet tasarımları	73
Şekil 59.	Dolce & Gabbana' ya ait kıyafet tasarımları	73
Şekil 60.	John Galliano' un 2003 yılında Christian Dior markası için tasarladığı haute couture koleksiyonundan bir parça	74
Şekil 61.	Tom Ford' a ait kıyafet tasarımları	74
Şekil 62.	Alexander Mcqueen' e ait kıyafet tasarımları.....	75

Şekil 63.	Jeanne Lanvin (1867-1946)	75
Şekil 64.	Jeanne Lanvin' e ait ilk butik (Faubourg Saint-Honore, France, 1910))	76
Şekil 65.	Jeanne Lanvin, eşi Pietro ve kızı Marie ile. Lanvin, 38 yaşındadır. Kızı Marguerite-Marie Blanche 8 yaşındadır.	77
Şekil 66.	Jeanne Lanvin, kızı Marie ile. Lanvin, Kızı Marguerite-Marie Blanche-1897	77
Şekil 67.	Jeanne Lanvin'in kızı Marguerite-Marie Blanche.	78
Şekil 68.	Lanvin tarafından birincisinin 1912, ikincisinin 1910' larda tasarımını yaptığı şapka modelleri. (1. tasarımda doğal hasır malzeme kullanırken, diğerinde fildişi renkte saten kumaş kullanmıştır.).....	78
Şekil 69.	Lanvin tarafından 1909 yılında tasarlanan 'Turban' tarzında baş aksesuarı.....	79
Şekil 70.	Jeanne Lanvin tarafından tasarlanan 'Cigale' kostümü, Kasım/1911, Fotoğrafçı Paul Nadar tarafından fotoğraflanmıştır	79
Şekil 71.	Victor Margueritte tarafından yazılan La Garçonne kitabı.	80
Şekil 72.	Lanvin' in La Garçonne kitabındaki karakterden esinlenerek tasarladığı kıyafet.....	80
Şekil 73.	Lanvin Anne-Kız Koleksiyonu ile ilgili görsel.....	81
Şekil 74.	Jeanne Lanvin- Robe de Style- Marjolaine, elma yeşili ipek kumaş kullanılarak tasarlanmıştır, 1920.....	81
Şekil 75.	Jeanne Lanvin- Robe de Stylee-1926	82
Şekil 76.	Jeanne Lanvin- Robe de Style-1926- siyah ipek, kristal taşlar ve boncuklarla süslemesi yapılmış kıyafet.	82
Şekil 77.	Jeanne Lanvin- Oyuncu Jane Renouardth' ın giydiği Robe de Style Elbise-1925	82
Şekil 78.	Jeanne Lanvin- 1.Fildişi ipek ile yapılmış, boncuk ve işlemler ile süslenmiş Robe de Style Elbise,19252.Genç görünüm, lavanta rengi organze ile yapılmış Robe de Style Elbise-1924	83
Şekil 79.	Lanvin tasarımının çizimi ve ürüne dönüşmüş hali	83
Şekil 80.	Lanvin tasarımlarından 'La Cible' isimli akşam elbisesi. Japon Ay desenlerinden etkilenilerek tasarlanmış, pul ve payet kullanılarak görsel anlamda zenginleştirilmiş ve metalik etki oluşturulmuş elbise. 1931 kış.....	84

- Şekil 81. Lanvin desen tasarım defterinde yer alan çeşitli malzemelerle oluşturulmuş motif örnekleri. Metalik boncuklar siyah zemin üzerinde kullanılarak parlak görüntü arttırılmaya çalışılmıştır. 1921 84
- Şekil 82. Lanvin desen tasarım defterinde yer alan çeşitli malzemelerle oluşturulmuş motif örnekleri. Metalik boncuklar ve kırmızı nakış, siyah zemin üzerinde kullanılarak parlak görüntü arttırılmaya çalışılmıştır. 1921..... 84
- Şekil 83. Lanvin tasarımı olan ‘Junon’ Romalılarda tanrıça Hera’nın diğer adını taşıyan giysinin eskiz çizimi Lanvin tasarımı olan ‘Junon’,1923 yaz içindir. Parlak mavi ipek şifon malzeme kullanılarak 1920’ li yılların tipik borumsu şekli ile tunik olarak oluşturulmuştur. İran stiline özgü mavi elbise ağırlıklı olarak boncuk malzemeler ile süslenmiş, güllurusu rengi kumaş ile katman oluşturularak giysiye boyut verilmiştir..... 85
- Şekil 84. Süsleme parça detayları ve guaj çizim ile Lanvin tasarımı olan Antik Yunan’da geçen melodram operasının kadın karakterinin adını taşıyan ‘Gismonda’ elbisesi, 1919. Kırmızı akşam elbisesi İran etkili motif ve efektler ile süslenmiştir. Tasarımda; sedef boncuklar, tohum boncuklar ve metalik malzemeler kullanılmıştır..... 85
- Şekil 85. Lanvin’ in tasarımları için planladığı elbise detayları. 1920’ li yıllarda oldukça cesur renklerden ve tohum boncuk-kesme boncuk ve boru boncuklardan oluşan süsleme eskizleri 86
- Şekil 86. Süsleme parça detayları ve guaj çizim ile Lanvin tasarımı olan ‘Sultane’ elbisesi, 1918. Siyah akşam elbisesi İran etkili motif ve efektler ile süslenmiştir. Tasarımda; sedef boncuklar, tohum boncuklar, pul, payet ve metalik malzemeler kullanılmıştır..... 86
- Şekil 87. Süsleme parça detayları-1945 87
- Şekil 88. Salyangoz kabuğunun boyanarak oluşturulduğu süsleme parça detayları-1945 88
- Şekil 89. Siyah ipek tafta elbise ile bilek ve kalça hizasında kendi kumaşından kuşaklar bağlanarak oluşturulmuş elbise tasarımı. Ortadoğu’ nun etkisinin olduğu mercan rengi zincir dikiş ve mercan renk boncuk süslemelerle zenginleştirilmiştir. 1920-21. Lanvin mavisi olarak

	bilinen mavi tonundaki elbise mercan renk boncuklar ve işlemlerle süslenmiştir. 1920-21	88
Şekil 90.	Veilleur de Nuit (Night Watchman)-1924	89
Şekil 91.	Jeanne Lanvin, “Roseraie” elbisesi, İlkbahar / Yaz 1923. İpek kumaş kullanılmıştır. Metropolitan Sanat Müzesi'nde Brooklyn Müzesi Kostüm Koleksiyonu kapsamında yer almaktadır.	90
Şekil 92.	Jeanne Lanvin’ in 1923 yılında metalik etkide kumaş kullanarak ve üzerine nakış uygulaması yaparak tasarladığı gece elbisesi	90
Şekil 93.	Jeanne Lanvin’ in 1922-1923 yıllarında farklı renklerde şönil (chenille) iplik kullanarak nakış uygulaması yaptığı (ilham verici ve özgün manasındaki) ‘Jolibois’ isimli gece elbisesi.....	91
Şekil 94.	Jeanne Lanvin’ in 1910 yılında siyah renkte şifon üzerine altın renginde sutaşı malzeme kullanarak desen oluşturduğu “Vermiculli” gece elbisesi tasarımı	91
Şekil 95.	Jeanne Lanvin’ in 1939 yılında oluşturduğu ‘Fusee’ isimli gece elbisesi.....	92
Şekil 96.	Jeanne Lanvin’ in 1933 yılında oluşturduğu özgün kumaş yüzey kompozisyonu. Tasarımcı, üç boyutlu, elmas şeklini verdiği kırmızı tekstil malzemesini zeminle birlikte uygulayarak tek bir kumaş görüntüsü oluşturmaya çalışmıştır.	92
Şekil 97.	Jeanne Lanvin’ in 1937 yılında genç kızlar için oluşturduğu parti elbisesi elbisesi ve detay görüntüsü.	93
Şekil 98	Jeanne Lanvin’ in 1929 yılında tasarladığı ‘Penombre’ alacakaranlık isimli elbisenin guaj boya ile yapılmış illüstrasyon çalışması.	94
Şekil 99.	Jeanne Lanvin’ in 1929 yılında tasarladığı ‘Penombre’ isimli elbisenin ilk üç fotoğraf görüntüsü ve ‘Le Sorcier’ büyücü isimli siyah beyaz renk birleşiminde tasarlanan elbisenin fotoğraf görüntüsü.....	94
Şekil 100.	Jeanne Lanvin gelinleri, 1912	95
Şekil 101.	Jeanne Lanvin’ in kızı için tasarladığı gelinlik modeli, 1917.....	96
Şekil 102.	Fransız film yıldızı Raquel Meller’ in La Terre Promise filmi için giydiği Lanvin tasarımı gelinlik-1924	96
Şekil 103.	Jeanne Lanvin’ in Ortaçağ’ ın tarzından esinlenerek tasarladığı gelinlik modeli-1920	97
Şekil 104.	Jeanne Lanvin’ in marka logosu	98

Şekil 105. Lanvin tasarımında yer alan nakış ve boncuk süsleme detayı olan “Veilleur de Nuit” elbisesi 1924.....	98
Şekil 106. Jeanne Lanvin’ in 1939 yılında kilisenin gösterişli materyallerinden yararlanarak tasarladığı kıyafet.....	99
Şekil 107. Jeanne Lanvin’ in 1925 yılında oluşturduğu “Gulliver” isimli palto tasarımı detay görüntüsü.....	100
Şekil 108. Jeanne Lanvin’ in 1923 yılında oluşturduğu “Marche Nuptiale” düğün marşı isimli gelinlik tasarımı ve detay görüntüsü.	101
Şekil 109. Jeanne Lanvin’ in 1931 yılında “cutwork” (fisto) kullanarak oluşturduğu elbiseler ve detay görüntüsü	101
Şekil 110. Jeanne Lanvin’ in 1939 yılında oluşturduğu Prensess Faucigny-Lucinge’ nin giydiği giysi.....	102
Şekil 111. Lanvin tasarım evinde yardımcısı ile.....	102
Şekil 112. Şeftali ve açık mavi şifon gül ile yanardöner ipek tafta detay-1910.....	103
Şekil 113. Isadora Duncan-Hollywood film yıldızı	103
Şekil 114. Lanvin atölyesinin çalışanları.....	105
Şekil 115. Lanvin’ in guaj boya kullanarak oluşturduğu tasarım çizim örneği, 1925.....	106
Şekil 116. Lanvin 7 Ocak 1926 yılında Chevalier de l’Order de la Legion ödülünü alırken	107
Şekil 117. Jeanne Lanvin ve “Carpillon” tasarımı-1924.....	108
Şekil 118. Jeanne Lanvin’ e ait kimono modelinden esinlenilerek oluşturulan akşam elbisesi-1934	108
Şekil 119. Jeanne Lanvin’ in 1927 yılında çıkardığı “Arpege” isimli parfüm görseli.....	109
Şekil 120. François Kollar tarafından çekilen Jeanne Lanvin portresi	110
Şekil 121. Tasarım 1, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.....	111
Şekil 122. Tasarım 2, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.....	112
Şekil 123. Tasarım 3, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.....	113
Şekil 124. Tasarım 4, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.....	114

Şekil 125. Tasarım 5, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.....	115
Şekil 126. Tasarım 6, 7, 8, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu eskiz çizimleri.	116
Şekil 127. Tasarım 9 Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi	117
Şekil 128. Tasarım 10, 11 Jeanne Lanvin elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi.....	118
Şekil 129. Tasarım 12: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında yer alan bel detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi.....	119
Şekil 130. Tasarım 13: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında elbisenin omuz kısmının detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi.....	120
Şekil 131. Tasarım 14: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında elbisenin omuz kısmının ve bel detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi.....	121
Şekil 132. Tasarım 15 Jeanne Lanvin gömlek tasarımında yer alan kol detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi.....	122
Şekil 133. Tasarım 16-17-18 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	123
Şekil 134. Tasarım 19-20 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	124
Şekil 135. Tasarım 21-22 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	125
Şekil 136. Tasarım 23-24 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	126
Şekil 137. Tasarım 25-26 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	127
Şekil 138. Tasarım 27-28 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.	128

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde yapılan araştırmanın ve gerçekleştirilen uygulamanın; problemi, amacı, önemi, sayıltı ve sınırlılıklarına yer verilmiş olup araştırma konusu ile ilgili bazı terimlerin tanımlaması yapılmıştır.

1.1. Problem

Tarih öncesi çağlardan şu ana kadar geçen süreçte giysi; insanları soğuktan koruyan, sert ve zorlu iklim koşullarına bağlı olarak insanın dayanma gücünü arttıran bir örtünme, korunma unsuru iken gün geçtikçe kültürel değişimler, teknoloji alanındaki gelişmeler, değişen ekonomik koşullar doğrultusunda insanoğlunun birey olarak kendisini ifade edebilmesinde önemli bir unsur olarak gelişme göstermiştir. Günümüzde giyinme eylemi ve giyim aracı insanlar için sadece örtünme veya dış etkenlerden korunma olarak düşünülmüş olsaydı kişiye ait yalnızca birkaç parça giyim eşyası olacaktı. Ancak söz konusu durum bu şekilde olmamıştır ve insanlar karakter, zevk, kendini dış dünyaya gösterme biçimi, sosyal ve ekonomik statü açısından birbirlerinden ayrılmak amacı ile giysiyi kullanmışlardır. Tarihsel gelişim, değişim ve tarih boyunca gerçekleşen ilerleme içerisinde giysiler öncelikli olarak bireyin belli bir gruba, sınıfa ait olduğunu göstermesi ve vurgulaması için materyal, renk, doku, kumaş, aksesuar, desen açısından çeşitlendirilmiş ve tasarlanmıştır.

Giyim tarihi incelendiği zaman, insanoğlunun içerisinde yaşadığı toplumun, ait olduğu kültürün, ayak bastığı coğrafyanın örtünme ile giyinme eylemi arasında bulunan ilişkiyi yakından etkilediği fark edilebilmektedir. Eski çağlardan günümüze kadar olan süreç incelendiği zaman; her gurubun kendine özgü yapılarının ve özelliklerinin bir ayna şeklinde yansması olarak giysi ile süs ilişkisini birlikte kullanmaları; ait oldukları coğrafi çevrelerinde yer alan bitkilerden üretilen kumaşları yine belirli maddeler, malzemeler ve boyalar ile renklendirmesi yapılarak, belirlenen desen ve motiflerle giysiye hareket kazandırılarak, kumaşlara dokusal özellikler eklenerek günümüz insanına ve özellikle tasarım dünyasına ışık tutmuşlar, yol gösterici olmuşlardır.

İnsan doğasında farklı etkenler toplamında değişen ve gelişen giyinme olgusu paralelinde; insanların yenilikçi doğası, sıradan bir birey olma fikrinden ayrılarak özgün olma arzusu, etraflarında bulunan insanlar tarafından beğeni alma tutkusu moda

olgusunu meydana getiren ana dinamik yapıyı oluşturmaktadır. Moda kavramı; insanoğlunun farklı görünme isteklerinden ortaya çıkarak belirli bir süre içerisinde dünya üzerinde hemen hemen tüm toplumlar arasında ortak bir kavram halini almaktadır. (Pamuk, 2009, s.1)

Moda kavramının ve anlayışının ortaya çıkışı ve modanın giyim sektörü içerisinde yer bulması toplumlardaki estetik bir duyarlılığın ilerlemesi ile orantılıdır. Toplum içerisinde ortaya çıkan ticari, siyasi, kültürel anlamdaki eylemler, sanatsal düşünce yapıları, çevresel faktörler, teknoloji alanında ortaya çıkan yenilikler ve gelişmeler, bireylerin kendi içlerinde ve ilişkilerindeki etkenler modaya yön vermekte ve böylece moda toplumsal bir olgu haline gelmektedir.

Modanın hızlı bir devinim halinde olduğu söylenebilmektedir. Bu durumun sebebi olarak; moda, toplumda meydana gelen, herhangi bir alanda ya da zamanda oluşan değişimler, insanlar arasında ortaya çıkan düşünce farklılıkları, çatışmalar, o andaki olay ve durumlara karşı etki- tepki gibi sebeplerden etkilenmeye ve şekil değiştirmeye uygun bir kavram ve oluşumdur. Bu devinimsel özelliği sebebi ile gelecek açısından irdelenecek olursa uzun süreç gerektiren tahminlerin ve uygulamaların yapılması güçleşmektedir.

Moda tarihinin anlamı, günümüz dünyasında ‘tasarım’ kavramının nasıl ortaya çıktığı ve hangi aşamalardan geçtiği ile ilişkilidir. Çünkü 20. Yüzyıldan itibaren moda dünyasında ‘tasarımcı’ tek yönlü açıdan bakılarak sadece giysileri hayal eden ve diken bir birey değil; içerisinde yaşadığımız dünyanın kavramlarını inşa eden bir üretici konumunda bulunmaktadır. Giysilerimizi hayal eden ve diken kişilerin bir terzi olmaktan ziyade nasıl dünyanın en büyük sektörlerinden birinin yüzü haline geldikleri sorusunun cevabına ulaşabilmek için ise Avrupa’ da tanınmış ve gelişme göstermiş ilk tasarımcı- terzi- modacıları bilmek ve özellikle sanat, tasarım ve zanaat açısından Jeanne Lanvin’ i çözümlemek gerekmektedir.

1889 yılından günümüze kadar en uzun süreli ve aralıksız bir şekilde aktif olarak varlığını sürdüren moda evlerinden biri olması ile anılan Lanvin markasının kurucusu Jeanne Lanvin hakkında elimizde bulunan bilgiler sınırlıdır. Ancak Lanvin, moda ve giyim sektöründe yenilikler ve tasarımlar ortaya koymuş; moda tasarım dünyasına giysi tasarımı, aksesuar tasarımı ve tekstil tasarımı açısından farklı ve dikkat çekici çalışmalarıyla boyut getirerek haute couture dünyasına da katkıda bulunmuştur. Lanvin, kızından ilham alarak ‘Anne- Kız’ elbiseleri tasarlamıştır ve bunlara ek olarak kıyafetleri aksesuarla zenginleştirmiştir. Bu giysi tasarım biçimlerini markasına

uyarlayarak özgün olmak adına dikkat çekmiştir. Yaşadığı dönemde farklı tasarım yaklaşımı ve uygulama yöntemleri ile giysi tasarımı konusunda haute couture yani kişiye özel ve özgün tasarımlarıyla farklı bir konum edinmiştir.

Bu çalışma moda ve tekstil tasarımı öğrencileri için özgünlük ve tasarımda farklılık önerileri sunmaktadır. Yaratıcılığın farklı fikirlerden beslenmesi, geçmiş, şuan ve gelecekle birlikte harmanlanması, farklı fikirlerden beslenmek bakımından olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada amaç; literatür taramasının sonucunda elde edilen bilgi ve analizler ışığında tekstil ve moda eğilimlerinde geleceğe yönelik tasarım ve uyarlamaların doğru ve net tespitini yapabilmek olarak düşünülmektedir. İncelenen konu ile ilgili yeterli Türkçe kaynak ve veri bulunmamaktadır. Bu çalışma Türkçe kaynak sağlamak ve Jeanne Lanvin' i tanıtmak amacı ile yapılmıştır. Tasarımcının hayatı ve tasarım tarzı, benim tarafımdan yapılan uygulamalara ışık tutmuştur.

Çalışma sürecinde; makaleler, akademik derlemeler, yüksek lisans ve doktora tezleri, tasarımların yer aldığı sergiler, kitaplar, kataloglar ve internette yer alan bilgi ve görseller kullanılmıştır. Moda tasarımı hakkındaki geçmiş ve günümüzdeki oluşum, ilerleyiş ve gelişmeler ele alınmıştır; dünyada yer edinmiş modacı ve tasarımcılar irdelenmiş olup Jeanne Lanvin ile kıyaslamalar yapılmıştır. Lanvin tasarımları ile ilgili tasarım kıyafet örnekleri görsel olarak sunulmuş, tasarımcının uyguladığı yöntemler ve teknikler doğrultusunda eskiz çizim yapılmıştır. Sonrasında özgün denemeler ile talep doğrultusunda ikili veya tekli satılabilen özellikle anne- kız giyim koleksiyon önerileri oluşturulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

İnsanoğlu; gelişen ve bu gelişim doğrultusunda değişen hayat standartları çerçevesinde sadece korunma ve örtünme dürtüsünden uzaklaşarak farklı karakterler etkisi ile farklı görünümlere bürünme ihtiyacı duymaktadır. Her birey kendi ekonomik, sosyal, kültürel imkânları ölçüsünde giyim kuşam ile bir öz kimlik oluşturma amacına yönelmektedir. Bu noktada moda tasarımcıları devreye girmektedir.

Moda eğilimlerini, yönlendirmeleri, uygulama, zevk ve beğeni kısmını belirleme konusunda moda tasarımcıları önemli bir rol oynamaktadır. Moda tasarımcılarının dünya üzerinde güncel olanı ortaya koyan konuları gözlemleyerek, kendilerine has

yetenekleri ile birleştirip uyguladıkları kıyafet ve aksesuarları insanların beğenilerine sunmaları etkin bir unsur olarak dikkati çekmektedir. (Pamuk, 2009, s.2)

Bu çalışmada moda tasarımında tüketici ve kullanıcının farklı taleplerine cevap verebilen tasarımcı ve modacının etkin rolü Jeanne Lanvin örneği üzerinden incelenerek bayan giyim ve çocuk giyim önerileri üzerine yoğunlaşmıştır.

Araştırmada; yaratıcılık, yenilik ve özgünlük unsurları gibi moda dünyasında yer alan önemli kavramların ele alınmasında Jeanne Lanvin örneği, hayatı, tasarım anlayışı ve tasarım prensibi ve yaptığı tasarımlar üzerine yoğunlaşarak bunlar üzerinde incelemeler yapılmış, modanın gücü ve tasarımcının giysi ve kullanıcı talebi üzerine rolünün öneminin vurgulanması amaçlanmıştır. Lanvin tasarım prensibi doğrultusunda koleksiyon hazırlamanın mantığının öneminin vurgulanması amaçlanmıştır.

Araştırma ve Çalışmanın Hipotezi;

Hipotez: Jeanne Lanvin tasarımları; giysi tasarımının farklı tarzlar ve yöntemler ile bütünleşerek dikkat çekici özellik kazanmasında yardımcı ve önemli bir varoluştur. Bir tasarımcı; birçok tekniği, üslubu ve disiplini birleştirerek özgün ve kalıcı bir stil oluşturabilmektedir.

Araştırma ve çalışmanın alt hipotezleri;

Alt Hipotez 1: Moda insan hayatında estetik ve psikolojik etkiler yaratan, kaliteli yaşamı destekleyen bir eğilimdir.

Alt Hipotez 2: Moda tasarımcısı, insan hayatında estetik ve psikolojik etkiler yaratan ve kaliteli yaşamı destekleyen bir eğilim olan moda için olduğu kadar kullanıcı için de önemli bir konumdadır.

Alt Hipotez 3: Jeanne Lanvin' in tasarım anlayışı, günümüz modacıları/tasarımcıları ve tasarım öğrencilerinin tasarım anlayışına farkındalık sağlamaktadır.

Alt Hipotez 4: Giysi tasarımında; kıyafet ya da aksesuarın ergonomik olması, rahat hareket imkânı sağlaması ve ekonomik olması kullanıcıyı olumlu yönde etkileyen bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Bu sebeple tasarımcı, tasarım ve kullanıcı talebine cevap verme konusunda oldukça donanımlı olmalıdır.

Alt Hipotez 5: Giysi tasarımı alanında özgün sunumlar ve tanıtımların tüketiciyi cezbetmesinin yanı sıra yeni nesil tasarımcılar için ilham verici olacaktır.

Alt Hipotez 6: Günümüzde moda tasarımcılarına Lanvin' in hayatı, tasarım anlayışı ve tasarım prensibi, giysiyi sunum yöntemi, kullanıcıya teslim tarzı yol gösterici olacaktır.

Alt Hipotez 7: Kalıp, teknik, malzeme, renk, stil, sunum, tanıtım, biçim, doku gibi giysi tasarımı alanında etkili ilkelere bakış açısını genişleten bir vizyona sahip olma hususunda Jeanne Lanvin tarzı ilham vericidir.

Alt Hipotez 8: Jeanne Lanvin kendi döneminde Haute Couture dünyası içerisinde tasarımcı olarak önemli bir konumdadır.

Alt Hipotez 9: Günümüzde insanlar giysi tercihi yaparlarken şıklığın yanında farklı görünme çabası ile hareket etmektedirler. Tasarımcılar bu çabayı keşfederek uygulamalar yapmaktadırlar. Bu noktada Jeanne Lanvin tarzı moda takipçileri ve uygulayıcıları için iyi bir kaynak olacaktır.

Alt Hipotez 10: Jeanne Lanvin tasarımlarında özgünlük ve bununla birlikte malzeme ve teknik çeşitliliğine önem vermiştir. Bu durum tasarımlarının kullanıcı kesim için cezbedici olmasını sağlamıştır.

Alt Hipotez 11: Jeanne Lanvin, her zamana, her tarza, her zevke uygun bir prensip geliştirdiği için zamansız bir modacı olarak nitelendirilebilir.

Alt Hipotez 12: Giysi tasarımında özgün bir stil oluşturma'nın ekonomik ve kolay yolunun kumaşlara ve modellere ufak dokunuşlarla değiştirilebilir olması giysilerin kullanıcı kesimi cezbedici bir yönünü kısmen ortaya koyabilir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz dünyasında giyim konusunda insanlar kendilerine has zevk ve tercih kriterlerini belirlemede epeyce bilinçli bir yapıya sahip olmuşlar; kendilerine ait yaşam standartları, tarzları, karakter özelliklerini ön plana çıkarmışlardır. Bu prensibi kendi içinde yorumlayarak dışa aktarmak isteyen bilinç sahibi bireyler giysiyi elde ederek giyinmenin tek başına yeterli olmadığını farkında olmuşlardır. Bu düşünce yapısı ise toplumlar arası moda olgusunun önemini artmasını sağlamaktadır.

Moda, bir devinim halinde hızla farklılaşmaya uğramakta ve bu yönü ile geçmişe dönerek geçmişin özelliklerini taşıyan modelleri hatırlatmaktadır.

Yapılan bu çalışmada; Jeanne Lanvin' in günümüz tasarımcıları, tasarımcı adayları açısından giysi tasarımı alanında ortaya koyduğu yenilikler, bakış açısı, insanlara yaşattığı farkındalıklar Lanvin dönemi ile birlikte irdelenmiştir. Lanvin; tasarımlarında tekstilde kullanılan birçok malzeme ve tekniği birlikte kullanarak tasarımlarına kendi laboratuvarında oluşturduğu renkleri de ekleyerek farkındalık oluşturmuştur.

Bu çalışma sonucunda elde edilen verilerin 21. Yüzyılın 2017 yılı itibari ile moda tasarımcılarının ve öğrencilerinin vizyon sahibi olmasında katkılar sağlayacağı ön görülmektedir. Çalışmanın bir diğer bölümünde yani tasarım ve uygulama kısmında Jeanne Lanvin' in çalışma ve tasarım prensibi doğrultusunda günümüz tarz ve zevki ile birleştirilip modernize edilerek anne- çocuk tasarımları oluşturulması planlanmıştır. Tasarımlarda doğal boyalı kumaşlar kullanılmaya çalışılmıştır. Endüstri Devrimi dönemlerinde gerçekleştirilen bütün yenilik ve farklılıklara soylular ve üst tabaka henüz adapte olamamışken Lanvin, bir kadın tasarımcı olarak kendini göstermiş; ve döneminin öncülerinden birisi olmuştur. Lanvin çağdaş sanat döneminde yaşamış tasarım kavramının 20. Yüzyıl başlarına yakın bir dönemde ortaya çıkmış tasarımcı olarak nitelendirmek gerekirse çağdaş tasarımın devamı için bir kilometre taşı oluşturmaktadır.

Bu çalışma; moda tasarımı alanında çağında dikkat çekmiş ve bulunduğu çağın ötesinde tasarımlar oluşturmuş, kendine özgü ve öncü bir modacı olan Jeanne Lanvin ile ilgili Türkçe kaynak oluşturmak amacı ile ele alınmıştır. Bu ele alış süreci, yapılan uygulamalar ile desteklenerek geliştirilmiştir.

1.4. Sayıtlar

1. Lanvin kendi dönemindeki modacılar ve günümüze kadar gelebilen ve devam eden moda evleri içerisinde en uzun süre ayakta kalmayı başaran marka olduğu düşünülmektedir. Bu da birçok tasarımcının bu durumdan ilham almasını, moda evlerinin çoğalmasını sağlamaktadır.
2. Lanvin tasarımları, insanların sosyal hayatta kendilerini, kimliklerini, bireysel-tek-özgün olma arzusunu perçinlemiş ve insanları bu yönde cezbetmiştir.
3. Ortaya konması istenilen giysi tasarımı ancak disiplinler arası bir yaklaşımla temellere oturur.
4. Moda, görsel algısı ve etki alanı güçlü bir sektördür.
5. Modayı yönetmede koleksiyon mantığı önemlidir.
6. Moda, özgünlükten, malzemeden ve teknikten beslenen bir tasarım alanıdır.
7. Moda, psikolojik, sosyal ve kültürel açıdan etki alanına sahiptir.
8. Moda, kişinin kendini ifade edebildiği bir alan; modacı bu alanda tasarlayabilme ve tasarladıklarını ürüne dönüştürebilme yetisine sahip kişidir.

9. Lanvin, moda alanında çocuk haute couture' ünü güçlendiren bir tasarımcıdır ve bu konuda arz-talep oluşturmuş, moda evleri arasında yerini almıştır ve özgünlüğü ile dikkat çekmeyi başarmıştır.
10. Sanat- zanaat- moda- teknoloji- tasarımcı birbirinden ayrı düşünülemez.
11. Hem görsel hem de dokusal algılara hitap etmesi modanın etki alanını daha da güçlü kılmaktadır.
12. Lanvin tasarım tarzı zamana meydan okuyarak; 'zamansız' bir anlam edinmiştir ve güncel olma özelliğini korumaya devam etmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıra ile belirtilmiştir.

- 1- Moda kavramı, moda tarihi Jeanne Lanvin hayatı ve tasarım prensibi ile ilgili araştırmalar yapılması planlanmıştır. Bu araştırmalar; literatür taraması, tasarımcıya ait yazılı ve görsel verileri, röportajları, sergileri kapsamaktadır.
- 2- Moda tarihinde öne çıkmış modacı ve tasarımcılardan birkaçına vurgu yapılarak Jeanne Lanvin ile karşılaştırılması planlanmıştır.
- 3- Haute Couture ve koleksiyon kavramları incelenmiştir.
- 4- Giysi tasarımı aşamasındaki tek bir teknik ve yöntemle bağlı kalmadan birçok teknik, yöntem ve malzeme ile birleştirilerek çizim uygulamaları yapılmıştır.
- 5- Koleksiyon oluşturma aşamasında ön çalışma amaçlı yapılması planlanan stilize çizimlerde herhangi bir sayı, konu ya da tarz kısıtlaması bulunmamaktadır.
- 6- Koleksiyon tasarlanırken malzeme ve renk seçiminde herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır ve bu duruma giysi tasarım aşaması yön vermiştir.
- 7- Giysi ve moda olgusunun oluşum ve gelişim evresinde etkili olan; siyasi, ekonomik gelişmeler, sosyal yapıda meydana gelen hareketlilik, sanatsal ve kültürel akımlar, teknolojik yenilikler, döneminde popüler olmuş modacılar ve moda idolleri ile sınırlandırılmıştır.
- 8- Oluşturulan tasarımlarda giysi modellerinin belirlenmesinde Jeanne Lanvin dönemine ait görsel ve dokusal malzemelerden, moda dergileri, moda katalogları, moda fotoğrafları ve davetiyeler gibi basılmış yayınlarda yer alan görsellerden ulaşılabilen literatür kaynakları ve veriler ile sınırlı kalmıştır.

1.6. Tanımlar

Androjen: Erkeksi ve kadınsı özelliklerin tek bir modelde harmanlanması ya da belirgin cinsiyet kimliğinin eksikliği anlamına gelmektedir. Modada, tüvit ve kadife benzeri kumaşların kullanımıyla kuvvetlendirilmiş üniformalar, askeri ceketler, trençkotlar ve büyük beden gömlekler bu isim adı altında yer almaktadır.

Aplike: Fransızca appliquer kelimesinden dilimize yerleşen applike, uygulama anlamına gelmektedir. Kumaş ya da boncuk, pul, dantel gibi diğer malzemeler ile süsleme metodu olup ana kumaşa dikiş, ekleme işlemidir. Lüks kumaşlar ve görsel zenginlik oluşturmak için aplikeler farklı iğne işleri ile birlikte kullanılabilir.

Avant-garde: Normal olanı parçalara bölen ya da tümünden reddeden yaratıcılık deneyine verilen genel isimdir. Avangard, lider uça olma ya da öncü olma anlamına gelmektedir ve zamanın en gelişmiş, ilerici ve deneysel moda akımları için kullanılmaktadır. Endüstriyi durgunluktan korumaya yardımcı bir unsurdur.

Balen: Giysiyi dikleştirmek amacı ile kılıf içerisine geçirilen balina kemiği, çelik, fildişi, ahşap, hasır ya da plastik çubuklara verilen isimdir. Büstiyer ya da korse gibi bedeni saran giysilerde kullanımı yaygındır.

Bluzan ceket: Bluzan, Fransızca kökenli bir kelime olup deri anlamındadır. Bluzan ceket, deri ceket anlamına gelmektedir. Ceketin bel kısmı dar olduğu için kemer görevi de görmektedir. Bu tarz ceketlerin başlıklı ve başlıksız olmak üzere iki çeşit modeli olmaktadır.

Chinoiserie: 17. Ve 18. Yüzyıl Batı tarzında iç mekân tasarımı, mobilya, çanak-çömlek, tekstil alanında Çin tarzının Avrupa kültürü yorumlamasına verilen tarzdır.

Döpiyes: Döpiyes, etek ve ceketten oluşan iki parçalı bir takım elbise çeşididir. Kadınlar tarafından giyilir. Döpiyes Fransızca "iki parça" anlamına gelen deux-pièces' ten Türkçe' ye geçmiştir.

Drape: Dikişsiz kumaşın bedene farklı bağlantılar ile oturtulduğu ve sabitlendiği bir giyim şekli, yöntemidir.

Flapper: Az şekilden oluşan ve kolsuz, baldır uzunluğunda bol kesime sahip, basen hizasına düşürülmüş bir bel çizgisi olan elbiselerin tarzı olarak bilinmektedir. Özellikle 1920' li yılların ortalarından sonuna kadar geçen dönemi simgelemektedir.

Fisto: Kadın giysi unsurlarının çeşitli yerlerinde süs ve etki oluşturmak için kullanılan, elde ya da makinede işlenmiş şerit ya da dantel şerit anlamına gelmektedir.

Kapitone: Döşemelik ya da giyim eşyası yapımında, tasarımında kullanılan, içi pamuk ya da yün vatkaıyla doldurularak dikilmiş boyutlu kumaş çeşididir.

Kimono: Geleneksel Japon giysi çeşidi olarak bilinmektedir. Kimono; kelime anlamı olarak giyilebilir şey anlamına gelmekte ve önceki dönemlerde her türlü giyim eşyasına verilen isim olarak bilinmektedir. Günümüzde; boy uzunluğunda, geniş kol ve yakası ile “T” şeklinde cüppeyi tanımlamak için kullanılmaktadır. Giyside sağ taraf üstüne sol taraf anvelop tarzı kapatılarak obi denilen geniş bir kemer ile arkada bağlanmaktadır.

Kloş: Alt kısmı çan şeklinde genişleyen etek çeşidine verilen isimdir.

Koleksiyon: Bir tasarımcının seçimlerinden oluşan tasarımların toplamına verilen isimdir. Bir koleksiyonda yer alan giysiler tasarımcının hayal gücünü ortaya koymakta; genellikle ortak tema, kumaş, doku ve renkleri taşımaktadır.

Kombin: Farklı tasarımların bir araya gelerek uyum içinde bütünleşmesini ifade eder. Kombinler günün beğenisine göre farklılık gösterebilirler.

Kombinezon: Yakasız, manşetsiz ancak kollu basit gömlek tarzında bir giysi çeşididir. Orta çağ dönemlerinde kadınların elbise ya da sabahlık altına giymeleri ile popüler bir özellik kazanmıştır. Genel olarak ince dokunmuş pamuk, keten ya da ipek kumaştan oluşmaktadır. Bu giysi türünün bel çizgisi bulunmamakta, düz kalıpta ve bol kesimlidir.

Konsept: Herhangi bir tasarım ya da bir giysi koleksiyonunda yer alan ana ve öncelikli fikir ya da sunulan motiftir. Konsept, bir tasarımın ardındaki başlangıç noktası ve kalıcı referans olan düşünceyi temsil etmektedir.

Korsaj: Geleneksel terzilikte ön ya da arka bedende, değişik boy ve şekillerde yaratılan bel hattını vurgulamak ve giysiyi bele oturtmak için kalıpta kullanılan kuplara verilen isimdir.

Korse: Bedeni arzu edilen şekle dönüştürmek için gövdenin çevresini saran, balenlerle sertleştirilmiş bağcıklı iç giysi anlamına gelmektedir. İlk dönemlerinde kadın ve erkeklerin beli inceltmek için ve bedeni küçültmek için kullandıkları korse; Viktorya döneminde kombinezon ya da entari üzerine giyilmiştir.

Kostüm: Belli bir dönem, sınıf, topluluk ya da bölge ile özdeşleşmiş giysi tipini ifade etmektedir.

Krinolin: Etek ya da kadın elbisesini desteklemek amacı ile tasarlanmış, zamanla çemberli, balenli desteklere dönüşen, sert jupon şeklindeki malzemeye verilen

isimdir. 1840' lı yıllar boyunca volan ve pililer dolgun eteklere geniş ene sahip oldukları yanılsamasını vermiştir.

Kukuleta: Genel olarak yağmurluk, kaban, manto gibi bir giyeceğe dikilmiş halde bulunan ya da ayrı olarak kullanılabilen, soğuktan, yağmurdan ve benzeri dış etkilere korunmak için başa geçirilen başlık anlamına gelmektedir.

Kurdela: Bir giysiye süs amaçlı ya da tutturma için dikilen veya bağlanan ince kumaş bant çeşididir. Genel olarak ipek, saten, dantel, kadife veya sentetik malzemeden hazırlanan bant olarak bilinmektedir.

Manşet: Bir gömlek kolunun uç kısmında geriye doğru kıvrılan kısım ya da gömlek kolunun ucuna dikilerek eklenen ayrı bir banttır.

Manşon: Elleri soğuktan korumak için kullanılan, her elin bir yanında sokulduğu, boru biçiminde, içi astarlı kürktür.

Monokrom: Tek renk kullanımına verilen isimdir. Monokrom moda, uyum ve kaynaşma elde etmek için bir kıyafetin tüm parçalarının aynı renkten oluşması ile var olmaktadır.

Muare: Dalgalı efekt özelliğine sahip parıltılı bir görüntüsü olan kumaş türüdür.

Muslin : Yeni bir giysi kalıbını test etmek için pötikare ya da Amerikan bezi gibi ucuz malzemelerden dikilen giysi çeşididir.

Nakış: Genel olarak kumaş üzerine ya da herhangi bir kumaş zemin üzerine renkli iplikler ya da sırma kullanarak elle ya da makineyle yapılan işleme şeklidir.

Ruff yaka: Elizabeth Dönemi İngiltere' sinde ve 16. Yüzyıl Avrupa' sında bir gömleğin yaka kısmındaki takılıp çıkarılabilir kolalı kumaş fırfırı anlamına gelmektedir.

Selofan: Ambalaj yapımında, kitap kapaklarında ve buna benzer alanlarda kullanılan, selülozdan yapılmış sağlam, ince ve saydam bir tabakaya verilen isimdir.

Şarmöz: Hassas, narin görünümde olan saten kumaşa ya da sentetik dokumadan oluşan kumaş türüne verilen isimdir.

Şerit: Dar ve uzun kumaş parçasına verilen isimdir. Bu kumaş parçası; kurdele, dantel gibi farklı türlerde olabilmektedir.

Şömizye bluz: Göğsün hemen altından başlayacak şekilde yükselen bel çizgisi ile belirgin bu stil transparan bir görünümü yansıtan bluz çeşididir. Chemise kelimesinden dilimize uyarlanan bu şömizye, elbise çeşidi ile de var olmuştur.

Tafta: Bezayağı örgüde, sık dokunmuş bir ipekli kumaş türüdür. Elbiselik ve astarlık olarak kullanılır. Çok kez, çözgüye oranla daha kalın ve sık atkı kullanılarak, bir çözgü pikesi etkisi oluşturulur. Atkı ve çözgüde karşıt renkler kullanılarak ışık yönüne

göre renk değiştiren janjanlı tipleri de yapılır. Asetat veya floş ipliği de aynı amaçla kullanılmaktadır.

Trapunto: Kapitoneye benzeyen, kabartmalı ve dekoratif özelliğe sahip kumaşa verilen isim olarak bilinmektedir. Dikiş tekniği ile tasarımın ana hatları ile alt kısımdan dolgu yapılarak; iki kat kumaşın birleşimi ve arasına tekstil malzemesi konularak boyutlu kumaş oluşturma şekline verilen isimdir.

Verev: Genel olarak kumaşın dokuma yönüne kırk beş derecelik açı ile yapılan çapraz kesime verilen isimdir.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. 20. Yüzyıl Başında Moda Tasarımı

Fransız İhtilali giyim alanında büyük oranda etki oluşturmuştur. Bu dönemin giyimi günümüzde de kullanılan belirgin çizgiler yaratmaktadır. İmparatorlukta yıllarca bel çizgisi ile tümüyle beyaz giysiler moda olmuştur.

18. yüzyılın sonlarında empresyonizm akımı ortaya çıkmıştır. Yarım Krinolin, ünlü ressamların tablolarında çokça yer almıştır. Monet, empresyonizmin öncüsü olmuş ve döneminin giysilerini tablolarında kullanmıştır. Bu yıllarda pastel tonları, gökkuşağı renklerindeki brokar, saydam muslin ve krep döşin (hareli kalın kumaş) gibi kumaşlar kullanılmıştır. Kalça kısmı arkadan yastıkla desteklenmektedir. Eteklerin ön kısmı yere değmekte, arka kısmı kuyruk oluşturmaktadır. 19. Yüzyılın ilk yarısında Napolyon' un karısı imparatoriçe Josephine güzellik ve parlaklığın sembolü olmuştur.

Giysilerde aşırıya kaçan dekolteler görülmektedir. Ağır kadife pelerinler, giysilerde geriye doğru sarkan zarif kuyruklar oluşmuştur. Gece elbiselerinin yakaları, omuzları açıkta bırakacak kadar açıktır.

19. Yüzyılın son yıllarında tayyör ve prenses modeller dikkat çekmiştir. Saç biçimleri 20. Yüzyılın yeni biçimlerini oluşturmaya başlamıştır.

19. Yüzyılda, Kraliçe Victoria yönetiminde olan İngiltere' de görsel ve detaylı işçilikleri ile göz kamaştıran kadın giysileri dikkat çekmektedir. Kadınlar 1820' lerde belden kuşaklı bol paçalı pantolonlar giymişler; kırk yıl sonra golf pantolonları moda olmuştur. 1830' lu yıllarda bel çizgisi tekrar eski yerine yani bel hizasına getirilerek kollar omuz hizasına doğru kabartılmış ve küçük karpuz kollar kullanılmıştır. Genç bayanların akşam giysileri çoğunlukla dekoltedir. Saç modeli horoz ibiği biçimindedir ve küçük bukleler altında yükselmektedir. 1837 yıllarında elbise eteklerinde çemberlerle geniş görünüm sağlanmıştır. Bunların altına iç pantolon giyilmiştir. Paçaları dantel fırfırlarla süslenen bu pantolonlar etek uçlarından görünmüştür. Biçimsel olarak beden dar, bel incedir. 1850' lerde jupon giyilmesini gerektirmeyen telden bir kafes kullanılmıştır. Giysilerin kolları dar ve uzun; yakalar dik hale gelmiştir.

1840-1890 yılları arasında elbiseler gittikçe kabarıklaşmış; korseler ve tarlatanların etkisi ile kadınların hareket kabiliyeti kısıtlanmıştır. Elbiselerin

kumaşlarında çiçek desenleri yoğunluklu olarak kullanılmıştır. 1860-1890 yılları arasında kadınlar günlük giyim eşyalarında daha büyük ve dantelli aksesuarlar kullanmaya başlamışlardır. Kadın giyiminde renk çeşitliliğinin yanında erkek giyiminde renk tonlarının gittikçe koyulaştığı bilinmektedir. Bu giysi çeşitlerinin maliyeti yüksek olduğu için ekonomik sebeplerden dolayı orta sınıf tarafından giyilmesi mümkün olmamıştır. Bu gösterişli giysileri küçük bir gurubun kullanmasına rağmen dünyanın birçok yerinde yayılması zor olmamıştır. Tarlatan yoğun olarak kullanılmaktadır. 19. Yüzyıl ile birlikte kabarık olmayan etekler ve bel çizgisinin yukarıda olması gibi özellikler taşıyan ‘Ampir’ modası başlamıştır.

Kraliçe Victoria döneminin sona ermesi ile yere kadar olan etek boyları, sade, ayak bileğine kadar kısalan etekler modellerine dönüşmüştür. Mantolar, şallar, pelerinler çeşitlilik göstermiştir. Günümüz etek- ceketleri ya da tayyör modelinin ilk biçimi 1860’ larda ortaya çıkan ‘yürüyüş giysisi’ olmuştur. 19. Yüzyılda giyilen muslin elbiseler ile sivri burunlu topuksuz, ipekli kumaştan ayakkabılar kullanılmaktadır. 1870’ lerde kadife kumaştan düğmeli ve topuklu botlar moda olmuştur.

Yıllarca imparatorluk çizgisi, yüksek bel çizgisi ve tümüyle beyaz giysiler moda olmuştur. Giderek süslemenin etkisi ile daha ağır bir biçim almıştır. Güneş şemsiyeleri, özellikle beyaz pamuklu kumaştan oluşan giysilerini tamamlamaktadır. Bu giysilerin kolları küçük küçük büzgülerle tamamlamıştır.

Krinolin bu yüzyılda ortaya çıkarılmış; sert kumaştan yapılan kabarık etekli kadın giysisi olarak bilinmektedir. Krinolin koni biçiminde ilk halini almıştır. Sonraki döneminde İngiliz Thomson, demir kafesi yaratmış, Fransız Delirac bu biçimi daha hafif ve kullanışlı hale getirmiştir.

19. yüzyılın sonlarında kadınların gündelik hayata katılımı giyim alışkanlıklarını değiştirmiştir. Bu dönemde sokakta varlıklarına pek rastlanmayan kadınlar, çeşitli spor ve hobi kulüplerinde spor kıyafetleri ile görülmeye başlamışlardır.

2.1.1. 20. Yüzyıl Moda Anlayışı ve Moda Tasarımı

Moda (mode) Latin dilinde, oluşmayan sınır anlamına gelen ‘modus’ kelimesinden ileri gelmektedir. Ortaçağ döneminde Fransa’ da La Mode biçiminde kullanılmıştır. Moda, çağlar boyunca insanoğlunu bir şekilde etkilemiş, devinim halinde olan bir oluşumdur. Toplumlarda süslenme ve özgün olma ihtiyacı ve arzusundan meydana gelen ve sürekli değişikliğe açık olan bir yenilik olarak tanımlanmaktadır.

Moda olgusu her toplumu, bireyi farklı şekillerde etkilemekte; her toplumun kültürel, sosyal, ekonomik yapılarına göre farklı zamanda yaygınlaşabilmekte ve bu özellikleri ile güçlü bir yapıya sahip olduğu söylenebilmektedir. (Partridge, 1960, s. 1059)

Barnhart Etimoloji sözlüğünde yer alan bilgilere göre, ‘stil’, ‘moda’ ve ‘giyim tarzı’ şeklindeki terimlerden ilk olarak 1300 yıl önce bahsedilmiştir. Fransızca kökenli bir kelime olan moda, 1482 tarihinde vurgulanmış ve ‘toplu giyim şekli’ olarak belirtilmiştir. Moda sözcüğü Latin dilinde ‘modus’ kelimesinden İngilizce’ ye ‘manner’, Fransız dilinde ‘maniere’ olarak çevirisi yapılmıştır. Moda sözcüğü İngiliz dilinde ‘fashion’ şeklinde belirtilmekte ve orijini Latin dilinde yapma ve etme anlamını taşıyan ‘facio’ ya da ‘factio’ kelimelerinden almıştır. (Erdoğan, 2017; Barnard, 1996, s. 7). İlk çağda Fransa’ da ‘fozon’ olarak belirtilen kelime, Orta çağ İngilizce’ sine ‘biçim ya da şekil vermek’ anlamını taşıyan ‘fashion’ olarak aktarılmıştır. 1489 yılına ulaşıldığında sözcüğün giyim ve yaşam tarzı alanında ağırlıklı olarak da toplumun yüksek sınıfları tarafından kullanılan geleneksel bir anlamı vardır. Modanın sosyal tarafı ise 16. Yüzyılın başlarında ‘özel tarz, stil, elbise yaratma’ duygusu ve arzusu ile ortaya çıkmıştır. (Erdoğan, 2017; Kawamura, 2005, s. 7)

Türk dil kurumunda moda olgusunun tanımlaması; belirli bir süre etkin olan toplumsal beğeni, bir şeye karşı gösterilen aşırı düşkünlük olarak yer almaktadır. (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bcf8e4a1ab622.13040894, 2018, Erişim Tarihi: Eylül, 2018)

Moda ile ilgili yapılan bu genel betimlemeler günümüzün modern kullanıcı toplumunun sosyal konumunu ortaya koymak için bir araç olarak faydalandığı hayat tarzları ile birebir örtüşmektedir.

1901 yılı içerisinde yayınlanan Tarihsel Esaslar Hakkında Yeni Oxford İngilizce Sözlük, moda sözcüğünü ilk olarak giyim, kuşam ve yaşam tarzında stil egemen bir duruş, güncel olarak bilinen bir usul şeklinde betimlemektedir. Anlamlarında çok dikkat çekmeyen şekilde farklılıklar bulunmasına rağmen moda sözcüğüne aynı anlam olarak biçim, tarz, stil, halkça tutulma, eğilim, görünüm, beğeni, heves, arzu, çılgınlık gibi sözcükler de bulunmaktadır. (Hines & Bruce, 2007, s. 6)

Farklı kaynaklar incelendiği zaman; güncel olarak modanın tanımı, tasarımcının aklındaki yenilikçi bir fikir olarak, çoğunlukla içinde bulunulan zamanın baskın anlayışı ile zıt özellikte bir düşünce şekli olarak başlayan, belli bir süre sonunda alt kümelere ayrılarak ve yayılarak, beğenilen, sevilen, istenen bir ürün, hizmet veya obje haline gelen şeklinde tanımlanmaktadır.

Antropolog ve dilbilimci Edward Sapir (1921, 141), bundan 50 yıl önce, kendine özgü bir sağduyu ile moda hakkında şunları yazmıştır;

Görünür tuhaflıkları içinde modayı kavramanın temel güçlüğü, formlar, renkler, dokular, duruşlar ve belli bir kültürün ifadesi olan diğer unsurlarla ilişkilendirilen bilinçdışı simgeler hakkında elimizde kesin bilgi bulunmamasıdır. İfade sağlayan bu unsurlardan bir bölümünün, değişik bölgelerde son derece farklı simgesel referansları olması, bu güçlüğü kat kat arttırmaktadır. Söz gelimi Gotik tarz Almanya’ da milliyetçilik işaretiyken, Anglo-Sakson kültüründe, Eski İngilizce diye bilinen ve pratikte ona özdeş olan türü geçmişe, ¹madrigallere, kalay kap kacağa hasret dolu bakışı belirtir. (Davis, 1997, s. 17)

Dünya’nın farklı bölgelerinden farklı alanlarda tanınmış birkaç kişi moda olgusu ile ilgili çeşitli aktarımlarda bulunmuşlardır.

Alman felsefeci Immanuel Kant moda olgusunu ahlak açısından irdlemiştir; ‘Temeli bencillik, kendini beğenme olan bir taklit türü’ tabiri ile modayı aktarmıştır.

Alman sosyolojisinin kurucularından biri olan sosyolog ve filozof Georg Simmel modayı, seçkinlerin toplumsal asılları tarafından taklit edilmeleri süreci olarak tanımlamaktadır.

Moda; öncelikli olarak üst gurupta yer alan seçkin sınıfın kullanımı, sergilemesi ile ortaya çıkmakta, uzun bir süre sonra alt statüdeki topluluklara geçiş yapmaktadır. Bu durumun yaşanmasında maddi imkânlar, çevresel etkenler rol oynamaktadır.

Amerikalı yazar Michael Solomon modanın tanımını; ‘yeni bir stilin birkaç grup tarafından benimsenmesiyle oluşan sosyal yayılım süreci’ şeklinde yapmıştır.

Fransız yazar Honore de Balzac; ‘ Üst baş bakımı, insanların siyasal tercihleriyle, yaşamlarının özüyle, anlaşmazlıklarıyla bağlantılı gerçek yansımalarıdır, bu yansımalar ise günümüzde moda olgusundan bağımsız olarak ele alınamaz.’ Demiştir ve modanın tanımlamasını yapmıştır.

İnsanlar, bulundukları mevkiye, yaşam felsefesine, maddi imkânlarla, iş kategorisine, benimsedikleri ahlaki değerlere göre giyim tarzlarını belirlemektedir.

Moda yazarı Bruno de Roselle modayı; ‘Tarihin belli bir anında belirli bir kitlenin giyim alanındaki ifadesi’ şeklinde yorumlamaktadır.

^{1 1} Madrigaller: Ortaçağın sonları, Rönesans ve Barok dönemlerini kapsayan, genelde dini olmayan vokal müzik kompozisyonudur. Çok seslidir ve iki ile sekiz arasında değişen düzenlemeler, geleneksel olarak enstrüman eşliği olmaksızın seslendirilmektedir.
(<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/madrigal>, Erişim tarihi: Kasım, 2018)

İngiltere’ de ikonik bir figür olarak dikkat çeken ve döneminin erkek modasının yönlendiricilerinden olan Beau Brummel’ e göre moda olgusu; bireyi komşusundan farklı kılmak için yazılan biriciklik masalı, onun bir yandan da örnekliğe yani başka bir benzerinin olmasına karşı hazır başkaldırısıdır olarak aktarılmakta ve modanın dikkat çekici bir tanımı şeklindedir.

Leonardo da Vinci ise; modanın temelinin insanın çılgın yanı olduğu şeklindedir. Leonardo da Vinci bu cümlesi ile toplum içerisinde yer alan kalabalık gruptan sıyrılarak bir başkaldırı şeklinde farklı tarza bürünme cesaretini gösteren kişinin özelliğini vurgulamıştır.

1300’ e dayanan bir geçmişinin olduğu tahmin edilen moda kavramı ve üst sınıf ile ilişkili olan o dönemde soylu sınıftan olmayan ressamların yorumlarda bulunması moda kavramının eskiliğini ispatlamaktadır.

Oyun yazarı Oscar Wild’ in moda denilen şey o kadar çirkindir ki onu her altı ayda bir değiştirirler diyerek eleştirel yaklaştığı görülmektedir.

Fransız gazeteci, yazar ve siyasetçi Françoise Giraud; moda bir gereksinme değil bir özlemdir diyerek modanın sempatik biçimde tanımlamasına vurgu yapmıştır.

Görüldüğü üzere moda olgusu ile ilgili birçok alanda ün yapmış kişiler; yorumlar ve tanımlamalar yapmışlardır ve modanın ne kadar değişken, esnek bir tanımlamaya sahip olabileceği sonucuna ulaşabilmemize katkıda bulunmuşlardır. Moda, toplumun ayrıştığı tüm kademelerde yer alan bireylere açık şekildedir. İnsanların kimliklerini rahat bir şekilde dışa aktaran tarz ve stiller oluşturmalarına ve giysi sektöründeki firmaların oluşturduğu tarzları sindirmelerine imkân tanımaktadır.

Moda; modayı tüketen bireylerin ya da benimseyen bireylerin bakış açılarından çözümlenmiştir. Bu durumun sebebi; endüstrileşmeden önce moda toplumsal statü bakımından üst sınıfa ait erkek ve kadınlardan ortaya çıkmış, moda üretici ve tüketici kesim aynı kaynağı paylaşmışlardır. Eğilimleri benimseyen ve uygulayan bireyler en son modaya uygun kıyafetler giymiştir. Tasarım, bir meslek alanı olarak modern bir olgudur ve 1868 yılında Fransa’ da kurumsallaşan moda sistemi ile başlamıştır. (Kawamura, 2005, s. 23)

Modanın tam olarak nerede ve ne zaman ortaya çıktığı ile ilgili kesin bilgi bulunmamakla birlikte; farklı kaynaklarda farklı bilgiler tespit edilmiştir. Bu duruma rağmen giyinme unsurunun eski çağlardan, çeşitli bitkiler veya hayvan postlarından başlayan bir oluşum ve ilerleme süreci bütün kaynaklarda ortak bilgi olarak yer etmektedir. Giysi, insan tenine en yakın endüstriyel, sosyolojik ve psikolojik üründür.

Giyisi önceki zamanlarda vücudu sıcaktan, soğuktan, dış etkenlerden gelen her türlü reaksiyondan koruyan, insanın sadece ihtiyacına yönelik özelliklere cevap verebilmesinden dolayı kullanılmıştır. Ancak zaman ve şartlar değiştikçe, insan nüfusunun artışı, ihtiyaçların farklılaşması, imkânların artması, güzellik ve estetik anlayışın ortaya çıkması zamanla giyim algısını değiştirmiş; ihtiyaca yönelik kullanım amacının dışına çıkmıştır. (Pamuk, 2009, s. 11)

Giyinme eylemi söz konusu olduğunda; giyimde ilk çağlarda ilkelik ve gereksinim, sonraki dönemlerde işlevsel özellikler, toplumsal anlamda sınıflaşma durumunun sonucunda kişiler arasında giyim-kuşam ayrımlarının, farklılaşmasının ortaya çıktığı tespit edilmektedir. Moda olgusunun ilk çıkış objelerinin ilk zamanlarda kullanılan deri, kürk, çeşitli kemikler ve dişler gibi hayvansal kaynaklı malzemeler ile yaprak, meyve gibi bitkisel lif kaynaklı elde edilen elyafla oluşturulmaktadır. Bu evreden ilerleyip yaşam biçimlerine elverişli şekilde uygun giysiler oluşturulması ile alana, yapılan işe ve ortama göre giyinme olgusu ortaya çıkmıştır. Bu konuda örnek verecek olursak; tarla, bağ, bahçede çalışan, avlanan ya da savaşıyor insan o ortama ve şartlara göre giyinmek durumundadır. Zaman içerisinde bulunan toplumdaki ayrılma, farklılaşma ve sınıflaşmanın sonucu olarak giyim kuşam insanların toplum içerisindeki konumlarını sembolize etmektedir; köylü, soylu, din adamı, derebeyi, asker ve benzer statülerde mesleğe göre giyim tarzları tasarlanmıştır.

20. Yüzyılın başlarında kadın hizmetçiler farklı etkinlikler için günün farklı zamanlarında değişen üniformalar giymektedirler ve bu durum Amerikan toplumu içerisinde zamanla büyüyen statü farklılaşması olayına vurgu yapmaktadır. Hizmetçi üniformalarının varlığını sürdürmesi 20. Yüzyılda Amerika Birleşik Devletler’inde ırk ve etnik ayrımların yanı sıra toplumsal sınıf farklılaşması durumu ile açıklanmaktadır. (Crane, 2000, s:166)

Giyim, kişisel kimlik oluşumunda önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Giyime yönelik tercihler, kişilerin belli bir zaman dilimine uygun görüntüsüne denk kuralları, iyi bir seçenek zenginliğini barındıran kültürün net bir biçimini kendi amaçları doğrultusunda nasıl ve ne şekilde yorum yaptıklarını incelemek için iyi bir olanak sağlamaktadır. (Yıldırım, 2011, s. 12) Giyim kuşam, insanların hayat tarzlarına yön veren sosyal, politik, kültürel, siyasi, ekonomik, dini ve sanatsal etkileşimlerini yansıtmaya gücüne sahiptir.

Hangi dönemden bahsedilirse bahsedilsin, modanın özünde değişim olgusu yer almaktadır. Moda kavramı içindeki süreçler tarzların çeşitlilik ve değişkenlik özelliğini açıklamaktadır.

Moda kavramı tarihsel değişim gösterdikçe moda olgusu da değişime uğramıştır. 15. Yüzyılda bilinen moda, 19. Yüzyıl ve 20. Yüzyılda yer alan moda olgusundan farklı nitelikler barındırmaktadır. 15. Yüzyılda statü açısından sıradan kişiler kendilerini şık olarak değerlendiremezlerken; moda üst sınıfların elinde bir statü gösterge aracı ve saray soylu sınıf ayrıcalığı olarak nitelendirilmekteydi. 19. Yüzyılda burjuvazinin doğuşuyla ve sanayi devrimi ile sınıf ayrılıklarının modayı tek başına yönlendirmediği bir döneme girilmiştir. Sosyal anlamda insan hayatında önemli değişimler yaşanmıştır. 20. Yüzyılda moda zamanla demokratik bir hal almıştır ve sosyal statüye, mal varlığına dikkat edilmeksizin her kesimden insan modaya uygun görünme hakkına sahip olmuştur. (Kawamura, 2005, s.22)

20. Yüzyılın ilk dönemlerinde, Alman sosyolojisinin kurucularından Alman sosyolog ve filozof Georg Simmel; moda ve giyim davranışı kuramını, seçkinlerin toplumsal astları tarafından taklit edildikleri süreç olarak tanımlamaktadır. Simmel' e göre moda öncelikle üst sınıflar, sonrasında orta sınıflar ve alt sınıflar; üst statüdeki insanların giyimlerini benimseyerek belli bir statü kazanmaya çalışmakta; bu süreç zincirleme giderek modada toplumsal yayılma sürecinin başlamasına etken olmaktadır. Dönemi içerisinde belli bir moda akımı işçi sınıfına ulaşana kadarki sürecinde ortaya çıktığı ve ondaki popüleritesini kaybetmesinden dolayı üst sınıf yeni tarzları benimsemeye başlamakta ve kendi sınıflarını bu şekilde astlarından ayırmaya çalışmaktadırlar. Böylelikle moda ve giyim davranışı süreci devinim halinde ilerleyerek günümüze kadar bu özelliğini sürdürmüştür. (Crane, 2000, s:20)

İngiltere' de Endüstri Devrimi' nin getirdiği yükseliş, 1837 ile 1901 arasındaki yılları kapsayan Victorya Dönemi' nde 'krinolin' in kullanılmasıyla kadının doğal görünümü bozulmuş; yapay bir duruş oluşmuştur. Bir çeşit kafesi andıran krinolin; kadının oldukça ince bir bele sahip olmasını sağlamakta, geniş ve kabarık bir etek görüntüsü elde edilmektedir. Krinolin bu imkânı sağlarken beraberinde olumsuzlukları da getirmekte, hareket zorluğu yaratmaktadır.

Şekil 1. 1837-1901 yılları arasında kullanılan, kabarık etek, çember etek anlamına gelen krinolin örneği

Kaynakça: <https://ekmekvegul.net/sectiklerimiz/gunun-bilgisi-bir-donemin-kafesi-kabarik-krinolin-etekler>, Erişim Tarihi: Ağustos, 2018

1837- 1901 yılları içerisinde kadınların kat kat kumaşlar ve ağırlık altında hareket kabiliyetleri kısıtlanırken, erkeklerin de koyu tonlar ile birlikte iyi işçilik gerektiren takımlar giydikleri gözlemlenmektedir. 20. Yüzyılın başındaki süreçte sanatsal giysilerin bedeni korselerden kurtaran yaklaşımı, Arts and Crafts hareketinin reformist etkisi ile başlamıştır. Bu giysileri kullanan William Morris' in karısı ve kızları da değişimin simgesi olarak görülmektedir. Arts and Crafts etkisi moda alanında 1870' lerde zirvede görülmekte; 1910' lu yıllara gelindiğinde ise etkisini kaybetmiş; bu akım yerine yeni bir tasarım dili olan Art Nouveau geçmiştir. Bu dönemde, kadınlar ağırlıklı olarak dar korseli giysiler; erkekler için resmi yapıda olan takım elbiseler söz konusudur. 19. Yüzyılın sonu 1. Dünya Savaşının başladığı yıl arasındaki dönem, 'La Belle Epoque' (Güzel Dönem) olarak isimlendirilmektedir. Bu dönemde, kullanımı zor ve sağlıksız olan krinolinin olumsuz etkileri dikkate alınarak iç çamaşırı şirketlerinin geliştirdiği korselerin kullanımı ile oluşturulan S şeklindeki vücut tipi ön planda tutulmaktadır. (Üstüner, 2017, s. 50)

Yapılan araştırmalar sonucunda, 20. Yüzyılın başlarına denk gelen süreçte, genç kızlar için çeyizler hazırlanmakta olduğu; bu çeyizleri genellikle bir düzine ve çok yüksek maliyetlere mal olan tuvaletlerin içerdiği bilgisine ulaşılmaktadır. O dönemde sosyal yaşam oldukça yoğun ve hareketli, hatta aynı günde farklı saat dilimlerinde toplanılan konuya bağlı olarak değişkenlik gösteren farklı tarzda ve modelde kıyafetler giymeyi gerektirdiği tespit edilmiştir. Gün içerisinde, gündüzleri binicilik, öğlen saatlerinde aileler arası ziyaretler, yemek, akşamları balo, ön gösterim, opera, tiyatro ve saray toplantıları birbirinden farklı özellikli kıyafetler değiştirmek anlamına gelmektedir. Bu kıyafetler, üzerinde nakış, boncuk, dantel ve tülle süslenmiş parçalar

bulundurmakta ve kürk ile bezenilerek gösterişli hale getirilmiştir. Bu giyim eşyaları o dönemlerde oldukça fazla kullanılmaktadır. Beli ince gösteren S- band korse göğüsleri yukarı doğru desteklemekte, şekli daha estetik göstermekte, sırt bölgesini de sıkı göstererek çekici hale getirmektedir.

Şekil 2. Eski dönemlerde kullanılan korse modelleri

Kaynak: <http://timesbluess.blogspot.com/2014/12/iskence-aletidegil-sadece-bir-korse-ve.html>, Erişim Tarihi: 2018

Şekil 3. 1900' lü yıllarda giyilen korse etkisi ile vücudun duruşu

Kaynakça: <https://www.nolm.us/tarihte-insanlarin-olumune-sebep-olmus-5-moda-akimi/>, Erişim Tarihi: 2018

1900' lü yıllarda giysi ve moda ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda; sosyal sınıflar arasında çeşitli etkinlikler düzenlenerek kıyafetlerin kullanımı konusunda örneklerle ulaşılmıştır. Yüksek sosyete de yılın belli dönemlerinde; yaz başlarında, gösterişli sosyal etkinliklerde; sosyete dünyasına yeni katılım göstermiş genç kızların takdim edilmesinde ve saraylarda kraliyet ailelerine yapılan çeşitli ziyaretlerde oldukça resmi kıyafetlere ve abartılı aksesuarlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kıyafetler, toplanma

sebebi ve yeri farklılaştıkça değiştirilmek durumundadır. Kadife, saten ya da ipek kumaşlardan oluşturulmuş gece kıyafetleri omuzları açıkta bırakmakta, cesur kıyafetler giyilerek kullanılacak mücevher ve aksesuarlar vurgulanmaya çalışılmaktadır. Günlük kıyafetler, el yapımı kıyafetlerden, çokça aksesuarla kaliteli bir şekilde süslemesi yapılmış kaftanlar ve güneş şapkalarından oluşmaktadır. Kullanılan kaftanların kumaşları; pamuktan, ince ketenden, dantelden ya da nakışlı pamuk kumaştan tercih edilmektedir. Yoğun ve bol miktarda elbise ve kostüm içeren elbise dolapları, Paris' in moda evlerinin ürettiği ve tasarladığı kıyafetleri içermesinin yanı sıra New York ve Londra'yı da kapsamaktadır. (Blackman, 2013, s. 10)

Şekil 4. 1900'lü yıllarda omuzların açıkta bırakıldığı, mücevherlerin vurgulandığı giyim tarzı

Kaynakça: <http://www.giyimvemoda.com/fotogaleri/moda-dunyasi/1900lerde-giyim-ve-moda/47/sayfa/4>, Erişim Tarihi: 2018

Şekil 5. VII Edward' ın yeni kraliçesinin taç kıyafeti. Hindistan' ın ince dore renkte dokuma kumaşı ile Paris' in süslü pulları ve nakışı ile dokunmuş kumaşın birleşimi. Tarz olarak şık olmasına rağmen küçük kusurları gizlemek için tasarlanmış bir kıyafet örneği.

Kaynakça: Blackman, C. (2013). Modanın tarihi 1900' den bugüne

20. yüzyılın başlarında moda olgusu, üst sınıf insan grupları için önemli bir dışavurum unsuru olarak etki yaratmaya devam etmiştir. İngiltere Kralı Edward ve Kraliçesi Alexandra'nın giysi ve moda alanı üzerine etkileri oldukça fazladır. Kraliçe, bu çağın bilinen olgun stil belirleyicisi olarak kabul görmektedir. Ülke, bu dönemde meydana gelen Victorya'nın ölüm haberi ile uzun bir yas dönemine girmiştir. Yas döneminde kraliyet gardıroplarında siyah, mor, lavanta ve beyaz tuvaletler ağırlıklı olarak yer almıştır. Şekil 6' da gösterildiği gibi; Kraliçe'nin kızı Galler Maud'un giyim tarzı toplumda annesi Alexandra kadar dikkat çekmektedir. Giyilen kıyafetler zarif bir görünüme sahiptir. (Cole & Deihl, 2015, s. 78)

Şekil 6. 1900'lü yıllarda omuzların açıkta bırakıldığı, mücevherlerin vurgulandığı giyim tarzına örnek teşkil edecek tarzda giyinmiş ve zarif bir görünüme sahip olan Galler Maud

Kaynakça: <https://rebeccastarrbrown.com/2018/01/02/berties-daughter-queen-maud-of-norway/>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

İtalyan opera sanatçısı Lina Cavalieri (1874-1944) giyim tarzı ve oldukça ince olan bel görüntüsü ile yaşadığı dönemin en dikkat çeken ve güzel olarak bilinen kadın figürüdür. Döneminin büyük ve tanınmış sanatçıları tarafından kendisinin ve terziler tarafından kendine özel olarak tasarlanmış kıyafetlerinin yer aldığı gardırobunun resimleri yapılmıştır.

Şekil 7. 20. Yüzyılın başlarında, güzelliği ve giyim tarzı ile dikkat çeken opera sanatçısı Lina Cavalieri' ye ait portreler. (Ressam Giovanni Boldini tarafından 1901 yılında resmedilen portre ve fotoğraf.)

Kaynakça: <http://www.italianways.com/lina-cavalieri-and-the-most-beautiful-kiss-in-the-world/>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

1900'lü yıllara gelindiğinde; Batı dünyası, modernliği ve yeniliği kutlayan yeni bir yüzyıla girmiştir. Daha önceki dönemlerde icat edilen ve geliştirilmeye çalışılan cihazlar ve bu cihazların oluşum- gelişim süreci yaygın bir şekilde kullanım ve tanınırlık özelliği kazanmıştır. 1903 yılında ilk başarılı motorlu uçuş, hava yolculuğunun gerçek olabileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Elektrik kullanımının geliştirilmesi 1900 yılında evlerde ütü kullanımının yaygınlaşmasını sağlamış; bu gelişme kıyafet bakımının değişmesine kadar etki yaratmıştır. Ayrıca elektrikle çalışan çamaşır makineleri topluma tanıtılmıştır. Bu yenilikçi duygu; pratik ve modern moda alanlarının sürekli olarak gelişimine olumlu bir biçimde yansımıştır. Hareket kabiliyetini kısıtlayan kıyafetler farklılaşmış; daha özgür davranma olanağı sağlayan doğal görünümlü bir stil çizgisi ortaya çıkmıştır.

20. yüzyılın başına denk gelen dönemde, Avrupa ve Birleşik Devletler' de yaşayan birçok kadın giyim tarzlarında küçümsenmeyecek değişikliklere gitmeye başlamışlardır. Eski dönem kıyafet stilleri ile kıyaslandığı zaman daha rahat, kullanışlı, rasyonel bir giyim tarzı olan basit modellerde etekler ve çeşitli bluzlar giymeyi benimsemişlerdir.

Amerikan kadınının giyim-kuşam konusundaki özgürlüğünü temsil eden illüstrasyon karakteri olarak, ressam, eleştirmen ve illüstratör olan Charles Dona Gibson tarafından 1890 ve 1910 yılları arasına denk gelen dönemde sayısız illüstrasyon denemelerinin sonucu olarak oluşturulan bir çizim karakteri doğmuştur. Bu karaktere

Gibson Kızı adı verilmiştir. Gibson kızı; dünya genelinde kabul gören ve tablolar, illüstrasyonlar, fotoğraflar aracılığı ile büyük bir kitleye ulaşmıştır. Bu illüstrasyon karakteri, özgür ruhlu ve aktif genç Amerikan kadını tasvir etmektedir. Gibson kızı, sahip olduğu tarz ve zevkindeki yalınlık nedeni ile Amerikan stili ile ilgili düşüncelerin pekişmesinde etkili bir rol oynamıştır. (Fogg, 2014, s: 190)

Charles Dana Gibson, uzun boylu, ince belli ideal olan kadını mürekkep kullanarak siyah beyaz eskizler halinde resmetmiştir. Bu figürü çok yönlü bir rol model olarak betimlemiştir. Gibson kızı; bisiklet sürme, ata binme, tenis, kroket ve deniz banyosu gibi çeşitli etkinlikler yapan, sayıları gün geçtikçe artan, erkeklerle eşit şartlarda eğitim alan ve iş gücüne dâhil olan Amerikan kadını temsil eden hayali bir karakterdir. Gibson kızının görünümü; tek parça elbise yerine ayrı birer korsaj ya da bluz ve etekle oluşturulmuş, kum saati görünümünde figürdür. Bu silüet, dar bir bel, kalçaların üzerine oturan kloş, parçalı, trompet etek ve kabarık kollardan oluşan bir bluz ile oluşturulmaktadır.

Şekil 8. 1899 yılında çizimi Charles Dana Gibson tarafından yapılan Gibson kızı Görseli

Kaynakça: <https://www.art.com/products/p14881659211-sa-i6813352/charles-dana-gibson-gibson-girl-1899.htm>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1900' lü yıllarda ilerleme gösteren kadın haklarına yönelik çabalarda daha çok kararlılık gösterilmiş; sosyal yaşamdaki pratikliğe yapılan vurgu kadınların toplumda değişen rolünü yansıtmaya başlamıştır. Bu dönemde; erkek gömleği biçimindeki kadın bluzunun popülerliği gelişerek devam etmiş; dekoratif anlamda daha çok seçenek oluşturularak basit tarzlar ön plana çıkarılmıştır. Genel anlamda her tür kalıpta olan bluzlar 'Bluz' olarak adlandırılmıştır. Özel tasarım olan elbiselerin dekoratif anlamda daha rahat versiyonu olan gezinti kıyafetlerinin popülerliği artmaya devam etmiştir. Her

ne kadar canlı renkler moda olarak giyim dünyasında yer almaya devam etse de zarif ve hassas renk birleşimi, hem gündüz hem de gece elbiseleri arasında gözde olmaya devam etmiştir. Elbiseler; boncuk işi, yaldızlı dantelalar, sırmalar, fırfırlar, puflar, aplikeler, egzotik püsküller ve zıt kumaşlardan oluşturulan farklı dokular ile yapılan süslemelerin karışımı ile görsel anlamda detaylandırılmış ve zenginleştirilmiştir. Büyük Britanya, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Rusya ülkelerinin deniz bakımından güçlü bir statüye sahip olmaları sebebi ile kadınlar ve çocukları denizci tarzı bluzlar giymişlerdir. Denizci üniformalarından esinlenerek oluşturulan kıyafet tasarımlarının çokluğu sebebi ile o dönemde deniz temasından etkilenildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Denizci teması trendi gece elbiselerinde de görülmektedir. Korselerde yeni gelişmeler olmuştur; güvercin göğüs (S-band) tarzı olarak adlandırılan yeni bir tarzda uygulanmaya ve kullanılmaya başlanmıştır. Güvercin tarzı (pouter pigeon style) , gövdelerin genel olarak geriye doğru sabitlendiği, vücudun göğüs kısmının serbest tutularak ileri durması sağlandığı güvercin duruşu şekline benzeyen bir vücut duruşu şeklinde tanımlanmaktadır. (Cole & Deihl, 2015, s. 80)

Şekil 9. Kadın giyimi üzerine denizci etkisi ve güvercin duruşu tarzı bu görselde vurgulanmaktadır. Her iki giysi illüstrasyonu da 1903 yılında la mode illustree dergisinde yer almaktadır.

Kaynakça: Cole, D.J. & Deihl, N. (2015). The history of modern fashion from 1850, United kingdom: Laurence king publishing

Etek boyu, 1890' ların sonlarına ait özellik olan trompet şeklini korumaya devam ederek; kalça boyunca daha da daralmış Art nouveau özellikleri ile süslenerek

bir zambak şekline dönüşmüştür. Etek boyları gece yere kadar, gündüzleri de hareket kolaylığı sağlamak amacı ile ayak bilekleri hizasında çeşitlilik göstermektedir. Yaka kullanımı da bulunulan yer ve ortama göre değişkenlik göstermiştir. Yaka boyu gündüzleri oldukça yüksek olmakta; gece aktivitelerinde dekolterler görülmektedir. Elbise kolları genel olarak basit şekilde tasarlanmıştır. Akşam toplantıları ve yemeklerde çoğunlukla kolsuz elbiseler giyilmiş; uzun eldivenler elbiseyi destekleyici unsur olarak kullanılmıştır. Duruma göre bazı akşamlar 18. Yüzyıl tarzına ait olan fırfırla biten dar kol modelleri kullanılmıştır. Bazen resmi olarak düzenlenen çay partilerinde dirsek boyunda kol uzunluğu olan kıyafetler uzun eldivenlerle birleştirilerek giyilmiştir. Prenses model özelliği taşıyan elbiseler, gezintilerde 1905 yılına kadar moda olma özelliğini devam ettirmiştir. İç çamaşırı olarak kullanılan elbiseler; pamuk, keten ve bazen ipek kumaştan yapılmış; dantel ve küçük fırfır detaylarla süslenmiştir. Bu tarz 19. Yüzyılın sonlarından gelen bir trenddir. Özellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde yoğun olarak kullanılmıştır. Bu dönemde çoraplar, günlük hayatta gizlenerek kullanılmış olsa da oldukça süslü bir görüntüye sahip olmuştur. Çoraplar çoğunlukla ipek, pamuk ya da yün örme kumaş ile tasarlanmış; renk çeşitliliği fazla ve danteller, işlemler, fiyonklar, diğer fantezi motiflerle süslenmiştir. Paltolar ve ceketler, soğuk mevsimlerde kadın gardıroplarının önemli parçalarını oluşturmaktadır. Bu giyim unsurunun boy ve bel uzunluğu tasarıma göre değişkenlik gösterebilmektedir. Palto ve ceketlerin tasarımı ve görüntüsünde askeri etkiler görülebilmektedir. Bu dönemde kullanılan şapkaların boyutu oldukça büyüktür. 18. Yüzyılda oluşturulan portreler bu dönem için ilham kaynağı oluşturmıştır. Şapka boyutu büyüdükçe uygulamada kullanılan kumaş ve tüllerin miktarında da artış gözlemlenmekte ve tülün etkisi önceki dönemlere göre daha etkili olmuştur. Bu dönem içerisinde kadınlar için kürk giyimi oldukça popüler olmuştur. Kürk kullanılarak tasarlanan kıyafetler artan bir ilgiyle karşı karşıya gelmiştir. 1900' lü yıllarda gerçekleştirilen fuarlarda sergilenen kürkler dikkat çekmiştir. Dönemin kürk yapımında; fok balığı, tilki, samur, su samuru, kakım, kokarca ve sincap kürkleri kullanılmıştır. Kanada ve Rusya, dönemin en önemli kürk kaynaklarını oluşturmaktadır.

Şekil 10. Kakım derisinin işlenerek kullanıldığı vizon renkte tasarlanan kürk kombinli kıyafet örneği- Les Modes, Ocak, 1906

Kaynakça: Cole, D.J. & Deihl, N. (2015). The history of modern fashion from 1850, United kingdom: Laurence king publishing

Fransız moda endüstrisi, iyi bir şekilde organize olan; yaratıcı bir evren olarak bilinen bir dünyadır. Fransa’ da bulunan terzi evlerinin çoğu 16. Yüzyıl tarzında, elektrik döşenmiş sisteme sahip, iyi bir şekilde dekore edilmiş, donanımlı salonlardır. Satış görevlileri ve modeller salonun giriş kısmında yer almaktadır. Genel olarak büyük ve gösterişli olan çalışma salonları halka açık şekilde yerleştirilmemiştir. Charles Frederick Worth’ un tasarım evi köklü bir müşteri tabanına sahiptir ve geçmişe bağlı bir tasarım evi olma özelliği taşımaktadır. Londra’ daki varlığı 1902 yılında daha da gelişmiştir. Charles Frederick Wort’ un tasarım malzemeleri ve yöntemleri arasında; dantel, kurdele, çiçek işlemleri, süslenmiş kumaşlar, rafine edilmiş renk paleti ve Japon kültürüne ait unsurlar yer almaktadır. Paris’ te yer alan başka bir tasarım evi olarak Laferriere; zamanın çok eski ve değerli bir tasarım evi olma özelliğini taşımaktadır. Bu tasarım evinin kurucusu; Madelenie Laferriere’ dir. Bu tasarımcıya ait tasarımlar; ince ve zarif bir çizgiyi vurgulamaktadır.

Şekil 11. Tasarımcı Madeleine Laferriere’ ye ait 1907 yılında tasarlanmış ve canlı model üzerinde gösterimi yapılmış giysiler.

Kaynakça: <http://headtoeofashionart.com/madeleine-laferriere-1847-1912/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Paguin, Paris ve Londra şehirlerinde yer alan tasarım evi şubelerinde son on yıl içerisinde kendi seviyelerindekiler ile kıyaslandığında başarılı bir büyüme göstermiştir. Isidore Paguin, tasarım dünyasında satış ve işletme müdürü olarak devam etmiştir. Paguin, Jeanne Paguin’ den tasarım anlamında destek alarak 1900’ lü yıllarda yumuşak elastik kumaşlar kullanarak direktuvar tarzı gece tuvaletleri tasarlamıştır.

Şekil 12. Tasarımcı Isidore Paquin’ e ait illüstrasyon şeklinde gösterimi yapılmış giysi örneği-1908.

Kaynakça: <http://collections.vam.ac.uk/item/O537178/landerviette-fashion-design-paquin-jeanne/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Paul Poiret, kariyerine; tasarımlarını terzi evlerine satan eskiz sanatçısı olarak başlamıştır. Maison Jacques Doucet’ te asistanlık görevinde bulunmuştur ve sonrasında kadrolu tasarımcı olarak aynı yerde devam etmiştir. Poiret, burada özellikle gündüz etkinliklerinde giyilen kıyafetleri tasarlamak için işe alınmıştır. Tasarımcı, sonraki dönemlerde oryantalist tarzda çalışmalar yapmıştır. Poiret, 1903 yılında kendine ait bir tasarım evi kurmuştur. Tasarımlarında; art deco etkisi gözlemlenmiş, grafik soyutlamalar, cesur geometriler, fovist renk hikâyesi (yabanıl, çiğ renk hikayesi) yer almıştır. Poiret’ e ait tasvir edilen elbiseler; s-band korse şeklinden bağımsız, direktuvar tarz esintili daha serbest bir biçimde görülmektedir. Poiret, tasarımlarında; direktuvar tarz detaylarını Japon ve Ortadoğu stiline elementleri ile birleştirmiştir.

Şekil 13. Tasarımcı Paul Poiret’ e ait giysi örneği

Kaynakça: <https://www.missedinhistory.com/blogs/missed-in-history-paul-poiret.htm>, Erişim Tarihi: 2018

1871-1949 yılları arasında yaşamış olan İspanyol ressam ve tasarımcı Mariano Fortuny, 1907’ li yıllarda Klasik Yunan kültüründen etkilenmiştir. Bu kültür özelliklerini tasarımlarına taşımıştır. ‘Delphos’ ismini verdiği tasarımında Klasik Yunan Kültürünün etkisi ve özelliği görülmektedir ve tasarımcı, bu tasarımı ile ünlenmiştir. Yunanca’ da kullanılan orijinal ismini verdiği ‘Delphos’ isimli elbise; vücudu saran biçimde, hareket ve ışık yansıması ile renk değiştirme özelliğine sahip ince ipek pililerden oluşmakta ve bu özellik 20. Yüzyıl modasının yeni tasarım tarzını açıkça örneklemektedir. (Üstüner, 2017(Koga, 2002), s. 51) Venedik’ te çok yönlü olarak ün yapmış İspanyol tasarımcı Mariano Fortuny Madrazo, birçok kaynaktan beslenerek kendisini geliştirmiş ve bu kaynaklardan etkilenerek kumaş ve giysiler tasarlamıştır.

Fortuny, oldukça sanatsal çalışma tekniği benimseyerek zengin, şık kadınları giydirmiştir.

Şekil 14. Isadora Duncan'ın kızlarının Fortuny'nin tasarlamış olduğu Delphos isimli pilili ipek elbiseleri giymiş oldukları görsel

Kaynakça: <https://www.vogue.es/suzy-menkes/articulos/fortuny-exposicion-paris-from-invention-to-eternity/31715>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Şekil 15. Model Margaret Shea, yatay çizgili jarse tweed' den yapılmış üç parçalı bir takım giymektedir: etek, bluz ve Chanel tarafından tasarlanan fularlı pelerin; "avcı tipi", 16/09/1929.

Kaynakça: <https://www.vogue.es/suzy-menkes/articulos/fortuny-exposicion-paris-from-invention-to-eternity/31715>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

1920' li yıllarda moda tasarımı alanında dikkat çeken, yaşadığı dönemin kadınlarına ilham kaynağı olan Fransız tasarımcı Gabrielle 'Coco' Bonheur Chanel, (1883-1971) İngiliz erkek giyiminden etkilenmiş ve bunu giysi tasarımlarına yansıtmıştır. Coco Chanel, detaylı ve yoğun giysi görünümünü uygulayan tasarımcılardan kendisini ayırarak basit, sade, kolay giyilen ve taşınan, sportif ve rahat giysi tasarımları ile dikkat çekmiştir. Chanel, giysi tasarımlarını oluştururken çoğunlukla örme kumaşları kullanmıştır. Örme kumaşlar bu dönemde öncelikli olarak iç çamaşırları ve çorap uygulamasında kullanılmaktadır. Coco Chanel farkındalık oluşturarak tekstil üretimine farklı bir dokunuş gerçekleştirmiştir. Chanel' in örme kumaş kullanarak tasarladığı palto ve takımlar, müşteri kitlesi için oldukça dikkat çekmiştir (Şekil 15).

Tekstil ve moda dünyasında tanınmış ve ilgi görmüş bir diğer tasarımcı-modacı, Elsa Schiaparelli' dir. 1890- 1973 yılları arasında yaşamış olan İtalyan modacı, döneme önemli katkılar sağlamış olan sanat akımları, Dadaizm, Sürrealizm ve Kübizmden etkilenmiş ve tasarımlarına bu akımların özelliklerini yansıtmıştır. Modacı öncelikle spor ve plaj giysileri tasarlayarak başlamış; ardından 'trompe l'oeil' yani göz yanılsaması etkisi olan kazak tasarımı ile dikkat çekmiştir.

Şekil 16. Elsa Schiaparelli' nin dikkat çeken tasarımı olan 'trompe l'oeil' göz yanılsaması etkili kazak tasarımı

Kaynakça: <http://lucyinthesky-lucys.blogspot.com/2010/01/elsa-schiaparellis-trompe-loeil-sweater.html>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

1900 yılına gelindiğinde Avrupa' da ve Amerika' da otomobil üretimi yapılmaktadır. 1910 yılı ile birlikte dünyanın birçok bölgesinde otomobil üretiminin yaygınlaşmış olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. 1914 yılında Henry Ford' un Model T arabasını ucuz üretebilme başarısı ile arabanın gündelik hayatta yer alması sayesinde insanlar daha fazla seyahat etmişlerdir. Bu duruma paralel olarak spor ve seyahat giysilerinin moda olmasını sağlamıştır. 19. Yüzyılın sonu 20. Yüzyılın başı olan dönemde kadınlar, günlük kullanım, sosyal aktiviteler için iki parçadan oluşan ceket ve etekleri giymeye başlamışlardır. Zincirleme olarak ceketin içine giyilen bluz giyim parçası oldukça dikkat çekmiş ve çeşitlendirilmiştir. İlk otomobil sahipleri varlıklı insanlar olmuştur. İlk otomobillerin modelinin açık olarak tasarlanma sebebi, oluşan tozdan korunmak için özel giysi tasarımlarına ihtiyaç duyulmuş ve yeni bir giysi tasarım kategorisi oluşturulmuştur. Sürücü ve yolcular, uzun ve salaş örtüleri kullanmaktadırlar. Ortama ve şartlara uygun pelerin, panço, özel gömlekler tasarlanmıştır. Kadınlar genellikle şapkalarını rüzgârdan ve tozdan korumak amacı ile ağır peçe tarzında örtüler, sürüş eldivenleri, gözlük ve maskeler kullanmışlardır.

Şekil 17. Kadınların genellikle şapkalarını rüzgârdan ve tozdan korumak amacı ile ağır peçe tarzında örtüler, sürüş eldivenleri, gözlük kullandığını gösteren görsel

Kaynakça: <https://tr.pinterest.com/pin/316.729.786.273.202.761/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Tasarım tarihçisi John Heskett’ in düşüncesine göre; Avrupa, endüstrileşme sürecinde ortaya çıkan tasarım çeşitliliği ve düşüncesiyle, ABD ise Singer dikiş makinesi gibi tekstil ve moda tasarımı alanında önemli etkiler yaratan buluşlar ile öne çıkmıştır.

1900’ lü yıllarda bazı kadınlar kıyafet tercihlerini yaparken toplumun standartlarının dışına çıkma cesaretini gösterdikleri dikkat çekici bir bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır. Havalı bir tarz ve stilde giyinmek o dönemin ana akım modasının dışında olarak görülmekteydi. Bu kişiler ‘Bohemler’ olarak adlandırılmaktadır. Bohemler, yenilik yaratan kişiler olarak bilinmektedir. Bohemya, burjuva baskısından, fiziksel baskılardan kurtulma sembolü olarak aktarılmaktadır. Daha önemli bir noktaya değinmek gerekirse; bohemlerin asıl amacı ve düşüncesi sanat ve tasarımı birleştirerek kıyafetlere uygulayıp günlük yaşamın içerisine sokmak; Gesamtkunstwerk (bütünlüklü sanat eseri) isimli tam bir sanat eseri oluşturmaktır. Diaghilev ve Ballets Russes devrim niteliğindeki müzikleri, sahne gösterileri ve kostümleri, 1909 yılında Paris’ te modanın da dâhil olduğu kültür üzerinde aydınlatıcı ve çarpıcı bir örneği olmuştur. Bu örnek, sanat ve moda olgusunun birleştirilmesi yönündeki çabaya bir örnek olarak gösterilebilir nitelik taşımaktadır.

Şekil 18. Dans, Müzik ve Tasarım: Diaghilev' in Balesi Russes

Kaynakça: <https://theline.com/blogs/stories/fusing-dance-music-and-design-diaghilev-s-ballets-russes>,

Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Wiener Werkstatte, Art Nouveau akımının Viyana' da en dikkat çektiği yıl olan 1903' de Secessionist hareket içerisinde tasarım ve üretim kısmını birleştiren ticari bir girişim olarak; altın, gümüş, cam, deri, bronz gibi çeşitli malzemeler ile çalışan sanatçı ve zanaatçının toplandığı Wiener Werkstatte Derneği olarak kurulmuştur. Almanca Wiener Werksatte, Fransızca l'Atelier Viennois ve İngilizce Vienna Workshop olarak bilinen Viyana Atölyesi' nde bir araya gelen sanatçı ve zanaatçıların amacı, gündelik yaşamda kullanılan ve seri bir şekilde üretimi yapılmış zevksiz her çeşit eşyanın daha estetik görünümde yapılmasının amaçlanmasıdır. Önceki dönemlerde yaptıkları tasarımların dışarıda üretimi yapılırken bu tasarımcılar 1910 yılı itibari ile Viyana Atölye' sinde tekstil bölümünü de kurarak tasarım ve üretimi birlikte yapmayı amaçlamışlardır. (Yıldırım, 2011, s. 105)

Bohemler olarak adlandırılan bu gurup, Londra' da Liberty ya da Omega, Fortuny in Venedik ya da Wiener Werkstatte' den küçük ama etkileyici şekilde sanatçı ve tasarımcıların birlikte çalıştıkları yenilikçi kesimden alışveriş yapmakta oldukları belirtilmektedir. Bu dönemde bütün kadınların aynı tarzda giyinmedikleri, kıyafette yer alan süsleme ve aksesuar kullanımındaki yoğunluk açısından farklılık gösterdiği yapılan araştırmalar sonucunda saptanmıştır. Kısaca vurgulamak gerekirse bazı kadınların kıyafet tercihleri o dönemdeki toplumun standartlarının dışında yer almıştır. Bohem; gerçek anlamı çingene olan ancak zaman içerisinde terimsel anlam kazanarak bir hayat tarzının genel adını almıştır. 19. Yüzyılın sonlarında ortaya çıkıp 20. Yüzyılın başlarında kendini göstermeye devam etmiş bir dilsel kullanımdır. Bohemler; yarını

düşünmeden günü gününe yaşayan, hiçbir şeyi dert etmeyen, rahat bir hayat tarzı olan topluluk olarak düşünülmektedir.

Wiener Werkstatte, Avusturya’ da 1903 yılında mimar Josef Hoffman (1870-1956), ressam ve grafik tasarımcısı Koloman Moser (1868- 1918) ile tekstil üreticisi Fritz Waerndorfer (1868-1939) tarafından kurulmuştur. 1905 yılından beri kalıp, baskı ile üretimi yapılan tekstil ürünleri Wiener Werstatte’ nin kurulmasıyla buranın moda bölümünün 1910 yılında açılmasında etkisi çok büyük olmuştur.

Şekil 19. Josef Hoffmann tarafından tasarlanan top elbise (1904),Wiener Werkstätte.

Fotoğraf: © MAK / Georg Mayer

Kaynakça: <https://www.apollo-magazine.com/art-diary/wiener-werkstatte-1903-1932-the-luxury-of-beauty-neue-galerie/>, Erişim tarihi: Kasım, 2018

O dönemde etkili olmuş sanatçılar moda ile sanatı birleştirip daha etkili bir tasarım anlayışı oluşturmayı hedefledikleri görülmektedir. Bu konu ile ilgili örnek verilecek olunursa; Sonia Delaunay’ a ait tasarımlara bakmak yeterli olabilir. Sanatçı, Orfizm ilkeleri doğrultusunda yaptığı resim, kumaş baskısı ve resim desenli dokuma duvar panoları ile bilinmektedir. 1885- 1979 yılları arasında yaşamış Rus asıllı Fransız ressam Sonia Delaunay; 1920’ li yıllarda yeni sanatsal lirizmi seçkin moda olgusu anlayışına yansıtma amacı gütmüştür. Yaptığı tasarımlarla kumaşları moda için sanatsal bir şölene dönüştüren kişi olarak bilinmektedir. İlk simultane giysisini 1913 yılında, vücut hatlarıyla orantılı bir şekilde ve vücudu çevreleyen kavisli panelden oluşmuş, tafta, tül, ipek, muare gibi kumaşların birleşiminden, kare, üçgen parçaları bir araya getirerek tasarlamıştır. Baskı tasarımları ve moda tasarımı alanına getirdiği yeni ve çağdaş bir yorum ile günümüz tekstil tasarımcılarını etkilemeye devam etmektedir. (Yıldırım, 2010, s. 64)

Şekil 20. Sonia Delaunay, Simultaneous Dress, Paris, 1913

Kaynakça: <https://threadingthroughtime.wordpress.com/2014/10/31/your-halloween-howl/sonia-delaunay-terk-simultaneous-dress-front-back-paris-1913/>, Erişim Tarihi: 2018

Sergi salonunu 1903 yılında Paris’ te açan Paul Poiret (1879-1944) sanat ile moda olgusunu birleştirme dinamiklerini çalışmalarında uygulayan ilk desinatör olarak görülmektedir. Poiret; taslakları birleştirip karışık bir yapı oluşturmada etkili ve beğenilen bir renk kombinasyonu ile yüzeysel bir nakış uygulaması kullanmaktadır. Poiret’ in kullandığı direktuvar tarzı uzun bir süre oryantalist kesim tarafından takip edilmiştir. Bu direktuvar tarz; Çin, Japon ve İran motifli kimono tarzı ceket, şeffaf kenarlı gerginleştirilmiş tunikler, kürkle ya da kenarı altın rengi püsküllerle çevrelenmiş şalvarların üzerine giyilmiştir.

Şekil 21. Paul Poiret tarafından tasarlanan kürk ve nakış ile zenginleştirilerek tasarlanmış, kimono tarzı giysi

Kaynakça: <http://www.scostumista.com/2016/06/kimono-coat.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Paul Poiret, bir Viyana ziyareti sırasında Wiener Werkstatte’ nin oluşturduğu tasarımlardan etkilenmiş; 1911 yılında kendine ait ‘Atelier Martine’ (Martin Atölyesi) isminde bir atölye açmıştır. (Ginsburg, 1991, s. 83)

Parisli olan tasarımcı Poiret, kadınların korse giymesine karşı çıkararak onları kurtarmış, sutyen ile daha rahat ve doğal görünüm kazanmalarını sağlamıştır. Poiret, 1909 yılında Paris’ te bulunan Rus Balesi ‘Ballets Russes’ grubunun giydiği kostümlerden etkilenmiştir. Bu sebeple tasarımcının kıyafetleri egzotik ve oryantalist çizgiler taşımaktadır. 1904- 1905 yılları arasında yaşanan Rusya- Japonya savaşı esnasında Japonya’ nın kültürel yapısı ve etkisi Japonizm adı altında tasarımcılara yansımıştır. Poiret’ in aktif olduğu dönemde; sanat, tasarım ve edebiyat alanında oryantalizm ve Japonizm etkileri oldukça dikkat çekmektedir.

Tekstil ve moda alanını etkileyen bir diğer sanat akımı konstrüktivizm olmuştur. Akım, 20. Yüzyılın ilk yarısında görülen diğer sanat akımlarının aksine ‘soyut estetik’ bir düşünce yapısı olarak ortaya çıkmamıştır. Endüstriyel bakımdan ele alınırsa; Rusya bu alanda geri kalmış durumdadır. Bu akım 1917 yılında oluşan Rus Devrimi’ nin sonrasında ilerici atılımların uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Ekim Devrimi olarak da anılan 1917 Rus Devrimi, Vladimir Lenin tarafından “**ekmek, barış, özgürlük**” sloganı altında 1905 **Rus Devrimi'nin** devamı niteliğinde olmuş ve **Petrograd** (Petersburg) şehrinde ilk kıvılcımlarını yaymaya başlamıştır. 1905 Devrimi tamamıyla halk iradesiyle başlatılmışken, Ekim Devrimi, bir parti düşüncesiyle başlatılmıştır. Bu akımı benimseyen sanatçılar aktif bir şekilde çalışarak yeni kurulan okullarda öğrenci yetiştirmişler, iç mimarlık alanında uygulamalar yapmışlar, tiyatro dekorları oluşturmuşlar ve üniforma tasarımları yapmışlardır. Konstrüktivizm akımının dikkat çeken tekstil alanındaki isimler olan Lybou Popova (1889-1924) ve Varvara Stepanova’ nın (1894-1958) geometrik kumaşlar kullanarak tasarladıkları modern ve fonksiyonel giysiler dikkat çekmiştir.

Şekil 22. Stepanova’ nın tanınmış eseri spor kostümü: geometrik, çift cinsiyetli ve beden hareketi ile dikkat çekmektedir.

Kaynak: <http://www.designworklife.com/2013/12/25/ladies-in-history-varvara-stepanova/>,
Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Moda olgusunun kadınlar açısından her zaman bir toplumsal gündemi olmaktadır ve toplum; giyim davranışları üzerinde etkili olmaktadır. 19. Yüzyılda modanın gündemi muhafazakâr olmuştur ve kadınların rollerine göre şekillenmiştir. 1920' lerde ve 1960' larda modanın gündemi liberaldir, birey daha özgürdür. Kadınlar görünümlerini toplum içerisinde oluşturdıkları rollerine ve toplumsal değişikliklere uygun olarak şekillendirmektedir. (Crane, 2000, s:37)

Modanın tarihsel süreci incelendiği zaman; 1918 yılı içinde, 1. Dünya savaşı döneminin sonundaki süreç ve eylem kitlesel moda kavramının ve olgusunun başlaması olarak görülmektedir. Bu tarihte stil oluşturmak Paris, New York, Milano ve Londra' da yer alan moda tasarımcıları aracılığı ile gerçekleşmektedir. 1930' lu yıllara ulaşıldığı zaman, o dönemde dikkat çekmiş film yıldızları, güncel ve popüler sanatçılar, modanın eğilimlerini başlatma, tanıtım ve aktarmada etkili olmuşlar ve moda eğilimlerinin yayılmasını sağlamışlardır. Bu süreç içerisinde bazı moda stillerinin açıklamasını yapmak diğer stillerden daha kolay gerçekleşmektedir. Bu duruma örnek verilecek olunursa; I. Dünya Savaşı döneminde giysi modasında etek boylarının kısalması, o dönemde oluşan hammadde ve malzeme miktar sıkıntısını açıklamakta iken; 1950 yıllarında yepyeni özgür bir akım kadınların giydikleri giysiler içerisinde kullanmak zorunda oldukları korseleri gereksiz hale getirmiştir. Fakat her zaman her moda eğilimlerinin sebebini, oluşum şeklini izah etmek kolay olmamıştır. Çünkü bazı zamanlarda anlık heves, geçici istek ya da dikkat çekme amacı ile ortaya konmuş ve belirli kesimler tarafından kabul görmüş moda stilleri de mevcuttur. (Easey, 2009, s. 37)

Şekil 23. Bir defiledeki iki model, 1925, fotoğraf: NAC National Digital Archive

Kaynak: <https://culture.pl/tr/article/savas-oncesi-polonyasinin-hafifmesrep-kadinlari-ve-centilmenleri>,

Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Birinci Dünya Savaşı' nın olduğu yıllarda cepheye giden erkeklerin işlerini devam ettirebilmek için kadınların evlerinden uzaklaştıkları; fabrikalarda, hastanelerde,

demir yollarında erkeklerin ağırlıkla çalıştığı ortamların genelinde aktif ve etkin bir şekilde çalıştıkları gözlemlenmektedir. Ev dışında bir ortamda çalışabilmek için daha rahat ve iş yapmaya elverişli giysilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bir erkek görünümünde saçlar kısaltılmış, giysilerdeki süslemeler, kadınsı yoğunluk, pileler, kıvrımlar, naif görüntü eksilmiş, etek boyları kısalmış, korseler çıkartılmıştır. Kadın giysi stilinde androjen bir görüntü yoğunlaşmaya başlamıştır. Savaş ortamında askerlerin kullandığı ‘British Warm’ ismi verilen paltolar giyilmeye başlanmıştır. New York’ ta borsanın gerileme göstermesi bütünüyle her kesimi etkilemiş, sonuç olarak oluşan kriz ile insanların moda sektörüne, giyim kuşama, kılık kıyafete, aksesuarlara ayırmış oldukları bütçeyi geri çekmeleri söz konusu olmuştur.

Modanın insanlar üzerindeki sembolik, sosyal ve psikolojik olarak etkilerine bakılacak olunursa moda sembollerin bir dışa vurum aracı olarak belirtilebilir. Tüketici kesim için moda olgusunun içinde yer alan ürünlerin anlamlarını kavramak yerine kendilerine nasıl bir fayda sağladığını dikkate almaktadırlar. Bu durumun sonucunda ürünleri kendi benliklerinin, kişisel tavır ve düşüncelerinin betimlemesi ve aktarımı için kullanılmaktadırlar. Buradan yola çıkılacak olunursa moda; insanların kişisel arzu, zevk ve değer yargılarını dış dünyaya aktarmak ve göstermek için kabul ettikleri tüketim tavrı olarak tanımlanmaktadır.

1920’ li yıllarda; savaştan henüz çıkmış, ekonomik krizin baş gösterdiği, karamsar bir dünyanın varlığı, insanlar arasında farklılaşma isteğinin oluşmasına sebep olmuştur. Bu dönemin getirdiği psikolojik ve sosyal etkiler, kadınlar üzerinde dikkat çekici niteliktedir. Viktoryan tarzı geri planda duran kadın figürü ikinci plana itilmiş; partilere giden, saçlarını kısacık kestiren, toplumda gizlenmeden sigara içebilen ve erkeklerle aynı ortamda rahat bir biçimde bir arada olabilen kadın figürü oluşmuştur. Bu evrimleşen figürün genel ismi; Flapperler olmuştur. Flapper kelime anlamı; uçmayı öğrenen yavru kuştan ilham alarak uçar ve havai anlamına gelmektedir. Flapper kadın imajının özelliği; kısa ve düz saçlar, dar, dize kadar olan elbise ve etek boyları, zayıf, maskülen vücut hatları ve yoğun göz makyajıdır.

1930’ lu yıllara gelindiğinde; kadınlar sinemaya akın etmekte ve Hollywood yıldızlarının ilham verici görünümelerini taklit etmeleri ile dikkat çekmektedir. Greta Garbo’ nun trençkotları, Joan Crawford’ un boyalı dudakları, Marlene Dietrich’ in cazibesi kadınlar tarafından kopyalanmaya çalışılmıştır. Film stüdyolarının kostüm tasarımcılarından olan Travis Banton ve Gilbert Adrian, ünlü film yıldızlarının beyaz

perdede olduğu kadar dışarısında da etkileyici görünmelerini sağlamıştır. Bu çaba kadınlar arasında taklit durumunu getirmiştir.(Worsley, 2018, s. 10)

Moda devinim halinde olup; herhangi bir düzen çizgisinde gitmeyen, durağan bir yaşam döngüsüne uymayan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Moda, insan hayatında birçok alanda baskın şekilde rol oynamaktadır. İnsanları farklı yönlerden yönlendirmektedir. Bu yönlendirme; giyim eşyası, giysi aksesuarları, giysiyi tamamlayıcı diğer unsurlar, dekorasyon, teknoloji, müzik, sanat ve bunlara benzeyen birçok alanı kapsamaktadır. Ancak farklı alanlarda moda ismi geçse de, tüketim alanları oluşsa da moda olgusu denildiği zaman akla ilk gelen en yaygın kaynak giyim modasıdır.

Moda günlük tüketimde ihtiyaç duyulan materyal ve düşüncelerin büyük ve kayda değer bir kısmını meydana getirmektedir. Bu özelliğinin yanında hangi mekânda ne tür şeyler yenilebileceğine, hangi ortamda, hangi saat diliminde nasıl bir stilde giyinileceğine, karşı taraf ile ne şekilde iletişime geçileceğine, ne tür düşünce yapısı benimseneceğine kadar insanları etkisi altına alarak günlük rutininde gerçekleştirilen eylemlerin orta noktasında yer almaktadır. Moda, ikna kabiliyeti kuvvetli olan bireyler tarafından oluşturulmaz fakat hareket halindeki kültür öğelerinin, farklı tarz ve stiller benimsemiş insanların ve etkili grupların ortak değişimlerinin ve gelişim süreçlerinin rutin sonucu olarak oluşum göstermektedir. (O’cass, 2001, s. 46)

Moda alanında bazı zamanlar giyim kuşam alanında yapılan bir yeniliğin dikkat çekmesi, beğenilmesi ve benimsenmesi bu yeniliği ortaya çıkaran kişiye veya ortaya atılan sebebe bağlı olabilmektedir. Bu konu ile İngiltere’ de Elizabeth zamanında dikkat çeken ‘ruff yakaları’ iyi bir örnektir. (16.Yüzyıl Rönesans Döneminde kadın ve erkeklerin kullandığı, boyun çevresinde yelpaze gibi dolanan kırmalı keten ya da muslin yaka olarak tanımlanan diğer adı fırfırlı yaka olan yaka modeli) , ilk defa bir İspanya prensesi tarafından, rahatsız olan ve şiş görünen boynunu gizlemek amacı güdülerek kullanılmıştır. (Ok, 2016, s. 66) Bu konu ile ilgili başka bir örnek verilecek olunursa; Chanel; özgür ve sade giyim tarzını kadın dünyasına ilk tanıtan modacı olarak dikkat çekmiştir. Chanel, bir yanma kazası ile saçlarının bir kısmını kaybetmiş; bu olay sonucunda saçlarını erkek saçı boyutunda keserek düzeltmiş ve gün içerisinde gerçekleşen bir etkinlik olan operaya katılmıştır. Chanel’ in bu tavrı ve tarzı dikkat çekmiş, günün sonunda birçok kadın berbere giderek ‘Chanel Tarzı’ saç stilini talep etmişlerdir. Chanel ile ilgili başka bir örnek verilecek olunursa; yağmurlu bir anda ıslanmamak amacı ile arkadaşının trençkotunu giymiş; ünlü bir modacı olduğu için de

bu tarz kadınlar tarafından hızla dikkat çekmiş ve benimsenmiştir. İkinci dünya savaşının olduğu yıllarda Montgomeri isminde bir İngiliz general bluzan ceket giyerek dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu tarzdaki ceket önce generalin adını alarak ‘montgomeri’ ismi ile anılmış sonrasında erkekler arasında oldukça moda olmuştur. Yakın dönemlere kadar bu model ulaşmış ve günümüzde hem kadınların hem de erkeklerin ‘mont’ olarak giydiği ceket olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 24. Sir Bernard Shaw Montgomery

Kaynakça: <https://www.dday-overlord.com/en/battle-of-normandy/biographies/gb/sir-bernard-montgomery>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Moda olgusu ile ilgili birçok tanımlamadan yola çıkılarak en önemli ve dikkat çeken özelliğinin sürekli devinim halinde olduğu, herhangi bir noktada ve zamanda sabit kalmadığı, bir durum karşısında direnç göstererek kararlılık özelliğine bürünmemesidir. Moda doğası gereği değişken bir yapıdadır ve bu durum ortaya çıkışından 20. Yüzyıl başlarına kadar dikkat çekmiştir. 20. Yüzyılın başlarında moda tasarımcısı Paul Poiret giyim endüstrisinin varoluş ve gelişme sebebinin yenilik olduğunu vurgulamış ve bu düşüncüyü güçlü kılmıştır. Paul Poiret’ in söz ettiği yenilik kelimesi kısa bir ömür, gelip geçici heves anlamını taşımaktadır.

Teknik boyutta gerçekleşen ilerleme ve gelişmeler, sektörde oluşan yenilikler, seri üretimin olanakları modanın ilerlemesini etkilemiş; üst sınıflardan orta sınıflara kadar moda ulaşılabilir hale gelmiştir.

Moda oluşumunu en iyi anlatan, aktaran ve modayı endüstri haline getiren giyim, insanın toplum içerisindeki tavrını belirtmektedir. Giysi moda sektörünün önemli bir unsurudur. Ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel ve siyasi farklılaşmalardan etkilenmiştir. Bu unsurlardan etkilendiği için de, bu unsurlar değiştikçe, geliştikçe giysi de belirli zamanlar içerisinde değişiklik göstermiştir. Bu değişim süreci boyunca

giysinin anlamına farklı anlamlar eklenmiş; kullandığı kişilere kültürel ve sosyal kimlikler kazandırmıştır.

Moda olgusunun oluşum ve gelişim süreci boyunca etken olan faktörler olarak daha önce de vurgulandığı gibi; ekonomik etkenler, siyasi etkenler, teknolojik gelişim ve yenilikler, o süreç şartlarında gerçekleştirilen fuar ve sergiler, sanat alanındaki farklılaşmalar, kültürel anlamda oluşan değişiklikler belirtilebilmektedir.

Ekonomik güç; toplumlarda belirleyici bir unsur olarak dikkat çektiği için moda sektörünü de etkilemiştir. Ekonomisi güçlü olan toplumlar yaşam tarzları, kültürel yönleri, etnik yapıları yönünden diğer toplumlar tarafından benimsenmektedirler. Ekonomik güce sahip olan ülkelerin giyim tarzları modanın sürecine de yansımaktadır.

20. Yüzyılda birçok bölgesel savaşlar, iç çatışmalar yaşanmış; 1. Dünya Savaşı ve 2. Dünya Savaşı olmuştur. 1914- 1918 yılları arasında meydana gelen 1. Dünya Savaşı ve 1939- 1945 yılları arasında meydana gelen 2. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik sarsıntı, sosyal ve psikolojik açıdan olumsuz etkiler insanların geleceğini değiştirmiş, insanları zor duruma sokmuştur.

1. Dünya Savaşı' nın olumsuz etkileri arasında azalma gösteren erkek nüfusu dikkat çekici niteliktedir. Genç yaştaki erkeklerin çoğu savaştan dönememişler, nüfus azalma göstermiştir. Bu yaşanan olumsuz durum o dönem erkek modasına yansımış, moda endüstrisinde yavaşlama olmuştur. Sosyal ve ekonomik alanda azalma gösteren erkek nüfusu; moda sektörünün kadın modası üzerine yoğunlaşmasına imkân tanımıştır. Sonuç olarak savaş süresi ve sonraki süreçte modada çoğunluklu olarak üniformalardan ilham alınan modeller dikkat çekmiştir. (Badem, 2016, s. 19)

Şekil 25. Christabel Pankhurst (ortada) ve annesi Emmeline (solda) 1903'te Manchester'da Toplumsal ve Siyasal Kadın Birliği'ni –İngiltere kurdular.

Kaynak: <http://wwwturkiye.org/birinci-dunya-savasini-yasayan-kadinlar-hakkinda-bilmediginiz-12-sey/>,

Erişim Tarihi: Kasım, 2018

1. Dünya Savaşı sonrasında erkek nüfusunun azalma ve kadın nüfusunun artış göstermesi sonucu eş cinselliğin ortaya çıkışı söz konusu olmuş; bu durum giyim-kuşam anlayışında bazı değişikliklere sebebiyet vermiştir. Toplumda “A la Garçon” bir tarz oluşumu ile kadınlarda saçlar kısalmış, göğüs ve sırt kapanmış, kol ve bacaklar açılmış, kostümden pantolon tarzına her kalemde kadına aykırı sayılmış formlar moda dünyasında ve toplumda yer edinmeye başlamıştır. Bu eğilim, 2. Dünya Savaşı sonrasında varlığını kabul ettirmiş; unisex olgusunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. (Batur, 1987, s. 87)

Moda teknolojik gelişmelerden de etkilenmiştir. Teknolojideki gelişim ve ilerlemeler üretimde kullanılan makine, araç, gereç uygulama yöntemlerinin gelişmesine bunun sonucu olarak da tasarım ortamının oluşmasına olanak sağlamıştır. 19. Yüzyıla gelindiğinde Avrupa birçok alanda önemli gelişmelere imza atmıştır. Hayatın birçok alanında hız ve verimlilik açısından adımlar atılmıştır. 19. Yüzyılın ikinci yarısında endüstri alanında önemli gelişmeler birçok icadın yapılmasına olanak sağlamıştır. Bu duruma örnek verilecek olunursa; ampulün bulunması Modern Avrupa temellerinin atılmasına olanak sağlamıştır. Bir diğer gelişme ise ilk kumaş fabrikasının açılması ve sonrasında ilk dikiş makinesinin icadı söz konusu olmuştur. Bu gelişmelerin sağladığı sonuç ise; yüzlerce yıldır devam eden giyim kuşam alanındaki durum farklılık göstererek o dönem içerisinde sadece soyluların ya da üst tabakaların elinde olan giyim kuşam konusu adım adım toplumda yer alan diğer sınıflara kadar yayılma göstermesidir. Tekstil ve moda tasarımı alanında önemli bir gelişme olan dikiş makinesinin icadı; erkek giyiminde dikkat çekici bir artış sağlamıştır. Bu duruma savaşın yarattığı etkiyi gösterebilmekteyiz. Kadın giyimindeki artışı ise elektrikli dikiş makinesinin icadı sağlamıştır. O dönemlerden günümüze kadarki geçen süreçte kadın giyim alanı tekstil sektöründe ağırlıklı bir alan olmuştur ve hala önemini kaybetmediği görülmektedir.

Endüstri Devrimi sayesinde gelişme gösteren tekstil sanayinde 1960’ lı yılların devamında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler devrim özelliği taşımaktadır. Bu duruma örnek verilecek olunursa; sentetik liflerin icat edilmesi tekstil sektöründe bir patlama yaşanmasını sağlamıştır. 1950 yıllarının sonu ile 1960’ların başlangıcında teknoloji alanında gerçekleşen gelişmeler ve yenilikler modaya da etki etmeye başlamıştır. Moda sektörünü önemli ölçüde etkileyen bir teknolojik gelişme ise marka olan LYCRA’ dır. Lycra elyafının uzun süreç ile sadece çamaşırlarda test edilerek geliştirilmesi çabalanmıştır. Yağ, losyon ve deterjanın çamaşıra zarar vermediği, iyi bir

şekilde çamaşırların boyanabildiği gözlemlenmiş olup iç çamaşırlarının insanlar açısından imajını değiştirmiştir. 1972 yılında Münih’ te naylon ve lycra ile oluşturulan, isminin ‘ikinci deri’ olduğu mayolar insanlar tarafından büyük beğeni ile karşılanmıştır. Lycra elyafı, pamuk, yün, deri, kaşmir gibi lifler ile bir araya getirilerek kullanılmakta; vücuda uyumlu olması ve hareket ne olursa olsun özgürlük imkânı sağlaması sebebi ile giyim eşyalarında yoğun olarak kullanılmıştır.

Şekil 26. Sonia Delaunay tasarımı plaj kıyafetleri

Kaynakça: <http://blog.kavrakoglu.com/tag/gloria-swanson/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Moda olgusunun ve sektörünün etkilendiği bir diğer alan ise fuarlar ve sergiler olmuştur. Yapılan araştırmalar sonucunda Batı dünyasında yüzyıllar öncesine uzanan dönemlerde fuarların yapıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. M.Ö. 3. Yüzyıl gibi çok eski dönemlerde ticari açıdan yapılan mal takasları en eski fuarlar olarak belirtilebilmektedir. Uluslararası nitelik taşıyan ilk moda fuarı 1845 yılında Paris’ te Expo Fuarı, 1851 yılında Londra’ da Great Exhibition Fuarı açılmıştır. Bu gerçekleşen fuara Dünya ülkeleri içinden yaklaşık 22000 ürün sayısı olduğu öğrenilmiştir. Sanayi Devrimi sonrasında gerçekleşen olumlu atılımlar sayesinde tekstil makinelerinin ilerlemiş özelliklere büründüğünü yansıtmak, moda sektöründeki süreci tanıtmak amacı ile Batı dünyasında çeşitli fuarlar ve defileler yapılmıştır.

20. Yüzyılın başlarında moda sektörü, Paris’ te açılmış olan terzi atölyelerinin stil, tavır ve kültürel özelliklerinden, prensiplerinden etkilenmiştir. Bu terzi atölyeleri içerisinde en saygın olanı 19. Yüzyılın ortalarında modacı Charles Frederick Worth (1825- 1895) tarafından kurulmuştur. Bu terzi atölyesinin müşteri kitlesini toplumun

yüksek kesimi olan kraliyet ailesi mensuplarının eşleri, aristokratlar ve zengin kadınlar, mankenler ve zamanın ünlü isimleri oluşturmaktadır.

Şekil 27. Charles Frederick Worth'a ait fotoğraf /Worth'un tasarımını giyen kadın resmi, 1854, Franz Xaver Winterhalter, Metropolitan Museum of Art

Kaynak: <http://monarchyofstyle.blogspot.com/2015/05/eugenie-worth.html>, Erişim Tarihi: 2018

Sanat ve moda sektörü de birbirleri arasında etkileşim halinde olmuşlardır. 1880 giysi alanında dikkat çekici gelişmeler olmuştur. Giysi; tarihin bir parçası olmaktan uzaklaşıp bireyin kendini özgün bir şekilde dış dünyaya aktarım amacına dönüşmüştür. Bunun etkili bir örneği olarak Charles Frederick Worth verilebilir. Fransız moda tasarımcısı olan Charles Frederecik Worth, Paris Haute Couture' nin kurucusu olarak ünlenmiş; tasarımını yaptığı kıyafetlere ona özgü tarz ile kendi imzasını atmıştır. Tasarımcı tasarladığı kıyafetlerine kendine has oluşturduğu markasını etiket olarak yerleştirmiş; yıl içerisinde dört defa defile düzenlemiş ve bununla da kalmayarak oluşturduğu koleksiyonlarında model kullanarak sunumunu yapmıştır.

Şekil 28. Worth' a ait kaligrafi etiketi, c.1910

Kaynak: <http://monarchyofstyle.blogspot.com/2015/05/eugenie-worth.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Canlı manken kullanmak, Paris' te yaşayan İngiliz moda tasarımcısı Charles Frederick Worth tarafından ilk kez uygulanmıştır. Worth 1858 yılında kendisine ait mağazasını açtığı dönemde yalnızca özgün tasarımlar oluşturarak couture' de devrim yaratmış; bununla birlikte eşi Maire' yi mağazasının çalışma salonunda koleksiyonlarının sunulmasını sağlayan modeli olarak kullanmıştır. Bu durum

beğenildikçe ve Worth' un başarı çitası yükseldikçe tasarımlarını sunabilmek amacıyla birkaç manken işe almış ve bu mankenleri salonunda ya da oluşturduğu podyumda dolaştırmıştır.

Moda defilesi, tasarlanan ürünün canlı modeller üzerinde sunulması olarak tanımlanmaktadır. İyi ve dikkat çekici bir defile, moda ile ilgili bir beyanda bulunmakta ya da daha genel önermeler yapmaktadır. Moda defilesi, gelişiminin önemli bir kısmını Worth' un yaratıcı düşünce yapısına ve Poiret' in gösteriş yeteneğine borçludur denilebilir.

Soyut kültürel bir sembol olan moda, kişileştirme yolu ile ulaşılabilir yani somut bir hal alabilir. Gerçekleştirilen ön gösterim geceleri, o gecelerde insanların kendilerini görsel anlamda yücelttiği pahalı ve gösterişli giysiler ve bu imkânı sağlayan lüks yaşam tarzları modaya ilişkindir. Paul Poiret, tanıtım ve iletişim anlamında kendi döneminde dikkat çekmiş bir isimdir. Christian Dior ve Coco Chanel' in aksine Paul Poiret' in sahip olduğu moda evi bugün varlığını devam ettirmiyor olsa da Poiret moda dünyasında kalıcı bir iz bırakmıştır. Poiret öncelikli olarak; döneminde tanınmış bir terzi olan Jacques Doucet ve sonrasında Worth' un yanında bulunarak deneyim edinmiş ve kendine ait moda evini kurmuştur. Poiret, imparatorluk tarzı adı verilen, göğüs hattının altından geçen yükseltilmiş bel hattına sahip olan kıyafet tarzını icat etmiştir. Poiret, beli yüksekte olan zayıf figürler ve süsleme bakımından az olan dar biçimli elbiseler tasarlamıştır. Poiret' in tarzı ilk başlarda 'couture' nün gücünü azalttığı ve barbar olduğu düşüncesi ile eleştirilmiştir. Tasarımcı, kendi reklamını yapmak konusunda oldukça yaratıcı bir yeteneğe sahiptir. O dönemde yer alan reklamcılarla süslü giysi partileri vermiş ve defileler düzenlemiştir. Poiret 1910 yılında ince ve zayıf görünen tarzı daha üst sınırlara taşıyarak yürümeyi imkânsız kılan darlıkta bir giysi olan alt tarafı dar eteği icat etmiştir ve eteğin ismi 'hobble skirt' (aksak etek) olmuştur.

Şekil 29. Paul Poiret tarafından tasarlanan the hobble skirt örnekleri.(1909-1913)

Kaynakça: <http://100yearsago.inmemphis.org/tag/hobble-skirts/>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Poiret aynı zamanda kadınlar için pantolonlar oluşturmayı denemiştir. Kadınlar bisiklete binerlerken jimnastik pantolonu giymeye başlamışlardır. Gabriel Chanel (1883- 1971) 20. Yüzyılda yer alan ünlü kadın tasarımcılarından biri olmuştur. Poiret' e benzer olarak Chanel de genel geçer kurallar dışında bir yer almaktadır. Chanel' in popüler olan imajı, kendine has imajını diğer tasarımcıların işlerinden farklı şekilde ortaya koyan özgünlüğünden ileri gelmektedir. Chanel' in oluşturduğu imajı Dior' un tarzından oldukça farklıdır. Chanel' in düşüncesine göre Dior, kadınlara bedenlerinin doğasına dikkat etmeden her çeşit yapay biçimi direten erkek tasarımcının iyi bir örneği olmuştur. Bu düşünceye örnek olarak; Dior çiçekleri seven bir tasarımcıdır ve büyük çoğunlukla çiçeklerden oluşan giysiler tasarlamaktadır. Ancak kadınların çoğunluğu yaşamak için çalışmak zorundadırlar ve bu çiçek yoğunluklu kıyafetler kısa süre sonra hareket kabiliyetlerini azaltacak, havanın tahrip edici etkisine maruz kalacak ve rahatlık düşüncesi ortadan kalkacaktır.

Şekil 30. Dior ve mankenleri-1950

Kaynakça: <https://www.designer-vintage.com/en/news/article/christian-dior-s-new-look>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Moda dünyasında sanatın etkin olduğunu vurgulayan bir diğer örnek kişi, ilk sürrealist modacı Elsa Schiaparelli' dir. Ünlü ressamlar Picasso ve Dali gibi isimlerle yakın arkadaşlığı bulunan tasarımcı sürrealizm akımını moda uyarlamasının yollarını aramıştır.

Şekil 31. Elsa Schiaparelli' nin Dali' den etkielenerek oluşturduğu kıyafet-1937

Kaynak: <https://www.yentertainmentltd.com/all-fashion-tech-music-articles/avant-gardist-look-to-fashion>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Yapılan araştırmalarda, 1900’l yılların içinde, yüksek sosyetenin kendi içerisinde; yılın belli zamanlarında, yaz başlarında, gösterişli sosyal etkinliklerde aralarına yeni katılan kızların sunumları gerçekleştirildiği bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca o dönemlerde kraliyet ailesine yapılan ziyaretler de mevcuttur. Bu etkinlikler ve buna benzer etkinliklerde; oldukça resmi kıyafetler, gösterişli takılar kullanılmaktadır. Giyilen gösterişli ve şaşalı kıyafetler birçok kabul törenlerinde, yemeklerde ve balolarda değiştirilerek kullanılmaktadır. Sezon bittiğinde insanlar yaşadıkları şehirlere dönmeden Biarritz ya da Deauville gibi sosyetik ve görkemli villa tatil yerlerinde bir süre daha zaman geçirmektedirler. Burada oldukça lüks yatlar ile okyanus gezilerine çıkılmaktadır. Bu ortamlarda; el yapımı kıyafetler, çokça aksesuarla kaliteli ve yoğun bir şekilde süslenmiş kaftanlar ve güneş şapkaları giyilmektedir. Sade yaz kaftanları, bluzlar ve etekler; pamuk elyaftan, ince keten kumaştan, dantelden ya da nakışla süslenmiş kumaşlardan oluşturulmaktadır. Yoğun, gösterişli ve büyük elbiseleri içeren gardıroplar Paris’ te yer alan moda evlerinin ve terzilerin tasarladığı kıyafetleri de içermektedir. Buna benzer moda evlerinden ve bu moda evlerinin şubelerinden birçoğu Londra ve New York’ ta da bulunmaktadır. Bu moda evlerinin tasarımcı ve terzileri markalarının etiketlerini yapmaktadırlar. (Blackman, 2013, s. 80)

şekil 32. 1900 l yıllarda şapka modeli

Kaynakça: <https://idilceyhan.wordpress.com/2014/11/04/moda-akimlarinin-kisa-tarihi/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

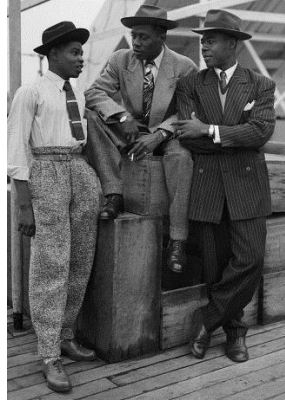
şekil 33. 1920’ lerde Amerikalı model Leila Hyams’ın Giysisi ile birlikte Tamamlayıcı Unsur Olarak Krk Kullanımı ve Aksesuarlar

Kaynakça: <https://idilceyhan.wordpress.com/2014/11/04/moda-akimlarinin-kisa-tarihi/#jp-carousel-1157>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

19. Yüzyılda ve 20. Yüzyılın başlarında, şapka toplumda yer alan her statüdeki birey tarafından kullanılmıştır. 1900' lü yıllarda Paris' te çekilmiş olan bir fotoğraf karesinde yer alan 23 kişinin yaklaşık 20' si model ne olursa olsun şapka giymiştir. Şapkalar o dönemlerde her şekilde kullanılmaktadır. Örneğin; sokağa çıkarken şapkanın olmaması kabul görmemektedir. Bireyin toplum içerisindeki sınıfı ne olursa olsun birçok çeşit modele sahip şapkalar ev içi de dâhil olmak üzere kullanılmaktadır. Örneğin İngilizler ofislerinde tüm gün şapka giymektedirler. (Crane, 2000, s. 61)

Moda ve giyim endüstrisinde yer alan ürünlerin farklı biçimlerinin dikkat çekici bir şekilde örneklenerek tarz olarak çeşitlenebileceği alanlar olarak bilinmektedir. Akılda tasarlanan her türlü giysi elemanı, çeşitli tarz, renk, kesim, doku ve kumaşlardan olabilmektedir. Moda ve giyim, bu tasarlanan giysilerin kültürel ve toplumsal anlamda bir kimlik oluşturmak ve bunu ortaya koymak için kullanıldıkları alanlar olmuştur. Giyim eşyası, her kesimden ve ekonomik açıdan farklı grupta yer alan insanlar tarafından satın alınabilecek kadar ucuz olduğunda moda ve giysi, kimlik oluşumunda iyi bir örnek oluşturabilmektedir. Birçok insanın giyecek ürün konusunda çeşitli seçenekleri bulunmaktadır. Bu seçenekler var olduğu sürece moda ve giyim toplumsal kimliklerin oluşumu için kullanılabilmektedir.

19. yüzyılda var olan cüppelerin modelinden geliştirilerek tasarlanan erkek salon kıyafetleri; bir kıyafetin farklı toplumsal guruplar tarafından ne şekilde farklı biçimlerde kullanılabileceğine dair iyi bir örnek olmaktadır. 1940' lı yılların Zoot takım elbiseleri, 1950' lerin Modernist ve Teddy Boyları, 1960' ların Mod akımı, 1970' lerin Skinheadleri, 1980' lerin Yuppileri ve 1890' dan beri bütün işadamları ve politika alanındaki insanlar bir şekilde salon modaları veya iş adamı kıyafetlerinin farklı çeşidini giymişlerdir. (Bernard, 2010, s:194) Genç Afro Amerikalıları ya da Meksika Amerikalıları' ndan oluşan Zootyler, salon takım elbisesini kendi tarz ve zevklerine göre değiştirmişlerdir. Takım elbise; ceket dize kadar uzatılmış, bel kısmı daraltılmış, dizleri biraz daha genişletilmiş şekilde değişime uğramıştır. Takım elbisenin ceketinin omuzları ve klapaları abartılarak, ortada tek bir düğme ile iliklenmektedir. Zoot giyim tarzı; Amerikalı gençlerin kendilerine özgü, olumlu özellik yansıtması istenen bir kimlik oluşturma çabasının ürünüdür.

Şekil 34. Zooty tarz

Kaynakça: <https://onedio.com/haber/size-o-zamanlar-insanlar-tarz-giyiniyormus-dedirtecek-52-fotograf-467393>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1960' lı yıllara gelindiği zaman sanayileşmenin sonucu olarak makineleşmede artış olmuş; doğaya ve doğallığa karşı bir yabancılaşma söz konusu olmuştur. 1965 ve 1967 yılları arasında genç yaş gurubu, California kıyılarında toplanarak “hip” ya da “güncel” kelimesinden oluşan hippiler olarak kendilerini ve görünüş özelliklerini tanıtmışlardır. “Bakımsız, paramparça, eski-püskü kotları, uzun saçları, yoğun boncuklardan oluşan aksesuarları, eskimiş, oldukça renkli giysiler içerisinde moda karşıtı olarak felsefelerini ilan etmişlerdir. Hippiler, gereksiz ve ruhsuz olarak algıladıkları fazla tüketim anlayışından uzak durmaya, çevreye karşı duyarlı olmaya, savaş karşıtı düşünce benimsemeye, doğaya dönmeye çaba göstermekte ve ana akım toplumdan uzak durmaya çalışmaktadırlar. Bu grubun felsefesinde aşırı tüketimden kaçınma olduğu için eskimiş kıyafetleri dönüştürerek ve değiştirerek kullanma eğilimi oluşmuştur. (Frings, 2005, s. 20)

Şekil 35. Hippi tarz

Kaynakça: <http://famous-people.life/new-resizing.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

1970' li yıllarda uygun fiyatlı havayolu uçuşlarının başlaması ile dünya seyahatleri kolaylaşmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak yurtdışından gelen moda etkileşimleri zenginleşmiştir. Hippiler, Asya' ya yaptıkları gezilerden yoğun işlemeli yelekler, Afgan mantoları, kaftanlar ve çingene üstleri ile dönmüşler ve ülkelerine bu giysileri tanıtmışlardır. Ünlü tasarımcılar, bu hippî grubunun etkisinden yola çıkarak ve diğer kültürlerin giyim özelliklerini kullanarak lüks hippî estetik giyim anlayışını geliştirmişlerdir.

2. Dünya Savaşı sırasında Amerikalı ve Avrupalı kadınların, fabrikalarda ve çeşitli işlerde çalışma sırasında hareket kabiliyetinin kolaylaşması ve işlevsel olarak uygunluk açısından pamuk veya denimden tek parça işçi tulumlarını giymekte oldukları bilinmektedir. Ancak değişen şartlar ve fikirler doğrultusunda giysi çeşidi olarak tulumun konumu değişmiştir. 1960' ların sonları ve 1970' lerin başlarına denk gelen dönemde; tulum işlevsel ve koruyucu bir giyim eşyasından kadınların arzu ettiği bir moda ürünü parçasına geçiş yapmıştır. NASA uzay elbiseler içindeki astronotların, 1969 yılında aya iniş anındaki görüntüleri, moda tasarımcılarına tek parça giysi tasarımları konusunda ilham vermiştir. Yves Saint Laurent kendisine özgü tarzı ile tulum tasarımı yaparak tanıtmıştır. Bu sürecin ardından tulum, birlikte kullanıldığı aksesuara göre tarz çeşitliliği sağlamıştır. Örneğin topuklu ayakkabı ile birleştirildiği zaman çekici bir takım haline dönüşebilmiştir.

Şekil 36. Peter Brown ve Pam Grier, Foxy Brown filminde, dekolte ve vücudu saran tulumu ile

Kaynakça: <http://www.pulpinternational.com/pulp/keyword/Foxy+Brown.html>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

Pret a porter, Fransızca bir kelime olup, İngilizcede “ready to wear”; bizim giyim endüstrimizde “hazır giyim” olarak kullanılmaktadır. 1960' lı yıllarda haute

couture dünya modasının trendlerini kontrol etmeye devam etmiştir. Bir süre sonra kitlesel tüketici toplumunun artışı söz konusu olarak hazır giyim, pazarın ihtiyaçlarını karşılamak için oluşmaya başlamıştır. 19. Yüzyılın sonundan itibaren var olan hazır giyim anlayışı zamanla daha da güçlenerek ortaya çıkmıştır. 1973 yılından itibaren hazır giyim koleksiyonu hazırlayan tasarımcılar yılda iki defa modanın başkenti olan Paris’ te koleksiyonlarını sergilemeye başlamışlardır. Bu gelişmelerin sonucu olarak hazır giyim Paris’ in yanı sıra Londra, Tokyo, New York ve başka şehirlerde tanıtılmaya devam etmiştir. Bu gelişmenin kaynak ismi olarak Charles Frederick Worth günümüzde hala hayati rolünü devam ettirmektedir. (The Collection of The Kyoto Costume Institute, 2015, s. 447)

Kişiye özel giyim oldukça maliyetli olduğu bir dönemde hazır giyim anlayışının ortaya çıkması ve tasarımcılar tarafından benimsenmesi, üretici ve tüketici kesimler açısından olumlu karşılanmıştır. Birçok Fransız tasarımcı toplu üretim yapmaktadır. Toplu üretim, moda endüstrisini daha az maliyette sunma biçimidir. Bu durumda aynı modelde giysiler çeşitli renklerde ve bedenlerde üretilerek tüketicinin alım gücüne sunulmaktadır. 1960’ lı yıllarda, hazır giyim, tasarımcısı kişiye özel tasarım yapan tasarımcı kadar dikkat çekmiştir. Bu durumun sonucu olarak kişiye özel tasarım yapan tasarımcılar finansal anlamda sıkıntı yaşamışlar ve her tasarımcı kendine özgü hazır giyim koleksiyonunu oluşturmaya başlamıştır. Karl Lagerfeld bu anlamda büyük bir akım belirleyici olmuştur.

1980 li yıllar süresi boyunca moda endüstrisi, küresel anlamda bir fenomene dönüşmüştür. Amerikan ve Avrupalı üreticiler ve perakendeciler; aksesuar, giysilik ürün ve tekstil alanındaki diğer ürünlerin ithalini büyük ölçüde arttırmışlardır. 1980’ li yılların başlangıcına denk gelen dönemde Japonya önemli bir moda merkezi haline gelmiştir. Bu durumun etkisi ile Japon modacılar Batı ülkelerinde yaygınlık göstererek giysi tasarımında ve moda alanında kültürler arası geçişi arttırmışlardır. Issey Miyake, Kenzo Takada gibi tanınmış modacılar tasarımları ile Batı ülkelerinde dikkat çekmiştir.

1950’ li yılların sonuna gelindiğinde; moda bilincini edinmiş 13 ile 20 li yaş aralığındaki gençler Londra ve Güney İngiltere’ de saçlarını Fransız stillerinde kesmişler, titizlikle tasarlanmış İtalyan stili takım elbiseleri tercih etmişlerdir. Bu genç grup, küçük Vespa motosikletlere binerek topluluklar oluşturmaya başlamışlardır. Kendilerine has stilleri modernist olmasından dolayı ‘Mod’ ismini almışlardır. Bu gençler oldukça bakımlı görünmektedirler. Tarzlarını oluşturan giysi modellemesi; erkeklerde, pahalı takım elbiseler, Fred Perry üstler, sivri burunlu ayakkabılar olurken,

kızlarda, cüretkâr biçimde mini etekler ve oldukça dar biçimde dikilmiş pantolonlardan oluşmaktadır. Bu grup tasarımcılara kıyafet tasarımı konusunda ilham vermiştir. Mary Quant' ın mini boyu oluşturmada Mod' lardan ilham aldığı bilinmektedir.

Şekil 37. Mod' lar

Kaynakça: <http://ramshaks.blogspot.com/2014/11/mod-subculture.html>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

20. yüzyılın sonlarına doğru modayı önemli ölçüde etkileyen farklı bir grup, pop yıldızları ve müzik gruplarının giyim tarzları olmuştur. 1950' lerde bu yılların alt kültürü olan Teddy Boys, Elvis Presley kıyafetlerinin rock 'n' roll öğelerini kendilerine göre uyarlamışlardır. Sonraki on yılda erkekler, Beatles' in saç kesimleri, dar kesimli takım elbiseleri ve yaka modellerini taklit etmişlerdir. 1980' li yıllarda tarzı ile ön planda olan şarkıcı Madonna, korseleri, file çorapları, tespih ve boncuk aksesuarları, mini etekleri ile kadınları etkilemiştir. Madonna' nın kıyafetlerini o dönemde tasarımcı Jean Paul Gaultier tasarlamaktaydı. 1990' lı yıllarda Lil' Kim gibi hip hop yıldızları, lüks glam stili popüler hale getirmiştir. Moda endüstrisi zaman geçtikçe müzik dünyasının dalgaları ile çalkalanmaya devam etmiştir.

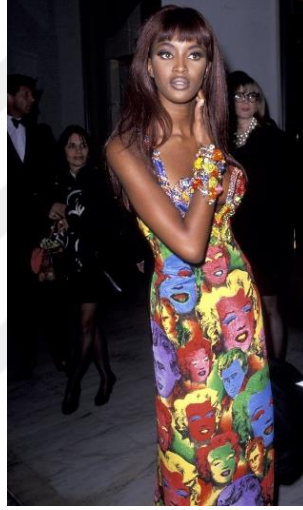

Şekil 38. Peter Brown ve Pam Grier, Foxy Brown filminde, dekolte ve vücudu saran tulumu ile

Kaynakça:

<http://www.vancouversun.com/Madonna+performs+Paramount+Theatre+Seattle+Friday+April+1985/7194532/story.html>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

1960' lı yıllarda, Optik sanat terimi; insan algısı ile oyun oynayan, zihnini bulanıklaştıran kontrast çizgiler ve desenlere odaklanan sanat hareketini tanımlamak için oluşturulmuş bir akımdır. 1960' lı yıllarda Londra ve New York' ta oluşmaya başlayan pop art akımı ve kültürü, moda tasarımcılarını, grafik tasarımcılarını etkilemiştir. İtalyan ressam Getulio Alviani, op art desenlerinden oluşan dar midi elbise modelleri tasarlamıştır. Andy Warhol, Brillo kutuları ve S&H Yeşil Pullar gibi eserlerinin görsellerini taşıyan serigraf baskılı elbiseleri, Pierre Cardin' in kırmızı, dikkat çekici vinil mantoları pop art' ın etkisi ile oluşturulmuştur. 1990' lı yıllarda Versace, Andy Warhol imzalı Marilyn Monroe' nun serigrafi portre baskısı ile kaplanmış bir elbise tasarımı yapmıştır.

Şekil 39. Naomi Campbell'in giydiği Versace Tasarımı elbise.

Kaynakça: <https://herbeauty.co/fashion/10-most-iconic-versace-dresses/>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

2.1.2. 20. Yüzyıl Moda Anlayışı İle Günümüz Moda Anlayışı Arasındaki Farklılıklar

Yirminci yüzyıl, yenilik alanında zengin bir yüzyıl olarak bilinmektedir. Bu yeniliklerin birçoğu kadın giyiminde önemli bir etkiye sahip olan özgün fikir ve buluşa hayat vermiştir. Terzilik alanında yüzyılın başlangıcı ve sonu arasındaki zıtlık mesafesi oldukça fazladır. 1900' lü yılların korseleri, yerleri süpüren uzun elbiselerinden yüz yıl kadar sonra çıplak güneşlenme, mini etek, mayo, uçak yolculuğu ve internet üzerinden alışveriş ortamına bu kadar hızlı ve daha farklı birçok değişimin gerçekleşmesi yüzyılda hangi boyutta değişimin ve gelişimin olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Moda alanı ve olgusu; yirminci yüzyıl boyunca küreselleşme eğiliminde olmuştur ve bu durum, moda alanında Batı ülkeleri dışında yer alan kültürlerden esinlenen motif, silüet, kalıp, renklerin artan kullanımı; Batı medyası ve podyumlarında Japon tasarımcıların ortaya çıkması ve tek moda merkezinin Paris olduğu fikrinin gölgede kalması gibi yorumların oluşmasını sağlamıştır. Günümüz moda basını, ulusal olmaktan çıkarak gelişme göstermiş; uluslararası konsepte geçmiştir. İnternet, moda defilelerinin, tekstil fuarlarının canlı yayınlanmasının yanı sıra internet blog, dergi ve alışveriş siteleri ile moda olgusunun gerçekliği tüm dünyaya yayılım göstermektedir.

Süreç olarak moda ele alındığında; modanın esinlenme, taklit ve kuramsallaşma unsurlarının birleşim gücü ile varlığını devam ettirdiği görülmektedir. Ancak modanın tarihini incelediğimiz zaman bu unsurların yapı ve etkisinin değişkenlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Geçmişte belli dönemlerde ortaya çıkmış olan moda devrimlerinin taklit ya da kuramsallaşmadan daha çok esinlenmeden destek alan bir süreç olduğu bilinmektedir. 1. Dünya savaşı sonrasında etek boylarındaki kısalma, 1960' lı yıllarda kadınların pantolon giymeye başlamaları bu duruma örnek gösterilir.

Paris' te yer alan Haute Couture Sendikası, 1990' lı yıllara kadar katı bir şekilde üyelik kuralları içermektedir. Bu kurallarda son yıllarda genç tasarımcıların sendikaya dâhil edilebilmesi amacı ile esnetilmesine çabalanmıştır. Günümüzde couture, John Galliano, Jean Paul Gaultier ve Victor & Rolf gibi kuralların dışında yer alan üyeleri ile sıkıcılıktan ve tekdüzelikten uzaklaşma eğilimindedir. Günümüz couture' ü, fantastik ve giyilebilir parçaların alışılmadık bir karışımı olmasının yanı sıra modanın en yetkili zanaatkarlarının titiz işleyişini de sunmaktadır. (Worsley, 2018, s. 8)

Moda, sürekli olarak yeni olanın arayışı içerisine girmektir. Tasarımcılar için giysi tasarlamak; arzulu ve zor bir süreç olmasına karşın merak uyandıran araştırma sürecine girmek ve oluşumun sonucunda ürünlerinin tercih edildiğini görmek; bu alanın ne kadar değerli bir iş olduğunu kanıtlamaktadır. Tasarımcılar hangi zamanda yaşamış olurlarsa olsunlar, yaşadıkları dönemin şartlarına göre sürekli olarak yeni olanın arayışı içerisinde olmuşlardır. Araştırmak, bir tema geliştirmek, kıyafetin oluşum hikâyesini oluşturmak, uygun kumaşı, malzemeyi belirlemek ve bu gereklilikler arasında bir bağ oluşturmak tasarımcının sahip olması gereken en temel özelliklerdir. (Sorger & Udale, 2013, s. 6)

Geçmiş yüzyıllarda sınıf modası tek bir tarzdan oluşmakta ve bu tarz geniş bir çapta yayılım göstermektedir. Günümüz moda dünyasında moda olanın dağılımı;

coğrafi düzen, bu sistemde etkin olan kişilerin sayısı ve ürün çeşitliliğinin miktarı nedeni ile daha farklı boyuttur. Kaynakta; üst sınıf seçkinler için oluşturulan moda olgusu, alt kademelere doğru yayılım göstermelidir. Ancak tasarımcılar, medya dünyası tarafından yeni modayı başlatanlar olarak yansıtılmalarına rağmen; modanın hareket yönü net olmamaktadır. Sunum yerine tasarımcılar önerme fikirlerle gelmektedirler. Günümüzde, seri üretim modası, üst sınıf lüks modanın savunduklarını ve fikirlerini benimsemekte ancak işçi sınıfından ve diğer grup kişilerden daha ayrıcalıklı gruplara satmak amacı ile yeni fikirleri alarak aşağı kademeden yukarı kademeye doğru yol izlemektedir.

Moda değişen şartlar ve gelişen imkânlar doğrultusunda her zaman bilim ve ilerleme ile birlikte düşünülmüştür. Modern moda imalatı, Endüstri Devrimi ile doğmuştur ve teknoloji çağında olgunlaşarak gelişme göstermiştir. Makineler olmasaydı kıyafet asla hız kazanarak seri üretime geçemezdi. Teknoloji modanın oluşumunda devrim yapan bir yoldur. Hemen hemen her tasarımdan giysi üretiminin bütün aşamalarında teknolojinin belirli bağlamda belirli kısımlarına teslim olmaktadır.

18. Yüzyılda gerçekleşen Endüstri Devrimi ile 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlayan makineleşme ve sanayileşmenin getirdiği yeniliklerden olan kumaş ve diğer genel anlamda tekstil ürünlerinin fabrikalarda üretiminin yaygın bir şekilde uygulanmaya başlandığı dikkat çekmektedir. Makineleşmenin yoğunlaşması, sanat ve moda tasarımı alanına da yansımış, tek tip üretime geçiş ile sıradanlaşma oluşmuştur. 20. Yüzyılın sonu ve 21. Yüzyılın ilk on yılını kapsayan dönemde moda tasarımcıları, kadın giyiminde çağdaş özellikler ve fütüristik eğilimler sergilemeye başlamışlar, bilinçli olarak yakın dönem geçmişine ait akımları, özellikleri, moda ürünleri, tarzları türeten veya taklit eden tarz olarak bilinen retro kavramından etkilenmişlerdir. 20. Yüzyılın Retro eğilimini çağrıştıran ilk tasarım giysilerini ünlü tasarımcı Christian Dior 2. Dünya Savaşının ardından gündeme getirmiştir. (Yetmen, 2011, s. 61)

Retro stilin en önemli özelliği, kişide oluşan farklılaşma duygusunun gücüdür. İçinde bulunulan çağın seri üretimi ile çoğaltılan tek tip modasına karşı alternatif bir tarz ile özgün olmayı ifade etmesidir. Günümüzde etkin olan moda tasarımcıları, Retro akımını farklı ülkelerin farklı kültürlerinden ve zamanlarından faydalanarak vintage kıyafet mağazalarından esinlenerek oluşturmaktadırlar.

Geçmiş yıllarda tasarlanmış ve bir dönem moda olarak kullanılmış eski giyim ürünlerinin tekrarlanarak yorumlanması anlamını taşıyan ‘Vintage’ modası, günümüzde net bir şekilde güncel moda anlayışından uzaklaşmayan kullanıcı ve tasarımcıların

aksine kendilerine has özgün stillerini oluşturmak isteyen avangard stil sahibi insanlar tarafından tercih edilmekte ve uygulanmaktadır. Vintage anlayışı; bireye kendine ait ‘tek’ olabilmek, benzerinin bulunmaması hissini kazandırmak açısından günümüz moda dünyasında oldukça dikkat çekmektedir.

19. Yüzyılda moda olgusu tek bir kaynaktan, normları ve öngörülerini diğer toplumlar tarafından kabul edilmiş ve uygulanmış olan Paris’ ten yayılım göstermiştir. 20. Yüzyılda farklı ülkelerde yer alan moda olgusunun, medya kültüründe yaşam bulan moda öncülerinin ve alt kültürlerin zamanla artan ve etkili olan önemi, giyim tercihleri ve moda arasındaki ilişkiyi daha karmaşık bir hale getirmiştir. Müşteri kitlesi, yerelden ulusal olana ve ulusaldan küresel olana doğru genişleme gösterdikçe moda kurumları da dönüşüm içine girmektedir. Günümüzde, küresel pazarlarda oluşan yoğun rekabet ve yarış nedeni ile moda kurumları ve kuruluşları iş kurma, geliştirme ve hayatta kalmakta bazı zorluklarla karşılaşmakta ve mücadele etmektedir. Böyle bir ortam içerisinde tüketiciler, moda öncülerini taklit eden bağımlılar ya da pasif kurbanlar değil; kendi kimliklerini ve yaşam tarzlarını algılama biçimleri doğrultusunda stiller arasından seçim yapan, yorumlayan ve uygulayan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Moda olgusu, günümüzde bir zorunluluktan ya da direktmeden çok seçenek haline gelmiştir. Tüketici çeşitli seçenekler arasından kendine özgü seçimi yaparak kendi duruşunu belirlemektedir.

Moda dünyasında belirleyici ve etkileyici rol olarak önemli yere sahip olan şehir Paris’ te yer alan moda tasarımcıları, 19. Yüzyıl ve erken 20. Yüzyıl’ da özerkliğine kavuşmuş ve liderlik konumunda yer almışlardır. 19. Yüzyıl’ ın ortalarına denk gelen dönemde moda tasarımcısının etkisi ve gücü, İngiliz Charles Frederick Worth’ ün eylemleri, tasarım üzerine çabaları ve etkinliği sayesinde artmış ve değer kazanmıştır. Üst sınıf müşterilere yönelik kişiye özel tasarım yapan Fransız modacılar, uzun vadede Batı dünyasının tarz ve stil düşüncelerini etkilemiş, onlara katkıda bulunmuşlardır. Fransız giysi tasarımcılarının büyük bir kesimi, tanınmış moda evlerinde ve ünlü terzilerde çıraklık pozisyonunda başlayarak kendilerini ve vizyonları geliştirmişlerdir. 19. Yüzyıl’ dan 20. Yüzyılın sonlarına kadarki süreç boyunca moda evi kuran ünlü tasarımcılar arasında, büyük moda evlerinin ve küçük çapta moda evlerinin birçoğuna uzanan geniş yelpazede usta çırak ilişkisi söz konusudur. Genç tasarımcılar kariyerlerini sağlam temeller üzerine kurmak için tanınmış ve moda endüstrisinde söz sahibi olmuş tasarımcıların moda evlerinde başlamışlardır. Başarılı olanlar tasarımcılık konusunda yükselerek isim yapmışlar ve uzun süre hayatta kalmışlardır. Bu olayın sonucunda; yeni

akımların, tarzların, tekniklerin, giyim anlayışının yayılmasını ve benimsenmesini sağlayan ortak kanunları ve değerleri ile bütünleşik bir grup ortaya çıkmıştır. Fransız tasarımcıların benimsedikleri ve değer yargısı olarak içselleştirdikleri toplumsallaşma sürecinin tabiatı, tasarımcılık ve modacılık mesleğinin gücünün, başarısının ve saygınlığının 20. Yüzyılda artmasını, sonraki yıllarda kanun haline gelmesini sağlamıştır.

20. Yüzyılın sonlarına gelindiğinde; orta sınıf kategorisinde yer alan iş kadınlarının çalışma ortamlarında rahat çalışabilmek amacı ile özgür tercih yaparak büyük oranda erkek tarzına yakın giyinme istekleri kabul görmemiştir. Bu ortamlarda kadınsı giyim özelliklerinin vurgulanması diretilmiştir. Kısa etekten oluşan iş takımları 1920' li yıllarda ortaya çıkmaya başlamış ve bu yıldan itibaren az bir değişim göstermiştir. (Crane, 2003, s:207)

Pantolon 19. Yüzyıl boyunca kadınlar arasında çeşitli rollere bürünmüştür. Orta sınıf ve işçi sınıfı sınırlarında kadının pantolon giymesi farklılık göstermektedir. Viktoryen döneminin kültürü, pantolonu giyebilecek cinsiyetin erkek olduğuna vurgu yapmıştır. Bu dönemde bazı reformcular, üst ve orta sınıf kadınlarını pantolon giyebilmeleri konusunda cesaretlendirme girişimlerinde bulunmuşlar ancak olumlu sonuç alamamışlardır. 19. Yüzyıl süresinde üst sınıfta yer alan kadınlar iş yerlerinde eteklerinin altına gizleyerek pantolon giymişlerdir. İşçi sınıfı kadınlar pantolon giyme konusunda daha cesur ve istekli olmuşlardır. Kadınların vücudun üst kısmına giyilen erkeksi giysilerini kullanmaları 19. Yüzyılın ortalarından sonlarına doğru kabul görmeye başlamasına rağmen pantolon giyme durumuna ilişkin tabu 20. Yüzyılda aşılabilmektedir. Birinci Dünya Savaşının sonlarına doğru pantolon giyme durumu artmaya başlamıştır. (Crane, Diana, s: 203)

Moda, stil ve tasarım kavramlarının kullanımı bazen karıştırılabilmektedir. Stil; karakteristik ya da ayırt edici artistik bir dışavurumdur ya da düşüncelerin sunumudur. Stiller; mimaride, resimde, heykelde, politikada, müzikte, popüler kahramanlarda, oyunlarda, hobilerde, evcil hayvanlarda, flörtte ya da düğünde var olabilmektedir. Giyside stil; giysi malzemelerinin (başka giysi unsurlarından ayıran ve eşsiz bir özellik veren malzemelerin birleşimi olan) ayırt edici ya da karakteristik görünümüdür. Carmen Miranda' nın platform ayakkabıları, Katherine Hepburn' un pili pantolonları, Windsor Düşesi' nin mücevherleri, Marilyn Monroe' nün beyaz elbisesi, Micheal Jackson' un eldiveni birer kişisel stil örneğidir. Moda; herhangi bir zamanda bir grubun küçük ya da büyük fark etmeksizin çoğunluğu tarafından kullanılan ve kabul gören stil ya da tarz

olarak bilinmektedir. Moda, sosyal psikoloji durumudur. Tasarım; bireysel ya da grup halinde bir olgunun, ürünün belirli şekillerde yorumlanmasıdır. (Stone, 2004, s:5)

20. Yüzyılın ikinci yarısından sonraki dönem ele alındığında, moda tasarımı alanında nostaljik eğilimlerin arttığı gözlemlenmektedir. Bu eğilimin, özellikle 1990 yılından sonra daha yoğun olduğu görülmektedir. Yeni zamanlar bir süre sonunda eski zaman halini almakta; modanın kullandığı kronolojik kaynak büyüme göstermektedir. Böylece moda alanının kendisi yine dönüşümlü olarak kendisi için bir kaynak niteliği oluşturmaktadır. 2009 yılına ait moda eğilimlerinde 1970' lere ait İspanyol etkisi ve 1980' lerin punk ve disco etkileşimleri görülüyorsa; bu durum, modanın kendisi için oluşturduğu biçimleri yeniden canlandırdığının bir örneğidir. (Alpat, 2010)

Zaman açısından bakıldığında, kıyafetlere anlamlar yüklerken daha dikkatli düşünmek gerekmektedir. Bir kıyafet bir yıl önce bir şey söylemişken aynı kıyafetin bu yıl tamamen farklı bir şey söyleme ihtimali bulunmaktadır. Moda olgusu söz konusu olduğu zaman anlamda belirsizlik dikkat çekmektedir.

Fransız illüstratör Erté' ye göre beden ve giysi birbirini tamamlayan unsurlardır. Giysi eklentisi ne olursa olsun, kadını her çeşit şüphe uyandıracak duruştan kurtarır ve kadın dişiliğinden hiçbir şey kaybetmez. (Barthes, 2014, s:111)

Kıyafet tasarlama; özel beceri ve yetenek gerektiren heyecan verici ve iddialı bir uğraştır. Başarılı bir tasarımcı genel anlamda çizimde, desen oluşturmada, dikişte, model tasarlamada, kurgulamada yetenekli ve belirli özelliklerle donatılmış kişidir. Bir takım yönetmede, moda eğilimlerini görüşmede yeterli ölçüde bilgi kaynaklarından faydalanılmaktadır. Bunların üstünde başarılı bir tasarımcı; satabileceği giysiler oluşturmak zorundadır. (Tate, 2004, s:8) Bir giyim eşyası, tüketici için uygun görünmek zorundadır. Tasarımcı giysiyi tasarlamak için tasarımın ilke ve unsurları ile birlikte bütün halinde çalışmak zorundadır. Bu ilke ve unsurlar; silüet, çizgi, oran-orantı, renk, değer, desen, yapı, özellik, denge, uyum, ritimdir.

Endüstri, bilgisayar ve programların kullanımının artması ile son 30 yıldır dikkat çekici bir ölçüde gelişme göstermiştir. Bilgisayar programlarının sistemlerinin gelişmesi ile giyim endüstrisi alanı için ekonomik açıdan kullanımı kolay hale gelmiştir. Teknoloji; bilgi, tasarım yönetiminde var olmakta ve hemen hemen tasarım ve üretim süreçlerinin her alanında kontrolü elde tutmaktadır.

2000' li yıllara gelindiğinde; teknolojik gelişmelerin moda tasarımı ile bütünleştiği görülmektedir. Moda dünyasında yer alan gelişim ve ilerleme ile oluşturulan tasarımlar teknolojiden beslenmektedir. Yeni fikirler, geliştirilen teknikler

ve ortaya atılan buluşlar ile su geçirmeyen, leke tutmayan, buruşmayan kumaşlar oluşturulmuştur. Nano-teknoloji ile tekstil ve moda alanında önemli gelişmeler olmuştur. Nano-teknoloji; kumaşlara buruşmazlık, su geçirmezlik, leke tutmazlık, UV koruyuculuk, yanmazlık, çabuk kuruma, nefes alma ve boya emiciliği daha kaliteli olması gibi özellikler kazandıran teknolojidir.

Paris Couture' ü ve Avrupa hazır giyimi, moda eğilimleri açısından geleneksel kaynakları oluşturmaktadır. Her yıl düzenlenen defile ve fuar zamanlarında perakendeci müşteriler, modayı düzenleyenler, trend belirleyiciler, moda yazarları ve üreticiler yeni tarz ve trendleri gözden geçirmek amacı ile Paris, Londra ve Milan' da bir araya gelmektedirler.

20. yüzyıl başlarında modayı belirleyen sınırlı sayıda envanter mevcut iken günümüzde daha da artmış; tasarımcıların ve modacıların tasarlayabilme ve üretme gücü hız kazanmıştır. Önceki yıllarda moda eğilimlerini belirlemede; farklı kültürler, tarihi olaylar, eski kostümler, üst sınıfların giydiği kıyafetler, tasarımcıların belirlediği birkaç modelleme etkili olmaktadır. Günümüz moda endüstrisinde; yenilikler, gelişim ve oluşumlarda belirleyici rol oynayan önemli ilham kaynakları vardır. Bunlar; caddeler, gazeteler, magazin dergileri, kataloglar, internet kaynakları, yabancı ticari ve moda dergileri, tasarım raporları, renk paletleri, endüstrideki gelişim, tarihi yayınlar, döküntü malzemeler, vitrin düzenlemeleri, kumaş ve benzeri malzemelerin koleksiyonu, müzeler, sanat dalları ve akımları, tarihi ve etnik kostümler, filmler, televizyon ve videolar, hayat tarzları ve iç dekorasyon trendleridir.

Günümüz moda endüstrisi sıklıkla geçmişe ait tasarımcılardan, profesyonellerin sergilerinden, sunumlarından ve stilistlerden ilham almaktadır. Zaman tüneli kostüm değişikliklerine ışık tutmaktadır, materyal araştırması ve keşfetmeye yardımcı olmaktadır. Ortaya çıktığı dönemde dikkat çeken ve hala günümüzde varlığını sürdüren ünlü modacıların ve tasarımcıların couture evleri kuruluş yıllarına göre şöyle sıralanabilir; Valentino (1945-Fransa), Versace (1978- Milano), Chanel (1910- Paris), Dior (1946- Paris), Lacroix (1975), Givenchy (1952-Paris), Balmain (1945-Fransa), Balenciaga (1919- İspanya), Lanvin (1889- Paris), Yves Saint Laurent (1961-Paris).(Jones, 2011, s:19)

Bu markalar arasında Jeanne Lanvin' e ait Lanvin, en uzun süre varlığını sürdüren marka olarak dikkat çekmektedir.

Giysi tasarımı için tasarımcıya daha farklı fikirler her yerden gelebilir, tamamen özgün olabilir, tasarımcıların birbirleri ile yaptıkları fikir alışverişinden de ilham

gelebilir. Yukarıda bahsettiğimiz ilham kaynaklarına ek olarak; sergiler, tasarımcının kişisel deneyimleri, anlık düşünceleri, aile fotoğrafları olabilir. Sergiler, moda endüstrisinde ilham kaynağına ulaşmak için önemli bir unsurdur. Geçmiş otuz yıllık süreçte; Amerika, Meksika, Mısır ve Fransa sanat sergileri moda tasarımı üzerine direkt olarak önemli bir etkiye sahiptir. (McKelvey & Munslow, 2003, s:16)

Giyisi tasarımı alanında ilham kaynağı yönünden sinema büyük bir etkiye sahip olmaktadır. 1970’ lerde Bonnie and Clyde, 1980’ lerde Mad Max, 1990’ larda Titanik filmlerinde kullanılan kostümler ve kıyafetler günümüz tasarımcılarını etkilemiştir.

Şekil 40. “Bonnie and Clyde” -1970 yapımı filminden bir kare. Bonnie’ nin kıyafeti kendine güvenen bir kadın duruşunu desteklemektedir.

Kaynakça: <https://girlsdoFilm.wordpress.com/2014/06/21/1967-in-film-bonnie-and-clyde/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1980’ li yıllarda tasarımcı Giorgio Armani, “Amerikan Jigolo” filmi için bir kostüm tasarlamıştır, Hollywood yıldızlarını film galaları, ödül törenleri için giydirmiştir. Marilyn Monroe, Doris Day, Brigitte Bardot, Audrey Hepburn, Grace Kelly ve Jane Fonda gibi ünlü Hollywood yıldızları, 1950’ li yıllar ve sonrasında öncü kişiler olarak beyaz perde ve dışarıda giymiş oldukları kıyafetleri ile modayı ve kadınları etkilemeye devam etmişlerdir. (Breward, 2003, s. 138)

19. Yüzyılın sonuna kadar çocuklar yetişkinlerin minyatürü biçiminde giyinmek zorunda kalmışlardır. Çocukların kıyafetleri çoğunlukla aile üyeleri ya da terziler tarafından oluşturulmuştur. Çocuk kıyafetlerinin üretiminin çoğu 1870’ li yıllarda başlamıştır fakat erken dönem giyim eşyaları tasarım ve tarz yönünden oldukça basit temellere dayanmaktadır. Çocuk giyimi 20. Yüzyıl dönemi boyunca dört geniş kategoriye ayrılmıştır. Bunlar; 1.pratikte kullanışlı, 2.gösterişli, 3.fiyat bilinci özelliği olan, 4.lüks olarak kabul edilendir. Kullanışlılık özelliği taşıyan çocuk kıyafetleri günlük giyim için en geniş satış kategorisinde yer almaktadır. Bu kıyafetler sağlam olmak zorunda, yıkanma özelliği kolay ve nispeten uygun fiyat özelliğine sahip

olmaktadır. 1990' lar boyunca varlıklı anne babalar, Oshkosh B'Gosh, Esprit, Gap ve Guess gibi üreticilerden üst kalite çocuk giyim tasarımlarından satın alma eğiliminde olmuşlardır.

Giysi tasarımı, oluşturulurken bir amacı var ise, bir yaratıcılık değeri taşıyor ise, tasarım özelliğine sahiptir. Bir giysiyi tasarlarlarken; bu giysi kime, ne için yapılıyor, hangi ortamda giyilecek, ne tarz bir konseptte yer alacak sorularının cevapları sorgulanmalıdır. Giysi tasarımı bir olgunun, oluşumun, bir aracın icat edilmesi, keşfedilmesi değil; düzenli ve sıralı bir disiplin içerisinde birçok uygulamayı içerisinde barındıran karmaşık eylemlerden ve disiplinlerden oluşan bir süreçtir. Giysi tasarımı oluşturulurken; yoğun bir inceleme, araştırma, sorgulama süreci; sayısız eskiz çizimleri, taslak oluşumları, koleksiyon kurgusu, iyi bir kalıp bilgisi, yaratıcı ve özgün bir hayal gücünün birleşiminden olan disiplinleri dikkate almak gerekmektedir.

Önceki yüzyıllara göre moda dünyasındaki değişiklikler, yenilikler ve gelişmeler daha hızlı ve geniş alana yayılım göstermektedir. Günümüzde moda defile ve şovları internet ortamı ve televizyonlarda canlı yayınlanırken, tasarımcının fikirleri ve tarzı kısa bir süre içerisinde benimsenmektedir. Sokaklara taşınan son moda akımı ve kullanımı hızla genişleyen dijital medya sayesinde yaygınlaşmakta ve tüketici talepleri artmaktadır. Moda tüketimindeki yıllara göre değişen bu dönüşüm; ne şartlarda yaşadığımız, modayı nasıl tükettiğimizi şekillendiren, imparatorlukların ve sömürgeye dayalı yönetimlerin sonu, politik ideolojilerle ortaya çıkan devrimler, iki dünya savaşı, ekonomik ve çevresel olaylar, sanatsal akımlar, fikir anlamındaki savaşlar, tasarım alanındaki yenilikler ve dijital çağ gibi etkenlere dayanarak son yüzyıldır topluluk içerisinde yer etmiş olan sarsıntılı değişimlerin etkisini yansıtmaktadır.

İkinci dünya savaşından sonra kişiye özel tasarımın tekrar canlanması bir on yıl kadar sürmüştür. 1960' lı yıllara gelindiğinde tasarımcılar ya gençlere yönelik zamanın zevk anlayışına ayak uydurmuşlar ya da moda evleri kapanmıştır. Hazır giyim koleksiyonları ve ticari bayiliklere ağırlık verilmesi, desinatörlüğün ön planda tutulması tasarımcıları daha ulaşılabilir hale getirmiştir. Şöhret ve tanınırlık bir süre sonra yeni bir düşünce halini almıştır. Yüzyıl önce giysilerle iletişim kuran moda dilinin kavranması daha kolay olmaktadır. Soylu bir kadın, bir düşes tarafından giyilen ve bu şekilde yayılım gösteren kıyafet kodlaması ile orta sınıf bir ev kadınının giyim bildirimleri birbirinden farklıdır. Günümüzde ise bu kodlamalar ve moda işaretleri algılamak daha karmaşık bir hale gelmiştir. Giyilen giysinin çeşidi ne olursa olsun; giysi herhangi bir sınıf, statü ya da meslekle dikte edilmese de, para, amaç ya da şöhretin bir göstergesi

olarak ifade bulmaktadır. Moda olgusu da toplum gibi eski dönem özelliklerine oranla daha değişkendir ancak bu durum her zaman demokratik olduğu anlamına gelmemektedir.

Modayı kullanan, tüketen kişiler kendilerine hazır halde sunulan moda olgusunu kabul etmek ve kullanmak yerine; tasarımlar hakkında yorum yaparak, tercih duygularını geliştirerek, önerilerde bulunarak ve bunları gelişen teknolojik imkânlardan faydalanarak geniş kitlelere yayma özelliğini taşımaktadırlar. Günümüzde son zamanlarda oluşan blog kavramı ile moda hakkındaki fikirlerin yaygınlaşması söz konusudur. Bu paylaşımlar etkisi ile artık tasarımcılar yeni ürünler tasarlarken bu yorumları ve paylaşımları dikkate almaktadırlar ve tasarımlarını ona göre yapmaktadırlar.

Günümüz moda sektöründe farklı bir tüketim olgusu ortaya çıkmıştır. Güncel moda tüketicisi gözlemlendiğinde; çok farklı derecelerde tüketim alt kültürü olduğu gözlemlenmektedir. Her grup kendi maddi imkânı, ahlaki değeri, dini inancı, felsefi düşüncesi ve değer yargısına göre tüketici özelliği taşımaktadır. Günümüz moda kullanıcısı yaygın bir şekilde internet ve medya imkânlarını kullanarak yenilikleri takip etmiş ve uygulamıştır. Yeniye ulaşmak bu doğrultuda kolaylaşmıştır.

2.1.3. 20. Yüzyıl Moda Tasarımcılarının Dönem Modasına Etkileri

1876 doğumlu Fransız tasarımcı Madeleine Vionnet, zahmetsiz zarafeti doğal konforla birleştiren ilk kişidir. Tasarımcı, “verev kesimin kraliçesi” olarak bilinmektedir. Vionnet, kuş tüyü hafifliğinde, sade bir şekilde katlaması olan ancak korse gibi rahatsız edici unsuru olmayan zarif kıyafetler tasarlamıştır. Bu moda mimarının giysi tasarımına getirdiği en dikkat çekici yenilik; çapraz kesimdir. Vionnet, eski çağlardaki klasik heykellerden ve onların üzerindeki drapeli kumaşlardan etkilenerek giysi tasarımlarına bu görüntüyü yansıtmıştır.

Şekil 41. Antik çağlardan etkilenilerek oluşturulan Madeleine Vionnet tasarımı

Kaynakça: <http://bazaarvietnam.vn/chan-dung-people/people-news/madeleine-vionnet-nu-hoang-cat-vai-xeo/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Fransız tasarımcı Paul Poiret, ilk büyük moda devrimcisi olarak bilinmektedir. Onun en büyük başarısı, korsenin kaldırılmasına öncülük etmesidir. Tasarımcı, kadınlar için çeşitli modellerde pantolon tasarımı yapmıştır. Kalem etek tasarımı, tunik tasarımı, tshirt elbise modelleri, tulum tasarımı ile kadın modasında dikkat çekmiştir. Poiret tasarımlarını oluştururken sanat ve kültürden ilham almıştır. Tasarımcı, harem modasını Fransa modasına sunmuştur.

Fransız-İtalyan tasarımcı Nina Ricci (1883-1970), tasarımlarında kadınsı romantizm ile gözle görülmeyen bir hissiyat yaratmıştır. Ricci' nin tasarımları yüksek kalitede malzeme ve kusursuz el işçiliği sayesinde sadece giyen kişi için değil aynı zamanda tüm gözlemleyicilerin de dikkatini çekmiştir. Ricci' nin döpiyesleri genç kızlara özgü romantizmi ve mütevazı duyarlılığın arasındaki mükemmel uyumu başarmıştır. Onun ekoseli ve damalı kumaşlarda diagonal kesimleri ustalıklı gerçekleştirilmesi bugün modasında etkisi devam etmektedir.

Şekil 42. Fotoğrafçı Philippe Pottier tarafından 1952 yılında çekilen Nina Ricci Tasarımı Palto ile manken

Kaynakça: <http://highlowvintage.com/tag/nina-ricci/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Etkileyici bir özel hayatı olan tasarımcı Gabrielle Coco Chanel (1883-1971) in kıyafet tasarımları, modern kadının görünümünü kalıcı bir şekilde değiştirmiştir. Gabrielle Chanel, küçük siyah elbiseyi icat eden Coco olarak bilinmektedir. Chanel ile birlikte kadınların özgürlüğü ve özgünlüğü olumlu bir yönde dönüşüme uğramıştır. O, tasarımlarını kısıtlayıcı moda anlayışından uzak kalarak yapmış, çoğunluk gruba uymamıştır. Onun giysi tasarımları korse gerektirmeyen spor şık tarzdadır. Hafif bluzlar, bayan pantolonlar, genç gösteren düşük bel tunikler dikkat çekici ve ileriki günlerde birçok tasarımcı ve kullanıcı tarafından benimsenecek olan tasarımları temsil etmektedir.

Chanel, jarse kumaşı 1920' li yıllarda ve 1930' lu yıllarda ilk kez günlük giysilerin tasarımında kullanan tasarımcıdır. Bu yenilik, yaşadığı dönemde devrimsel bir nitelik oluşturan harekettir çünkü bu kumaş türü, önceki zamanlarda sadece iç çamaşırı tasarımlarında kullanılmaktadır. (Udale, 2014, s. 17)

Şekil 43. Gabrielle Coco Chanel model üzerinde kıyafet tasarlerken-1925

Kaynakça: <http://elasrose.blogspot.com/2011/02/gabrielle-coco-chanel-fashion-icon.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Main Bocher (1890-1976), Paris' te kişiye özel tasarım evi açan ilk Amerikan giysi tasarımcısıdır. Bocher, ipek kumaş kullanarak yüksek boyunlu, kravat eklentili, taban uzunluğu yüksek, dar etek yapısında zarif bir elbise tasarlamıştır. Tasarımcı, bu elbise modeli ile dikkat çekmiştir. Gece elbiseleri Main Bocher' in özel ilgi alanı olmuştur.

Şekil 44. Main Mocher tasarımlarını giyen iki model illüstrasyonu

Kaynakça: <https://condenaststore.com/featured/illustration-of-two-women-wearing-mainbocher-douglas-pollard.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1890 yılında Roma' da doğan ilk sürrealist İtalyan tasarımcı Elsa Schiaparelli' nin oluşturduğu ürünler, sanat ve moda arasındaki sınırı esneten ve bulanıklaştıran özelliğe sahip olarak sürrealizmi ifade eden kumaşlara ve kıyafet tasarımlarına dönüşmüştür. Elsa Schiaparelli, Parisli kişiye özel tasarım yapan tasarımcılar arasında

tarz ve düşünce yapısı bakımından farklı bir moda tasarımcısıdır. Fantastik ve cesur kumaş yapılarına sahip kıyafet tasarımları ile sanatın ve modanın birlikte harmanlanabileceğini kanıtlamış bir tasarımcıdır. Tasarımcının moda dünyasına olan etkisi günümüzde hala varlığını sürdürmektedir. Tasarımcı, giysi tasarımlarında cam elyafı, lateks, selofan ve çuval gibi sıra dışı materyaller kullanmıştır. Pablo Picasso, Salvador Dali gibi ünlü sanatçılar, Schiaparelli' nin giysi tasarımlarında ilham kaynağı yönünden büyük rol oynamaktadır. Tasarımcının sosyal devrimden ve kadın rollerinden etkilenecek oluşturduğu kıyafet tasarımları modern tuvallere ve sanat eserlerine benzemektedir. Duygusal ve ekzantrikliği ile form ve işlevi birleştirerek giysi tasarımına farklı bir bakış açısı getirmiştir. (Constantine & Reuter, 1997, s: 193)

Şekil 45. Elsa Schiaparelli' ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://dreamingsophiabook.com/elsa-schiaparelli-italian-fashion-designer-artist/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1895 yılı İspanya doğumlu modacı Cristobal Balenciaga' nın kıyafet tasarımlarındaki heykelsi hatları haute couture dünyasında büyük etki uyandırmıştır. Günümüzde bu etki devam etmekte yeni silüet tarzı genç tasarımcıları etkilemektedir. Christian Dior; “ Haute Couture bir orkestraya benzer, Balenciaga bu orkestranın şefi, bizler onun direktiflerini takip eden müzisyenleriz.” diyerek tasarımcının kalitesine vurgu yapmıştır. (Werle, 2010, s: 30) Tasarımcı, balon etek, kimono kollu ceket, koza ceket, yuvarlak omuzlu elbise ve oyuncak bebek elbise modelleri ile giyside kaliteli oran orantıyla kusursuz özellikte kıyafetler tasarlamıştır.

Şekil 46. Christobal Balenciaga' ya ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <http://runninginheels.com/articles/balenciaga-shaping-fashion-exhibition-review/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1905 yılında Fransa, Granville doğumlu Christian Dior, 1. Dünya Savaşından sonra, yeni görüntünün (New Look) kurucu ismi olarak savaşın boşalttığı lüks görüntüyü gardıroplara geri taşımıştır. Tasarımcı, moda endüstrisine kattığı yenilikler ile Paris' in moda başkenti olarak isminin devamına katkıda bulunmuştur. Dior, yuvarlak yapıda omuzlar, ince bel çizgisi ve geniş, uzun etek modellerden oluşan kıyafet seçenekleri ile dikkat çekmiştir.

1914 yılında Napoli' de doğan tasarımcı Emilio Pucci; 1960' lı yıllarda zarif şık tasarım tarzı ile uluslararası anlamda jet sosyete kesimin sevilen ismi haline gelmiştir. Pucci, spor kıyafet tasarımları üzerine yoğunlaşmış; kayak takımları, kapüşonlu spor kıyafetler, mayo, bisiklet şortları, iç çamaşırı gibi ürünler oluşturmuştur. Bu kıyafet tasarımları o dönemin modern zamanının kumaşları içinde yer alan naylon, jarse gibi malzemeleri içermektedir. Tasarımcının öncelikli felsefesi, hareket özgürlüğü olmuştur.

Şekil 47. Emilio Pucci' ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://tightsformen.wordpress.com/2012/01/20/emilio-pucci/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

2. Dünya Savaşı sonrasında Paris Haute Couture' ünün geri dönüşü 1914 yılında doğan Fransız tasarımcı Pierre Balmain sayesinde gerçekleşmiştir. 1960' lı yıllarda tasarımcıya ait kadınsı elbise tasarımları Hollywood yıldızları arasında büyük talep görmüştür. Pierre Balmain' in dikkat çeken tasarımları arasında kemerli gece elbiseleri en belirgin modeldir. 1982 yılında Balmain, birçok tasarımcı tarafından takip edilmiştir.

1921 yılında doğan Ottavio Missoni ve 1921 yılında doğan Rosita Missoni İtalyan tasarımcılardır. Bu tasarımcılar, Missoni markası adı altında bir sanat formu olarak örmenin konumunu yükseltmişlerdir. Kendi tarzlarına ait canlı renkler ile yoğun zikzak desenler kullanılarak örme kumaşlar ile çeşitli modellerde elbiseler tasarlamışlardır.

1932 yılında İtalya'da dünyaya gelen Valentino Garavani, trendlere karşı dirençli, lüks ve gösterişli elbiseler tasarlayan ünlü bir moda tasarımcısıdır. "Rosso

Valentino” rengi ile bütünleşmiş olan tasarımcı zarif ve asil kıyafet tasarımları ile bilinmektedir. Giysilerini lüks görünümde tasarlarken sıklıkla boncuk, pul-payet ile süsleme ya da dantel işi ile birleştirerek tasarımlarına boyut ve özgünlük kazandırmaktadır.

Şekil 48. Valentino Garavani’ ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <http://www.piaceridellavita.com/piaceri/moda/1326-valentino-l-ultimo-imperatore-della-moda.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1934 yılında doğan İngiliz tasarımcı Mary Quant, mini eteğin mucidi olarak bilinmektedir. Mary Quant’ ın tasarımları, hareketli olarak bilinen altmışlı yılların hayat tarzını sembolize etmektedir.

Şekil 49. Mary Quant’ a ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <http://birgunbiryerde.blogspot.com/2012/07/mini-etek-her-zaman-moda.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1934 yılında Piacenza’ da doğan İtalyan tasarımcı Giorgio Armani, tasarımlarında nötr renkleri, indirgenmiş formları sembolize ederek minimalist ve modern olmanın yollarını irdelemektedir. Tasarımcının göz alıcı gece elbiseleri Oscar törenlerinde yoğun olarak tercih edilmektedir.

Şekil 50. Giorgio Armani' ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <http://www.fashionencyclopedia.com/A-Az/Armani-Giorgio.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1936 yılında Cezayir' de doğan tasarımcı Yves Saint Laurent, kadınlar için smokinin yaratıcısı olarak bilinmektedir. Bu özelliği sayesinde moda dünyasında kadın modasının devrimcisi konumunda yer almıştır. Seksenli yıllarda 'Nude Look' tasarımları oluşturmuş; bu kıyafetlerde transparan kumaşlar kullanmıştır.

Şekil 51. Yves Saint Laurent' e ait Nude Look kıyafet tasarımı

Kaynakça: <https://museeyslparis.com/en/biography/premieres-transparences-pe>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1938 yılında Hiroşima' da doğan Issey Miyake, Doğu ve Batı kültüründen etkileri birleştirerek kıyafet tasarımlarında heykelsi hacimler yaratmaktadır. Tasarımcı; sanat, teknoloji, teknik ve geleneği birbirine bağlayarak yeni tasarım fikirleri oluşturmuştur. Miyake, piliseli kumaşlar kullanarak kıyafet tasarlamış ve bu özelliği sayesinde moda dünyasında dikkat çekmiştir.

Şekil 52. Issey Miyake ' ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://fashion-history.lovetoknow.com/fashion-clothing-industry/fashion-designers/issey-miyake>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1938 yılı Hamburg doğumlu Chanel markasının Alman varisi olan Karl Lagerfeld, 20. Yüzyılın en önemli tasarımcıları arasında yer almaktadır. Chanel' in tüm tasarım elementlerini kullanmasının yanında inci ve elmas desenleri, altın zincirler, pembe ve soluk renklerde yünlü İskoç kumaşlar, Japon gülü (kamelya) desenlerini etkin bir şekilde tasarımlarında kullanmıştır.

1939 yılında New York' ta doğan tasarımcı Ralph Lauren, Amerikan tarzının öncülüğünü yapmaktadır. Tasarımcı; yünlü tüvit, ağır örme kaşmir kumaşlar, denim gömlekler, kovboy bot modelleri, Batı tarzında pantolonlar, safari gömlekler, keten dokuma kumaşlar, pamuklu kumaşlar ile ince çizgi desenleri birleştirmiştir. Lauren; Avrupai zarafetin dokunuşu ile Amerikan gündelik tarzı birbiri içinde eriten usta olarak bilinmektedir.

1939 yılında Japonya' da dünyaya gelen Kenzo Takada; etnik görünümün ustası olarak bilinmektedir. Tasarımcı, tüm dünyadan birleştirici tarzların eşsiz bir folklorik karışımını müşterilerine sunmaktadır. Kenzo, podyumlara eğlenceli bir sunum yaymaktadır. Tasarımcının kıyafet modelleri arasında; yünlü tüvit kumaşlardan kimono, ekose desenli etekler, çiçekli köylü etekler ile renk ve canlılık etkisi baskın olmaktadır.

Şekil 53. Kenzo Takada' ya ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.teampeterstigter.com/paris/40-years-of-kenzo-catwalk-fashion-show-paris/>,
Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Moda, güncel popüler akımlarla ilgilidir bu sebeple bir kostüme bakmak, size o dönemin eğilimleri ve özellikleri ile ilgili bilgi vermektedir. 1941 doğumlu İngiliz tasarımcı Vivienne Westwood, kıyafet tasarımını yapma aşamasında esinlenmek için tarihi elbiseleri gözden geçirme sürecini, “eskiyi yeniye sentezlemek” sözleri ile tarif etmektedir. Tasarımcı, farklı yüzyıllara ait kostümlerinin özelliklerini kendi koleksiyonlarını canlandırmak ve köklü bir beğeni oluşturmak amacı ile kullanmıştır. (Seiveweight, 2013, s. 25)

1942 yılında New York’ da doğan tasarımcı Calvin Klein; jeanı kışkırtıcı bir hale getirerek tasarlamış ve bu tasarımla birlikte basit, sade, beyaz iç çamaşırını vurgulayarak sergilemiştir. Tasarımcı, tasarımlarını, basit çizgileri yüksek kalitede kaşmir, keten, süet ve tüvit gibi doğal malzemeler ile birleştirerek oluşturmuştur.

1943 yılında doğan Japon moda tasarımcısı Yohji Yamamoto, 1980’ li yılların başına denk gelen dönemde avangard tarzda yapılandığı kıyafetlerini kendine özgü estetik anlayışı doğrultusunda Batı tarzına dönüştürmüştür. Tasarımcı; ne kapitone omuzları, ne mini etekleri, ne de yüksek topukları vurgulayarak koleksiyonlarını tanıtmıştır. Bunun yerine; modellerin yüzlerine beyaz makyaj yaparak, siyah asimetrik kıyafet tasarımlarını giydirerek ve şapka kullanarak tarzını vurgulamıştır. Tasarımcı; kıyafet tasarımında standart dikiş yerlerini taşımış, kesim yerlerini değiştirmiş, hemen hemen tamamen renkleri reddetmiş ve Batı kültürü couture ile Japon sadeliğini sofistike bir şekilde birleştirmiştir. Tasarımcı, erkek modasından ilham alarak kadın giyimi tasarımı yapmıştır.

Şekil 54. Yohji Yamaoto' ya ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <http://www.sanguinestyle.com/2017/08/yohji-yamamoto-fall-2017.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

1971 yılında Londra' da doğan Stella Mc Cartney, hayvanları koruma amacıyla mücadele ettiği için kıyafet tasarımlarında deri ve kürk malzeme kullanmamaktadır. Tasarımcının ayırt edici özelliği; tasarımlarında feminen neo-romantizmi ve şehirli fonksiyonel modernliği birleştirmiştir.

1970 yılında Kıbrıs' da doğan tasarımcı Hussein Chalayan, moda tasarımcıları arasında kavramsal bir sanatçı rolündedir. Tasarımcı, koleksiyonlarını tasarlarken; politikadan, teknolojiden ve gündemde yer alan olaylardan etkilenmektedir. Tasarımcının koleksiyonlarını sergileme esnasında hareket eden, renk ve biçim gibi değişime uğrayan tasarımları ile moda dünyasında dikkat çekmektedir.

Şekil 55. Hussein Chalayan' a ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.yatzer.com/A-tribute-to-Hussein-Chalayan>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

'Maksimalist', 'Barok Üstadı', 'Güneş Kral' gibi unvanların sahibi, 1946 doğumlu İtalyan tasarımcı Gianni Versace; koleksiyonlarını oluştururken herhangi bir tabu etkisi altında kalmamıştır. Tasarımcının sanat tarihi hakkında donanımlı bir bilgi birikimine sahip olduğu dikkat çekmektedir ve tasarımlarında sanatsal stilleri, farklı

kültürlerden gelen kalıpları kullandığı bilinmektedir. Gianni, koleksiyonlarında yoğun olarak mor, kırmızı ve sarıyı kullanmıştır.

Şekil 56. Gianni Versace' ye ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.crfashionbook.com/fashion/g15336049/gianni-versace-vintage-iconic-dresses/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

1949 yılında Milan' da doğan tasarımcı Miuccia Prada; sanat ve ticareti kendi tasarımlarında başarılı bir şekilde birleştirmektedir. 1990' lı yılların başından günümüze kadar, tarzı ve kalitesi ile dikkat çekmiş bir tasarımcı olarak bilinmektedir. Fırfır detaylar gibi süslemeler olmayan, tüy hafifliğinde, fonksiyonel bir tarz ile seksenli yılların ortalarında oluşmuş ve zamanın ruhu ile tam olarak uyuşmayan stil ve tasarım anlayışı ile dikkat çeken bir tasarımcı olmuştur. Havalı minimalizm, işlevsel- kullanışlı şıklık, bilinçli burjuvazi, Yunan şıklığı, nostaljik vintage görünüm son yirmi yılın büyük eğilimlerindendir ve Prada bu kavramlardaki tasarımları ile örnek alınan moda tasarımcısı olmuştur.

Şekil 57. Miuccia Prada' ya ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/features/is-miuccia-prada-the-most-powerful-and-influential-designer-in-fashion-a6683801.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

1951 yılında doğan Fransız tasarımcı Christian Lacroix; haute couture' ün baştan çıkarıcı tasarım özelliklerini kullanarak abartılı giysi tasarımları oluşturmuş ve 1980' lerin patlayan ismi haline gelmiştir.

Şekil 58. Christian Lacroix' e ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.nytimes.com/2009/07/08/fashion/08iht-rchris.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

Duygusallık ve cinsiyet çekiciliği, ticari markalarının en belirgin özelliği olan Dolce & Gabbana' nın tasarım başarısı bu markayı uluslararası anlamda sözcü konumuna getirmiştir. Bu tasarım ikilisinin yaratıcılık anlamındaki güçleri, anavatanları olan İtalya' ya büyük katkı ve tasarım yönünden etki oluşturmuştur. Dolce & Gabbana, kıvrımlı korseli elbiseler, keskin kesimli çizgili takım elbiseler ve dar leopar desenli katlardan oluşan kıyafet tasarımları ile tasarım kimliğini vurgulamıştır.

Şekil 59. Dolce & Gabbana' ya ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.thenational.ae/arts-culture/couture-screen-queen-dolce-gabbana-debut-sophia-loren-inspired-alta-artigianalit%C3%A0-collections-in-italy-1.169016#3>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

1952 yılında Fransa' da doğan moda tasarımcısı Jean Paul Gaultier, moda dünyasının 'yaramaz ve çılgın çocuğu' olarak bilinmektedir. Tasarımcı, güncel ve toplumsal olayları konu edinirken; neşeli ve dikkat çekici bir üslup ile tasarımlarını sergilemektedir. Jean Paul Gaultier sıra dışı bir tasarım tarzına sahiptir. Tasarımcı, kullandığı farklı stilde modellerle ve dikkat çekici dövmelele dolu gösterileri dikkat çekmesinin yanı sıra farklı şekillerde eleştiri almıştır.

1960 yılında Gibraltar’ da doğan tasarımcı John Galliano, tarihi değerlerden ilham ile modern etkileri ustaca birleştirerek giysi koleksiyonlarını oluşturmaktadır. Tasarımcının kıyafet tasarımları oldukça abartılı özellik taşımaktadır.

Şekil 60. John Galliano’ un 2003 yılında Christian Dior markası için tasarladığı haute couture koleksiyonundan bir parça

Kaynakça: <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/features/john-galliano-look-back-in-grandeur-2311580.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

1961 yılında Texas’ da doğan tasarımcı Tom Ford, ‘Havalı tarzın kralı’ olarak bilinmektedir. Tom Ford, göz alıcı kıyafet tasarımları içerisinde yer alan belinde gümüş bir toka olan dar elbiseler, yanardöner etkili kadife pantolonlar, düğmeli gece mavisi ipek bluzlar ile film yıldızlarını ve birçok müşterisini kendine hayran bırakmıştır.

Şekil 61. Tom Ford’ a ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.vogue.com/article/tom-ford-fall-2016-interview> Erişim Tarihi: Eylül, 2018

1969 yılında, Londra’ da doğan moda tasarımcısı Alexander Mcqueen, çılgın ve abartılı tasarım anlayışı ve tarzı ile moda dünyasında dikkat çekmektedir. Mcqueen’ in kıyafet tasarımları; avangard tarzı, şiirselliği, kışkırtıcı dışavurumu yüksek kalitede teknik ve işçilik ile birleştirilerek oluşturulmaktadır. Tasarımcı, uluslararası alanda önemli ödüllerin sahibi olan bir moda tasarımcısıdır.

Şekil 62. Alexander McQueen' e ait kıyafet tasarımları

Kaynakça: <https://www.thefashionspot.com/runway-news/176455-style-icon-alexander-mcqueen/>, Erişim

Tarihi: Eylül, 2018

2.1.4. Jeanne Lanvin

2.1.4.1. Jeanne Lanvin' in Hayatı

Şekil 63. Jeanne Lanvin (1867-1946)

Kaynakça: <http://www.fashionintime.org/history-haute-couture-jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Jeanne Lanvin 1 Ocak 1867 tarihinde Fransa' da doğmuştur. Lanvin, mütevazı bir ailenin on bir çocuğunun en büyüğüdür. Erken yaşlarda hayata atılmak zorunda olan Lanvin, bağımsızlık inancı ve güçlü karakteri sayesinde kendisini doğru yöne götürecek hayatı belirleyerek hareket etmiştir.

Lanvin, gençliğinin büyük bir kısmını şapkacı ve terzi çırağı olarak geçirmiştir. Bu dönemlerde tasarımcı adayı olan Lanvin, Madame Bonni adında bir terzinin yanında çalışmaya başladığında henüz on üç yaşındadır. 1883 yılında tasarımcı, Faubourg Saint-Honore ve Boissy d'Anglais caddelerinin kesişim noktasında yer alan kişiye özel tasarım yapan terzi Maison Felix için çalışmaya başlamıştır. Bir süre sonra Maison Felix' in binasını ve bu cadde üzerinde yer alan birkaç binayı da elde ederek kendi adına

yayılım gösterecektir. (<http://www.fashionintime.org/history-haute-couture-jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim)

Şekil 64. Jeanne Lanvin' e ait ilk butik (Faubourg Saint-Honore, France, 1910))

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/history/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

1885 yılında, on sekiz yaşına ulaşan, Breton ailesinin on bir çocuğunun en büyüğü olan Lanvin, saygın bir kadın terzisi olan ve Barselona' da bulunan Maria Berta Valenti ile sözleşme imzalamış, kendini haute couture konusunda geliştirme yolunda adım atmıştır. Madam Valenti, Lanvin' in hem akıl hocası hem de yakın arkadaşı olmuştur. O, Lanvin' e yetişkin ve çocuk giyimi konusunda nasıl uzmanlaşacağını, kişiye özel giyimde kaliteli ürün tasarlama üzerine gerekli olan tüm etmenleri öğretmiştir. Lanvin, sözleşmesi bittikten sonra İspanya' dan döndüğünde elinde kendine ait atölyesini açacak kadar para bulunmaktadır. Tasarımcı böylelikle 16 yaşında ilk atölyesini Madam Valenti' nin yanında çalışarak kazandığı para ile açmıştır. (Merceron, 2007, s. 40)

Tasarımcı, 1896 yılının şubat ayında, zengin bir İtalyan süvari olan Henri-Emile- Georges di Pietro ile evlenmiştir. Pietro, Jeanne Lanvin' in özel hayatı ve kariyeri üzerinde kalıcı ve derin bir etkiye sahip olmuştur. Lanvin ve Pietro' nun, 1897 yılında 31 Ağustosta Marie-Balanche adında bir kızları olmuştur. Bu evlilik uzun sürmemiş, 1903 yılında bitmiştir. Marie, yirminci yüzyılın başarılı tasarımcıları arasında önemli bir etkiye ve yere sahip olacak olan tasarımcının en büyük ilham kaynağı olmuştur.

Şekil 65. Jeanne Lanvin, eşi Pietro ve kızı Marie ile. Lanvin, 38 yaşındadır. Kızı Marguerite-Marie Blanche 8 yaşındadır.

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/history/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Kısa bir evlilik sürecinden sonra Lanvin gazeteci olan Xavier Melet ile 1907 yılında ikinci evliliğini yapmıştır. 1953 yılı ile birlikte Melet' in hayatını kaybetmesi ile Lanvin, anne rolünün yanında baba rolünü ve sorumluluğunu da üstlenerek kızı ile birlikte kalmıştır. Onun için kızı Marie, tasarımcıya büyük bir enerji kaynağı olmuştur. Kendisini kızına adanmış bir tasarımcı olarak kızının hayatını garantiye almayı prensip edinmiştir.

Şekil 66. Jeanne Lanvin, kızı Marie ile. Lanvin, Kızı Marguerite-Marie Blanche-1897

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Lanvin, kızı için ilham verici bir gardrop oluşturmuştur. Bu gardıropta bulunan giysiler, Lanvin' in müşterilerinin beğenisini kazanmış, kendi çocukları için de giysi tasarımları talep etmişlerdir. O döneme kadar çocuk kıyafetleri kısıtlı sayıda modelden oluşmaktadır. Tasarımcının giysi tasarımları oldukça karmaşık detaylardan ve el yapımı işçilikten oluştuğu için pahalı bulunmaktadır. Tasarımcının özgün tarzı, çocuk giyimine farklı bir bakış açısı kazandıran zarif detaylara sahiptir. Varlıklı ebeveynler kız çocukları için bu pahalı ve özgün tasarımları satın almışlardır.

Şekil 67. Jeanne Lanvin'in kızı Marguerite-Marie Blanche.

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/history/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

2.1.4.2. Jeanne Lanvin' in Giysi Tasarımına Bakış Açısı ve Dönem Modası

Şapka tasarım endüstrisi, 'Lanvin İmparatorluğu' nun oluşum evresinde bir temel olmuştur. Jeanne Lanvin, kendisine ait ilk atölyesini 1885 yılında Paris' te kurmuştur. Tasarımcı, 1919 yılının nisan ayında oldukça moda olarak bilinen ve tasarladığı kıyafetlerle uyum içerisinde olan şapkalar tasarlamıştır. Lanvin tasarımının karakteristiği olan kendine özgü şapka modelleri; tasarımcının aldığı ilham, etki ve kullandığı malzemelerin birleşiminden ortaya çıkmaktadır. Lanvin sadece şapka tasarlamakla kalmamıştır; genel olarak baş aksesuarları tasarlamıştır. Basit ve sade bir şekilde boncuk kullanılarak süslemesi yapılmış, nakış tekniği ile detaylandırılmış başlıklar, bereler, geniş kenarlıklı şapkalar, çan biçiminde şapkalar, kenar detayı olmayan şapkalar tasarlamıştır.

Şekil 68. Lanvin tarafından birincisinin 1912, ikincisinin 1910' larda tasarımını yaptığı şapka modelleri. (1. tasarımda doğal hasır malzeme kullanırken, diğesinde fildişi renkte saten kumaş kullanmıştır.)

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, S:40, New York, 2007

Şapka düzenlemeleri; kuş tüyleri, kurdeleler, kadife ya da ipek kumaş gibi tamamlayıcı unsurlar ile tamamlanmıştır. Tasarımcı, 16. Yüzyıl Fransız Rönesansı'ndan ilham alarak yumuşak dokuda, kenarları sarkmış görünümde salaş bir şekilde, gösterişsiz ve süsten uzak bir tarzda kadife şapkalar tasarlamıştır. Lanvin, egzotik bir görünüme sahip kuş tüyleri ile süslenmiş, pul ve payetlerle görsel anlamda zenginleştirilmiş baş süsü olan oryantalist türban tasarımı ile dikkat çekmiştir.

Şekil 69. Lanvin tarafından 1909 yılında tasarlanan 'Turban' tarzında baş aksesuarı

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, S:40, New York, 2007

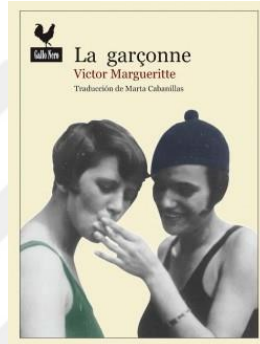
Tasarımcı, 1911 yılında gündüz gezmelerinde giymek amacı ile tasarladığı 'Cigale' kostümünde; iki farklı özellikte kumaş (kadife ve saten) ve siyah-beyaz renk kullanarak kıyafette kullanılan her iki unsurda da zıtlığı vurgulayarak doku ve görüntü farklılığı oluşturmuştur. Kostümde tamamlayıcı unsur olarak yer alan boyun bağı ve manşon, parlak renkli kürk ve türban şeklindeki başlıkta yer alan kuştüyünün kullanımı ile birlikte özel bir görünüme sahip olmuştur.

Şekil 70. Jeanne Lanvin tarafından tasarlanan 'Cigale' kostümü, Kasım/1911, Fotoğrafçı Paul Nadar tarafından fotoğraflanmıştır.

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, 43, New York, 2007

Kadınlar, yaşadıkları dönemin getirdiği sosyal, ekonomik ve siyasi şartlar çerçevesinde görüntü, düşünce ve davranış yönünden değişikliğe uğramışlardır. Kendi paralarını kazanmak ve iş gücüne katılımları ile gittikçe artar şekilde bağımsız olma özellikleri artmaya başlamıştır. Toplumda oy kullanma hakkına sahip olmuşlar, daha özgürleştirilmiş sosyal hayattan zevk almaya başlamışlardır. 1922 yılının temmuz ayında Victor Margueritte tarafından yazılan roman 'La Garçonne' Monique Lherbier karakterine dikkat çekmiştir. Bu karakter, çift cinsiyetlilikten (androjen) zevk alan; daha özgür kadın olma ve genç erkeğin sahip olduğu sportif hayat tarzını benimsemek isteyen, dönemin kadınlarına örnek oluşturmuş bir kişidir.

Şekil 71. Victor Margueritte tarafından yazılan La Garçonne kitabı.

Kaynakça: <http://elplacerdelalectura.com/2015/08/la-garconne-de-victor-margueritte.html>, Erişim Tarihi: Kasım 2018

Kitapta yer alan Karakterin kısa kesilmiş saçları ve giyim tarzı, davranışlarındaki özgürlük ve kurlsızlık, o dönemdeki kadınları etkilemiştir. Kadınlar için bu erkeği andıran androjen görüntü, çağdaş lezbiyenler ve ustura ile kesilmiş askeriye tarzı kısacık saçlar ile karakterize edilmektedir. Tasarımcı Jeanne Lanvin, La Garçonna karakterindeki görüntüden etkilenecek kadın giyim koleksiyonları oluşturmuştur.

Şekil 72. Lanvin' in La Garçonne kitabındaki karakterden esinlenerek tasarladığı kıyafet

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, 46, New York, 2007

Madame Lanvin müşterileri, tasarımcının kızı Marguerite Marie Blanche için tasarladığı kendi zevkine özgü, orijinal görünümlü kıyafetleri görmüşler ve Lanvin' in bu konuda oldukça yaratıcı bir tasarımcı olduğunu fark etmişlerdir. Bu doğrultuda, müşteriler kendi çocukları için şık döpiyesler talep etmişlerdir.

Şekil 73. Lanvin Anne-Kız Koleksiyonu ile ilgili görsel

Kaynakça: <http://www.dikiskalipvepatronlari.com/2017/04/jeanne-lanvin-kimdir.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Lanvin müşterisinin tipik özelliği; sosyeteye ilk kez tanıtılan genç kız, gelin ve anneleri kapsamaktadır. Bu kadınların çoğunluğu 'robe de style' adı verilen, Lanvin' e özgü elbise modeline sahiptir. Bu silüet, her Lanvin koleksiyonunda yer almakta ve müşterilere önerilmektedir. Bu tarz; çeşitli ortamlarda uygun bulunmakta, her yaşa gitmekte, her figürde uygun görünmekte ve model olarak beğenilen bir özellik taşımaktadır. Model; düşük bel, oyuk yaka ya da düz yaka, kollu ve kolsuz, farklı uzunluklar içermektedir.

Şekil 74. Jeanne Lanvin- Robe de Style- Marjolaine, elma yeşili ipek kumaş kullanılarak tasarlanmıştır, 1920

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturiere-passionnee.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Şekil 75. Jeanne Lanvin- Robe de Stylee-1926

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturiere-passionnee.html>,

Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Şekil 76. Jeanne Lanvin- Robe de Style-1926- siyah ipek, kristal taşlar ve boncuklarla süslemesi yapılmış kıyafet.

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturiere-passionnee.html>,

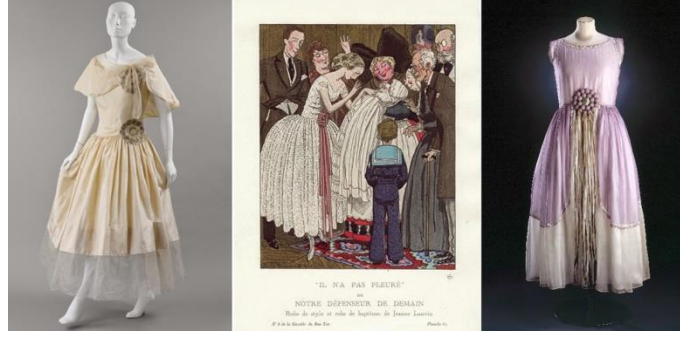
Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Şekil 77. Jeanne Lanvin- Oyuncu Jane Renouardth' ın giydiği Robe de Style Elbise- 1925

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturiere-passionnee.html>,

Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Şekil 78. Jeanne Lanvin- 1.Fildişi ipek ile yapılmış, boncuk ve işlemeler ile süslenmiş Robe de Style Elbise,19252.Genç görünüm, lavanta rengi organze ile yapılmış Robe de Style Elbise-1924

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturiere-passionnee.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

O dönemde kadınlar; Lanvin tasarım evinde çocukları için seçkin kıyafetler ve kendileri için özgün ve yaratıcı döpiyesler alabilme gücüne maddi anlamda sahip olsalar da bu kişilerden bazıları özgüvensiz özellikteydi. Bu müşteriler, kendileri için özel ve kadınsı kıyafetler talep etmiştir. Bu girişim ile Lanvin, kendinden emin bir şekilde açıklık özelliğine sahip, kadınsı çizgiler taşıyan, zarif detaylardan oluşan elbiselerini müşterilerine sunmuştur.

Lanvin, hayran olduğu sanatçılar ve koleksiyonunu yaptığı bu sanatçıların yapıtlarından farklı olarak, temel giysi modellerine nakış yöntemi ve boncuk işi tekniği gibi envanterleri ekleyerek tasarımlarını boyanmış bir tuval gibi kullanmıştır.

Şekil 79. Lanvin tasarımının çizimi ve ürüne dönüşmüş hali

Kaynakça: https://www.outfit-her.com/post/la-mode-feminine-au-20eme-siecle_i3kc1few, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Lanvin; payetler, boru boncuklar, selülozik şekiller, ayna diskleri, inciler, kristaller, mika parçaları, metal çıtçıtlar, deniz kabukları, sedefler dahil olmak üzere giysi üzerinde boncuk kalıplarını uygulayabilmek için çeşitli destekleyici elemanlar kullanmıştır. Boncuk elemanlar genellikle kurdeleler, sutaşı, iplik çeşitleri, şönil, tül ve dantel yüzey uygulamaları ile geliştirilmiştir. Giysi üzerindeki bu zengin ve estetik görünüm, müşterilerini cezbetmiştir.

Şekil 80. Lanvin tasarımlarından ‘La Cible’ isimli akşam elbisesi. Japon Ay desenlerinden etkilenilerek tasarlanmış, pul ve payet kullanılarak görsel anlamda zenginleştirilmiş ve metalik etki oluşturulmuş elbise. 1931 kış

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, 241, New York, 2007

Şekil 81. Lanvin desen tasarım defterinde yer alan çeşitli malzemelerle oluşturulmuş motif örnekleri. Metalik boncuklar siyah zemin üzerinde kullanılarak parlak görüntü arttırılmaya çalışılmıştır. 1921

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, 239, New York, 2007

Şekil 82. Lanvin desen tasarım defterinde yer alan çeşitli malzemelerle oluşturulmuş motif örnekleri. Metalik boncuklar ve kırmızı nakış, siyah zemin üzerinde kullanılarak parlak görüntü arttırılmaya çalışılmıştır. 1921

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, 238, New York, 2007

Şekil 83. Lanvin tasarımı olan ‘Junon’ Romalılarda tanrıça Hera’nın diğer adını taşıyan giysinin eskiz çizimi Lanvin tasarımı olan ‘Junon’, 1923 yaz içindir. Parlak mavi ipek şifon malzeme kullanılarak 1920’ li yılların tipik borumsu şekli ile tunik olarak oluşturulmuştur. İran stiline özgü mavi elbise ağırlıklı olarak boncuk malzemeler ile süslenmiş, gülkurusu rengi kumaş ile katman oluşturularak giysiye boyut verilmiştir.

Kaynakça: Marceron, L., Lanvin, s. 5, New York, 2007

Tasarımcının yaygın olarak kullandığı boncuk elemanları; tohum boncuklar, taş boncuk ve boru boncuklardır. Rochelle boncukları; içte ve dışta yuvarlak olup opak, şeffaf, metalik, yanardöner, parlak, perdahlanmış (parlatılmış, cilalanmış) veya gümüş kaplı olabilmektedir. Boru boncuklar, genişlik ve uzunluk olarak iki ile otuz beş milimetre arasında değişen küçük cam tüplerdir.

Şekil 84. Süsleme parça detayları ve guaj çizim ile Lanvin tasarımı olan Antik Yunan’da geçen melodram operasının kadın karakterinin adını taşıyan ‘Gismonda’ elbisesi, 1919. Kırmızı akşam elbisesi İran etkili motif ve efektler ile süslenmiştir. Tasarımda; sedef boncuklar, tohum boncuklar ve metalik malzemeler kullanılmıştır.

Kaynakça: Marceron, s.227, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

1920’lerde, Lanvin, yenilikçi dekoratif tekniklerle birleştirilmiş cesur renkler kullanması nedeniyle göze çarpmaktadır. Kurdeleler, nakışlar, inciler ve değerli

detaylar, tasarım atölyesindeki tasarım, süsleme, kesim işlerini ve olağanüstü yapılarını hiç ödün vermeden zengin malzeme ve renk kullanımı ile tamamlamıştır. Tasarımcı, Japon, İran, Ortadoğu gibi çeşitli kültürlerle özgü desen özellikleri, renk yelpazesi kullanmış ve süslemelerini zenginleştirmiştir.

Şekil 85. Lanvin’ in tasarımları için planladığı elbise detayları. 1920’ li yıllarda oldukça cesur renklerden ve tohum boncuk-kesme boncuk ve boru boncuklardan oluşan süsleme eskizleri

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Madam Lanvin, tasarım kıyafetlerine detaylandırma amaçlı genellikle ipek tül üzerine boncuk malzemeler kullanarak işlemler yapmaktadır. Bu ipek tüller, boncuk gibi malzemeleri tutmaya yetecek kadar güçlü aynı zamanda hafif kumaşlardır. Tasarımcı, ‘Trompe L’oeil’ adı verilen bir düzlem üzerinde sanat içeriği barındıran resimsel bir etki amaçlamaksızın gerçeklik izlenimi uyandırmaya çalışan bir tür çizim ya da boyama tekniğini kullanmıştır. Bu etki ile akşam ışığında genel taze tondaki tül ortadan kaybolmuş transparan etkisi uyandırdığı için etraftakilerin doğrudan insan vücuduna odaklanarak göz kamaştırıcı bir şekilde bedende sadece boncuklar ve işlemeli görüntüler görmelerini sağlamıştır.

Şekil 86. Süsleme parça detayları ve guaj çizim ile Lanvin tasarımı olan ‘Sultane’ elbisesi, 1918. Siyah akşam elbisesi İran etkili motif ve efektler ile süslenmiştir. Tasarımda; sedef boncuklar, tohum boncuklar, pul, payet ve metalik malzemeler kullanılmıştır.

Kaynakça: Merceron, s.226, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Lanvin, boncuk, pul ve payet süslemesini uyguladığı giysilerinde ‘makine çağı’ etkisini vermek için nakış işlemeciliğinde metal çiviler ve malzemeler kullanmıştır. Moda- giyim ve dekoratif sanatlar birbirlerinin gelişimini yansıtmakta idi. Çünkü her iki sektör de diğer sektörlerdeki yeniliklerden faydalanmaktadır. Makine ve onun diğer formları ile meşgul olan modernizm; ahşaba bağlı, metal, cam ve yeni çıkan materyallerin kullanımı ile ifade edilmiştir. Modernizm kelimesi sadece o dönemde kullanılan bir kavram olmamış; aynı zamanda fütüristik ve kübist düşünce kavramları ile de kullanılmaktadır. Endüstriyel bir görünüme sahip çelik parçalar, metal bir parlama etkisi olmayan izlenim uyandırmıştır. Çelik parçalar, siyah, kestane rengi ve koyu yeşil gibi ağır renklere uygulandığı için; tekstil, çeliğin yansıttığı ışığı emmiştir. Buna ek olarak faset çelik parçaları, pelüş kadife ve süet gibi dokusal, yıpranmış etkili kumaşlara uygulanarak görsel etki artırılması amacı güdülmüştür. Bu uygulamanın modernliği kazara olmamakla birlikte; malzeme, renk ve doku hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olmakla alakalıdır. Bu bilgi ve tecrübeye Jeanne Lanvin sahiptir. Tasarımlarda ağırlıklı olarak nakış içerisinde çelik bileşenlerin kullanılması dikkate alınmıştır. Yuvarlak ve gözyaşı şekillerinde ve küçük ölçeklerde tutulmuşlardır. Ancak kumaş üzerine yoğun bir şekilde yerleştirilmişlerdir.

Şekil 87. Süsleme parça detayları-1945

Kaynakça: Merceron, s.239, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Lanvin, tasarımlar üzerine süsleme uygulaması evresinde birçok deneme yapmıştır. Tipik olarak inşaat ve havacılık alanında kullanılan alüminyum, üretimi ucuz olduğu için lüks bir metal olarak görülmemiştir. Bu nedenle bu durum; kumaşa uygulanması, deneysel tasarımlar yapmak ve risk almak isteyen bir yenilikçinin işi olabilirdi. Bu yenilikçi kişi, özgün felsefesi ve ilerici görüş özelliğine sahip kişi Jeanne Lanvin olmuştur. Materyallerin ustaca kullanımı; yenilikçi düşüncenin yanı sıra becerikliliği de beraberinde getirmektedir. Lanvin arşivlerinde korunan örneklerde,

küçük salyangoz kabuklarının kırmızıya boyanarak inciye alternatif bir malzeme oluşturulduğu bilinmektedir.

Şekil 88. Salyangoz kabuğunun boyanarak oluşturulduğu süsleme parça detayları-1945

Kaynakça: Merceron, s.230, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Tasarımcı Lanvin, 1920' li yıllardan kalma nakış işlerinde soyut şekilleri ve yoğun turuncu- kırmızı renklere yer vermiştir. Tasarımlarında tamamlayıcı unsur olarak mercan parçalarını kullanmıştır. Lanvin, egzotik parçalardan en iyi şekilde yararlanarak mercan malzemesinden yüzey süslemesi olarak kullanılan parçalar üretmiştir.

Şekil 89. Siyah ipek tafta elbise ile bilek ve kalça hizasında kendi kumaşından kuşaklar bağlanarak oluşturulmuş elbise tasarımı. Ortadoğu' nun etkisinin olduğu mercan rengi zincir dikiş ve mercan renk boncuk süslemelerle zenginleştirilmiştir. 1920-21. Lanvin mavisi olarak bilinen mavi tonundaki elbise mercan renk boncuklar ve işlemlerle süslenmiştir. 1920-21

Kaynakça: Merceron, s.230, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

1924 yılında tasarımcı Lanvin, geniş bir 'rob de style' olan 'Veilleur de Nuit' (Gece bekçisi) adını verdiği siyah renk, ipek tafta ve gümüş işlemeli tül kullanarak dikkat çekici bir kıyafet tasarlamıştır. Bu elbisenin en önemli ve etkileyici tarafı; Çin

imparatorluğu mahkemesinin esintisinden etkilenilerek oluşturulan boncuk ve nakış süslemesidir. Ayrıca etek üzerindeki dairesel motifler tarihi örneklerden alınmıştır.

Şekil 90. Veilleur de Nuit (Night Watchman)-1924

Kaynakça: Merceron, s.237, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

1920' li yıllarda tasarım alanında para kazanımının dikkat çekmesi ve tasarımın ilgi görmesi sebebi ile tasarım korsanlığı yaygınlaşmıştır. Kopyacılar, Fransa' nın terzilik ve kişiye özel tasarım endüstrisini tehdit etmeye başlamıştır. Lanvin, özgün fikirlerinin çalınabileceği düşüncesi ile tasarımlarını dışarıdan hiçbir nakış evine tolerans göstermemiş ve iş göndermemiştir. Tasarım korsanlığının tehlikesinden dolayı Lanvin, kendi için ayrı bir nakış atölyesi kurmuştur. Zanaatlarını ve geçim kaynaklarını korumak amacı ile tasarım korsanlığının önüne geçmek için 1923 yılında Vionnet, Poiret, Madeleine Cheruit, Worth, Decoll ve Madam Lanvin tarafından bir topluluk kurulmuştur. Bu organizasyona 'L'Association pour la Defense des arts Plastique et Appliques' ismi verilmiştir. Ancak bu çaba ve kurulan organizasyon, yasal olmayan kopyalama olayını yavaşlatmış olsa da tamamen önüne geçilememiştir. (Merceron, 2007, s.223)

1865 yılında Emile Bonnaz adlı Fransız mühendis, Cornely Şirketi tarafından üretilen zincir dikiş makinesini geliştirmiştir. Makine masasının altında bir sap tarafından döndürülen bir iğnesi olan makineyi icat etmiştir ve patentini almıştır. Lanvin süsleme atölyesinde çalışan Camille ve Madam Mary, bu yeni dikiş makinesini kullanan isimler olmuştur. Camille ve Mary, Cornely dikiş makinesini; renk örneklerini imzalamak ve zemin boşluğunu dolduran desenler oluşturabilmek için kullanmışlardır. Lanvin, bu makinelerden on iki adet alarak talepleri hızlı bir şekilde karşılama amacı gütmüştür. (Merceron, 2007, s.224)

Lanvin giysi ve aksesuar tasarımlarının birçoğunda yer alan boncuk ve nakış deseni; çeşitli renk ve dokularda şerit, yün ve şönil iplikler, giysi unsurunun kendi kumaşından oluşturulmuş kumaş detayları ve çeşitli aksesuarlar içermektedir. Genel dokusuna ve bileşimine katkıda bulunarak oluşturulan giysinin güzelliği ve cazibesi büyük çoğunlukla üzerinde kullanılan malzemelerin, uygulanan yöntemlerin bir arada profesyonel şekilde harmanlanması ile oluşmaktadır. 1918- 1919 yılları arasında Lanvin nakış atölyelerinden birinde tasarlanan elbise Camille; pembe ombre renk efektli, küçük ölçülerde kesilen kurdelelerden tasarlanmıştır. Bu elbisedeki renklendirme örneği; ilk kez Paris’ te 1923 yılının yaz koleksiyonu için ‘Rosaie’ isimli elbisenin yüzey süslemesi olarak kurgulanması planlanmıştır. Bu elbisenin omuzunda yer alan gül detayları; kumaş yakılarak ‘kurumuş etkisi’ verilmiştir.

Şekil 91. Jeanne Lanvin, “Rosaie” elbisesi, İlkbahar / Yaz 1923. İpek kumaş kullanılmıştır. Metropolitan Sanat Müzesi’nde Brooklyn Müzesi Kostüm Koleksiyonu kapsamında yer almaktadır.

Kaynakça: <http://blog.courtauld.ac.uk/documentingfashion/tag/spring/>, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Tasarımcı, giysi koleksiyonlarının büyük çoğunluğunda pahalı, gösterişli ve lüks görünen kumaşları kullanmıştır. Bu kumaşlar üzerine cömert bir şekilde stilize çiçek ve meyve desenleri işlemesi uygulamıştır. Tasarladığı gece elbisesinde yoğun ve detaylı nakış işlenmesinin yanında naif görüntüye de sahip olmaktadır.

Şekil 92. Jeanne Lanvin’ in 1923 yılında metalik etkide kumaş kullanarak ve üzerine nakış uygulaması yaparak tasarladığı gece elbisesi

Kaynakça 1: <http://www.fafafoom.com/high-style-san-francisco-famsf-brooklyn-museum-costume-collection/>, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Lanvin, elbise tasarımları üzerine uyguladığı nakış süslemeciliği için zarif iplikler kullanmasının yanı sıra şönil ve yün gibi kalın iplikler kullanarak elbise üzerinde farklı dokular oluşturma amacındadır. Bu yapıdaki iplikler, tek renkli ya da renk şeması oluşturularak giysi üzerinde görsel ilgi uyandırmak gibi etkiler yaratmıştır.

Şekil 93. Jeanne Lanvin’ in 1922-1923 yıllarında farklı renklerde şönil (chenille) iplik kullanarak nakış uygulaması yaptığı (ilham verici ve özgün manasındaki) ‘Jolibois’ isimli gece elbisesi

Kaynakça: <https://agnautacouture.com/2013/05/19/jeanne-lanvin-founder-of-the-worlds-oldest-fashion-house/>, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

1901-1910 yılları arasında Madam Lanvin’ in kariyerinin en eski işlemleri genellikle meyve ve çiçek desenlerinden oluşan kadınsı motifler olarak bilinmektedir. Temelde yün iplikler tasarımın özelliğine göre boyanmış; renk tonlamaları ve üç boyutlu artistik etkiler oluşturmak için ışıklandırma ve gölgeleme tekniği uygulanmıştır. Lanvin, tasarım kariyerinin başlangıcından beri ve sık bir şekilde yüzey süslemesi malzemesi olarak sutaşı kullanmıştır. Su taşı (soutache); pamuk, yün ve metalik kompozitler dâhil olmak üzere çeşitli elyafların harmanlanması ile oluşturulmaktadır.

Şekil 94. Jeanne Lanvin’ in 1910 yılında siyah renkte şifon üzerine altın renginde sutaşı malzeme kullanarak desen oluşturduğu “Vermiculli” gece elbisesi tasarımı

Kaynakça: [Merceron](#), 2007, s:260 , Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Lanvin, sabit bir yenilikçi tasarım felsefesini benimsemiş bir tasarımcı olarak her sezon yeni bir görünüm oluşturmaya ve her sınıf ve yaş gurubundan müşterilere uyum sağlamıştır. Tasarımlarında yaratıcı kıvrımların ötesine geçen tasarımcı, giysilerinde üç boyutlu etkiler ve çok yönlü görünümeler elde etmeyi hedeflemiştir.

Şekil 95. Jeanne Lanvin' in 1939 yılında oluşturduğu 'Fusée' isimli gece elbisesi.

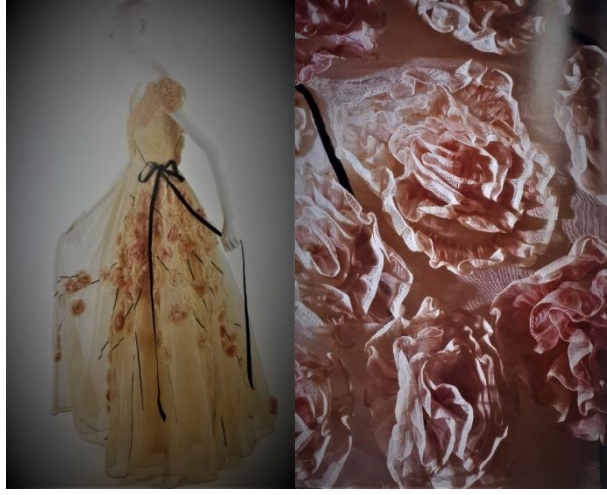
Kaynakça: http://static.sophiehallette.com/wp-content/uploads/2015/07/lanvin_galliera_6386_0.jpg,

Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Şekil 96. Jeanne Lanvin' in 1933 yılında oluşturduğu özgün kumaş yüzey kompozisyonu. Tasarımcı, üç boyutlu, elmas şeklini verdiği kırmızı tekstil malzemesini zeminle birlikte uygulayarak tek bir kumaş görüntüsü oluşturmaya çalışmıştır.

Kaynakça: Merceron, 2007, s:261, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

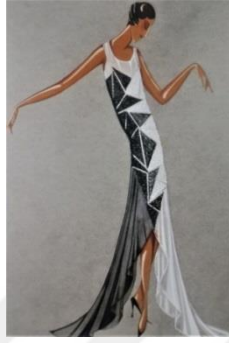
Şekil 97. Jeanne Lanvin' in 1937 yılında genç kızlar için oluşturduğu parti elbisesi elbisesi ve detay görüntüsü.

Kaynakça: Merceron, 2007, s:266, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

1920' li yıllarda kübizmin dışsal etkisi, geometrik ve açısalları Art Deco tarzına aktarmış; tasarım nesnelere, modern ve daha az kadınsı bir özellik katılarak farklı tarzda giysiler tasarlanmıştır.

Art deco, 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde Fransız sanatçıların yeni yüzyılı tanımlamak amacıyla yapmış oldukları çalışmaların sonucunda oluşan bir sanat akımıdır. Art deco adını, tüm sanat dallarında ve kişilerin yaşam tarzlarında etki sahibi olan üslup yönünden karakterini, sanatsal, sosyal ve teknoloji alanlarındaki farklılaşmanın olduğu dönemden almaktadır. (Hasbora, 1999, s.6-8) Art deco, geleneksel sanatlardan ve 20. Yüzyıla ait avant-garde akımlardan esinlenmiştir, estetik görünüme ve stilizasyona önem veren bir sanat dalı olmuştur. Sanayi ürünlerinin sanatı öldüren sıradanlığına ve sıkıcılığına, estetik olmayan görüntüye bir başkaldırı özelliği taşıyan art deco; İngiliz sanatçıların el sanatlarının özel niteliklerini yeniden canlandırmak istemeleri ile oluşmuştur. Art deco' nun kelime anlamı ile ilgili olarak; ikili renk birleşimleri Lanvin tasarımlarında önemli bir rol oynamıştır. 1909 yılında Lanvin' in ilk kadın koleksiyonunda, siyah-beyazın ultra şık birleşimi, asi görüntü amacı ile zıt renklerin kullanımı Art decorative sanatına gönderme yapıldığının göstergesidir. 1909 yılından itibaren düzenli olarak siyah ve beyazın bir araya gelmesi; iç mekân dekorunun, dekoratif sanatların ve kişisel tarzının yanı sıra birçok Lanvin koleksiyonunda göze çarpmaktadır. Çoğu zaman, Madam Lanvin, siyah bir takım elbise, süslenmiş siyah bir takımın altında kusursuz bir elbise ya da siyah beyaz desenli bir bluz içerisinde görülmektedir. Günlük hayatı; kumaş, renk, doku, desen ve tasarım

üzerine yoğunlaşmaktan oluşan faaliyetleri nedeni ile siyah beyaz giymek terapi etkisi yaratabilmektedir ve tasarım hassasiyetini doyurmaktan kaçınabilmektedir. Lanvin, siyah, beyaz ve gümüş renk birleşimlerini şıklığın özü olarak tanımlamaktadır. Art deco döneminin zirvede olduğu dönemde yüksek kalitede başka kabul edilebilir renk birleşimi bulunmamaktadır.

Şekil 98 Jeanne Lanvin' in 1929 yılında tasarladığı 'Penombre' alacakaranlık isimli elbisenin guaj boya ile yapılmış illüstrasyon çalışması.

Kaynakça: Merceron, 2007, s:280, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Şekil 99. Jeanne Lanvin' in 1929 yılında tasarladığı 'Penombre' isimli elbisenin ilk üç fotoğraf görüntüsü ve 'Le Sorcier' büyücü isimli siyah beyaz renk birleşiminde tasarlanan elbisenin fotoğraf görüntüsü.

Kaynakça: Merceron, 2007, s:280, Erişim Tarihi: 2018, Kasım

Gelin kıyafetleri, dönemi içerisinde sosyeteye ilk kez tanıtılan genç kızların evlilik eşleşmesinde kullanmak için tasarlanan bir kıyafet türü olmuştur. Gelinlikler tarz olarak çoğunlukla mevcut durumda olan moda stillerini takip etmiştir ve Madam Lanvin' in mevcut koleksiyonda sunulan aynı silüetleri kullanması, onları yeniden düzenleyerek bir araya getirip gelin için süslemesi tasarımcıya göre tipik bir durum

olmuştur. Genellikle beyaz ve fildişi renkte olan düğün takımları; arzu edilen silüete bağlı olarak kıvrımlı ve kabarık olan modellerden yumuşak dokuda ve dar kalıpta olan modele kadar sayısız model mevcuttur. Çoğu zaman Lanvin' in gecelik ve iç çamaşırı hazırlanan atölyesinde kullanılan zarif, özenli, ustalık gerektiren teknikler, gelinlik ve gece kıyafeti tasarlamak için de uygulandığı ve malzeme olarak gecelik ve iç çamaşırında olduğu gibi şifon, tül ve şarmöz (charmeuse) kullanıldığı için gelinlik ve gece kıyafetleri de aynı atölyede tasarlanmıştır. Gelinlik tasarımında; boncuk ve nakış teknikleri ile beyaz, fildişi, metalik gümüş ve altın renk ve genel anlamda pastel tonlar kullanılmıştır.

Şekil 100. Jeanne Lanvin gelinleri, 1912

Kaynakça: Merceron, 2007, s:280, 2007

Bilinen en eski Lanvin gelinliği; 1911 yaz koleksiyonunda yer almaktadır. Bu gelinlik üzerinde yer alan nakış süslemesi oldukça sade tutulmuştur. Jeanne Lanvin tasarım kariyerinin en önemli düğün elbisesini 1917 yılında tasarlamıştır. Bu gelinliği kızı için tasarlamıştır. Gelinliğin genel anlamda kumaşı fildişi satenden, kolları ipek tülünden oluşmaktadır. Kendi kumaşından kuyruğu bulunmaktadır. Süsleme detayı; boncuk işi, nakış ve aplikeden oluşmaktadır. Gelinlik üzerine uygulanan ayrıntılar Arts & crafts hareketinden etkilenilerek oluşturulmuştur. Gelinliğin süslemesinde ayrıca bereketin ve doğurganlığın sembolü olan nar meyvesi deseni, kolları inci işlemeler ve parlak boncuklar kullanılmıştır.

Şekil 101. Jeanne Lanvin' in kızı için tasarladığı gelinlik modeli, 1917

Kaynakça: <http://weddbook.com/media/2370329/rare-vintage-sunday-at-home-with-la-comtesse-jean-de-polignac>, Erişim Tarih: 2018, Aralık

Lanvin' in romantik gelinlik tasarımları film endüstrisi de dâhil olmak üzere her kesim tarafından kabul edilmiştir. Gelinlik modelleri, düşük bel, toplu etek, kabarık kol 1924 stili şeffaf ve opak kumaşların kullanımı ve bant şeklindeki süslemeler ile detaylandırılmıştır. 1924 yılında Fransız aktris Raquel Meller, La Terre Promise filminde Lanvin tasarımı gelinlik giymiştir.

Şekil 102. Fransız film yıldızı Raquel Meller' in La Terre Promise filmi için giydiği Lanvin tasarımı gelinlik-1924

Kaynakça: <https://www.ebay.fr/itm/La-Petite-Illustration-Cinematographique-N-1-La-terre-promise-4-avril-1925-/253550867573>, Erişim Tarih: 2018, Aralık

Tasarımcı, geçmiş yüzyılların tasarım, kültürel, sosyal, sanatsal, teknik, malzeme özelliklerinden ilham alarak gelinlik tasarımları yapmıştır. 1922 yılında yaptığı birkaç model, Lanvin' in ortaçağ kostümlerine duyduğu ilgiyi kanıtlamaktadır. Ortaçağ' ın geniş zaman çerçevesinden yani 15. Yüzyıl ve 16. Yüzyıl' a kadar uzanan dönemden kumaş, geometrik formlar ve terzilik stili gibi çeşitli elementleri kullanmıştır.

Şekil 103. Jeanne Lanvin' in Ortaçağ' ın tarzından esinlenerek tasarladığı gelinlik modeli-1920

Kaynakça: <https://dressingvintage.com/blogs/dressing-vintage-blog/why-know-it-alls-wont-ever-be-great-couture-fashion-designers>, Erişim Tarih: 2018, Aralık

Lanvin, 1940 yılında ikinci dünya savaşının getirdiği olumsuzluklardan kaynaklanan bazı kısıtlamalardan etkilenecek modern, göz alıcı özellikle, saten kumaş kullanarak gömlek biçiminde gelinlik modeller oluşturmuştur. Genel olarak bu gelinlik tasarımı Lanvin' in tipik gelinlik tasarımının dışındadır. Ancak bu modeller, savaş sırasında insanlarda meydana gelen psikolojik durum, sosyal, iklimsel ve ekonomik sınırlamalar ve şartlara uygun görünmektedir.

Bir kadının yaşamı boyunca sahip olabileceği en saygın konumlardan birisi 'annelik' tir. Anne; yaşam veren, besleyici ve bakıcı rol üstlenmektedir. Anneler çocuklarını gelişim yılları boyunca yönlendirerek onların hayatta kalmaları için gerekli yaşam becerilerini onlara öğretmektedirler. Lanvin' in kızı; tasarımcıyı genel anlamda tasarım arzusu konusunda olumlu yönde oldukça etkilemiş ve çocuk giyim tasarımına teşvik etmiştir. Bu noktadan itibaren anne- kız bağı Lanvin tasarım imparatorluğunun her yönüne, özellikle de 1907 yılında çekilen fotoğraftan elde edilen anne-kız figürü tasarımcının marka logosu olmuştur. Logonun özgün tasarımı Paul Iribe tarafından hazırlanmasına rağmen Fransız mimar Armand Albert Rateau, logonun bugünkü görünümüne ulaşmasını sağlamıştır. Sürekli stilize edilmiş Lanvin sembolü olan anne ve çocuğun diğer görüntüleri farklı amaçlar için çeşitli biçimlerde yıllarca karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 104. Jeanne Lanvin' in marka logosu

Kaynakça: <https://www.vogue.com/article/jeanne-lanvin-best-moments-from-the-archives>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık

Jeanne Lanvin' in nakış süsleme ve boncuk süsleme tasarımlarında piyasada bulunabilen malzemeler tasarımların ortaya çıkışını etkilemiştir. Lanvin; birçok materyali bir araya getirerek en özgün ve orijinal kurgu-kompozisyonları oluşturabilmek için dünyanın dört bir yanında yer alan birçok yaratıcı kaynaktan yararlanmıştır. Madam Lanvin' in özel tasarım atölyesinde birçok benzersiz ciltli halde kataloglar ve çeşitli tarihi kostümler, tekstiller, mücevherler ve baskı desenleri mevcuttur. Lanvin tasarım ofisinde yer alan bazı objeler oldukça narin ve kırılgandır. Antik haritalar, bitkisel ve hayvansal motifler çizimler (flora-fauna), 17. Yüzyıldan 19. Yüzyıla kadar çıkarılan resimli dergileri içermektedir. Koleksiyonda yer alan diğer nesneler arasında arkeolojik parçalar, Venedik' e ait dantel yaka, işlemleri Afrika tunikleri, Antik Mısır' a ait nakış çeşitleri, farklı şekil ve renklerde düğmeler ve süslemeler yer almaktadır. Lanvin atölyesinde yer alan diğer kaynakları; Orta ve Uzak doğu' nun yanı sıra Britanya ve Normandiya' nın Fransız kırsal alanlarına kadar uzanmaktadır. Bu tasarım stüdyosunda saklanan çeşitli giysiler ve parçalar arasında en göze çarpan şey; parlak, çok renkli ipek iplik ile yapılan çekici ve ilham verici el işlemleri ile kaplı Çin ve Japon tören kıyafetleri olmuştur.

Şekil 105. Lanvin tasarımında yer alan nakış ve boncuk süsleme detayı olan “Veilleur de Nuit” elbisesi 1924.

Kaynakça: <http://www.sonotaprincess.com.au/style/tag/1920s?currentPage=17>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık

Madam Lanvin, egzotik ve güzel olan her şeye ilgi duymuştur ve arşivlerindeki nesnelerin çoğu boncuk, nakış ve aplike ile işlenmiş motifleri içermektedir. Lanvin bu parçaları Haute Couture’ den çocuk giyimine kadar bütün tasarım biçimlerine uygun şekillerde tekrardan yorumlamıştır. Etnografik materyaller, tasarımcının tasarımlarına etkileyici bir özellik katmıştır. Çünkü Lanvin için farklı kültürler hem eğitici rolde hem de ilham kaynağı özelliğine sahiptir. Lanvin, zevk için farklı bölgelere seyahatler yapmıştır. Hayatının büyük kısmında ilham ve yeni deneyimler arayışında olmuştur ve yurtdışından sıklıkla parçalar satın almıştır. Lanvin giysilerinin büyük çoğunlukta eskiz ve fotoğraflarını gözlemledikten sonra tasarımcının çizim yaparken Japon kültüründen ilham aldığı görülmektedir.

Ailesel, aile bağına içeren semboller Lanvin tasarımlarında, özellikle papatya, üç yapraklı yonca veya üç elementten oluşan bir küme desenleri sıklıkla kullanılmaktadır. Tasarımcının tasarımlarında yoğun olarak kullandığı diğer bazı motifler ve semboller arasında; hiç bitmeyen bir döngü oluşturan daireler ve ilgili oluşumlar, desenlerde kullanılan sonsuz bir bağı ve bağlılığı simgeleyen yay sembolü, defneyaprağı, sarmaşık, yaprak dökmeyen ağaç desenleri, sürekli yaşam, sevgi ve canlılık kavramlarını içeren çeşitli semboller yer almaktadır. Bu sembolleri tasarladığı giysiler üzerinde bir düzen içerisinde ya da bireysel olarak kullanmaktadır.

Kiliselerin kılık kıyafeti, giyim eşyalarının, aksesuarlarının ve başlıklarının şık ve gösterişli olmaları sebebi ile Lanvin için önemli bir ilham kaynağı durumuna gelmiştir.

Şekil 106. Jeanne Lanvin’ in 1939 yılında kilisenin gösterişli materyallerinden yararlanarak tasarladığı kıyafet

Kaynakça: <http://imguramx.pw/Worn-Through-Rodarte39s-Fra-Angelico-at-LACMA-fashion.html>,
Erişim Tarih: 2018, Aralık

Dikiş tekniği, giysi tasarımında birçok amaca hizmet etmektedir. Teknik; iyi donanımlı bir giysi oluşturmaktadır, ince detayları elde etmeye yarayan bir süsleme kaynağıdır, birlikte birden fazla bileşeni birleştirerek giysiye boyut kazandırmaktadır. Madam Lanvin, güçlü görsel etkiye sahip tekstiller oluşturmak için dikiş tekniğini birçok açıdan kullanmıştır. Birbirinden farklı kumaşların birleştirilmesi ya da dikilmesi, orijinal tekstil ürünlerinin oluşturduğu başka bir süreçtir. 1925 yılında tasarlanan “Gulliver” isimli giysi tasarımı bu duruma örnek oluşturmaktadır. O döneme ait kendine özgü bir nakış örneği, açık gri ve siyah gri ince şeritler halinde dimi örgü yapısı ile dokunmuş yün kumaş kullanılarak oluşturulmuştur.

Şekil 107. Jeanne Lanvin’ in 1925 yılında oluşturduğu “Gulliver” isimli palto tasarımı detay görüntüsü

Kaynakça: Merceron, 2007, s:197.

Aplike kelimesi Fransızca kelime olan “appliquer” den gelmektedir. Bu kelimenin Türkçe karşılığı; bir şeyin üzerine eklemektir. Bir dekorasyon örneği olarak applike, popüler bir teknik haline gelmiştir ve Eski Mısır’ a uzanan bir geçmişi vardır. İğne çeşitleri bu teknikte kullanılan ana malzemelerdendir. (Makine ya da el ile tamamlanması farkı gözetmeksizin) Aplike fikri, bir kumaştan herhangi bir şekil kesilerek başka bir kumaşa yerleştirme olarak bilinmektedir. Bu teknik kumaş dekorasyonunda basit ama görsellik anlamında etkili bir yöntemdir. (Kozbekçi, 2017, s. 5) Çünkü buradaki amaç; kumaşa boyut kazandırarak görsel zenginlik eklemektir. Bu teknik; sadece kumaşların kullanımına yönelik değildir; boncuk, pul, payet gibi başka malzemeler ile birleştirilebilir ya da çoğu zaman giyside istenilen etkiyi oluşturabilmek için nakış gibi diğer iğne işi çeşitleri ile birleştirilebilmektedir. Aplike tekniği Lanvin koleksiyonlarında yoğun bir şekilde kullanılmıştır.

Şekil 108. Jeanne Lanvin' in 1923 yılında oluşturduğu “Marche Nuptiale” düğün marşı isimli gelinlik tasarımı ve detay görüntüsü.

Kaynakça: <http://www.sonotaprincess.com.au/style/tag/1920s?currentPage=17>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık

Lanvin, temel kıyafet ürünlerine görsel anlamda farklı bir etki kazandırmak için giysinin kenarlarına ve köşelerine denk gelen yerlere fisto (cutwork) kullanmıştır. Bu teknik; tasarlanan kıyafette kullanılan kumaşa boşluklar oluşturduğu için ilkbahar- yaz dönemi giysileri için yoğun olarak kullanılmıştır.

Şekil 109. Jeanne Lanvin' in 1931 yılında “cutwork” (fisto) kullanarak oluşturduğu elbiseler ve detay görüntüsü

Kaynakça:

http://www.sonotaprincess.com.au/display/ShowImage?imageUrl=/storage/Lanvin13_lr.jpg?__SQUARESPACE_CACHEVERSION=1318751223626, Erişim Tarihi: 2018, Aralık

Trapunto dikiş; kapitone tekniğine benzeyen bir tekniktir. İki kumaş katmanı arasına pamuk sıkıştırılarak oluşturularak boyut etkisi yaratılan bir çeşit dikiş yöntemidir. Lanvin, bir giysinin bedenini oluşturmak için hassas kumaş olan şarmöz (saten) kullanmıştır ve sonrasında yaka, manşet, ceket ve elbisenin kuyruk kısmında sert dokuya sahip kenevir gibi parçalar üzerinde metalik kullanarak kumaşa trapunto tekniğini uygulamıştır. Prenses Faucigny Lucinge tarafından 1939 yılında giyilen

Lanvin tasarımı kıyafet, trapunto dikiş tekniği ve kapitone tekniklerinin başarılı bir işçilikle birleşiminden ortaya çıkmıştır.

Şekil 110. Jeanne Lanvin' in 1939 yılında oluşturduğu Prenses Faucigny-Lucinge' nin giydiği giysi

Kaynakça: Merceron, 2007, s:208.

2.1.4.3. Jeanne Lanvin' in Tasarım Anlayışı

Lanvin' in tasarım evi, tasarım anlamında oldukça dikkat çeken ve Lanvin' in yaratıcı gücünün kaliteli, özgün sunum yöntemleriyle birleşimi ve sınırsız hayal gücüne bağlı enerjisi ile adım adım gelişerek akılda kalıcı bir özelliğe sahip olmuştur. Tasarımcının tasarladığı koleksiyonları müşterilerine karşı özgün sunum yöntemlerinden birisi; oyuncak bebek üzerine asıl tasarımının minyatürünü giydirerek sunmasıdır. Bu sunum şekli oldukça dikkat çekmiş ve olumlu geri dönüşler almıştır.

Şekil 111. Lanvin tasarım evinde yardımcısı ile.

Kaynakça: <https://www.thefrenchjewelrypost.com/en/saviez-vous/jeanne-lanvin%E2%80%99s-necklace/jeanne-lanvin-2/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Madame Lanvin' in tasarım kariyeri elli altı başarılı ve üretken yılın birikiminden oluşmaktadır. Lanvin tasarım evi; 1909 yılından 1993 yılına kadar seksen dört yıllık süre ile sürekli var olan en eski tasarım evi özelliğine sahiptir. Lanvin markası günümüzde hala kadın ve erkekler için hazır giyim ürün üretmekte ve dünya

apında mağaza amaya devam etmektedir. Bu güne kadar Chanel ya da Poiret gibi ünlü tasarımcılarla kıyaslandığında, birçok kişi Jeanne Lanvin' in kimliğinin, başarılarının, moda endüstrisine ve genel anlamda tasarım dünyasına olan katkılarının farkında değillerdir. Lanvin evinin uzun süre hayatta kalmasına katkıda bulunan etmenlerden biri; Madame Lanvin' in çok yönlü bir tasarımcı olmasıdır. Tasarımcı; hayal gücünü, modaya uygun giyinmeyi benimseyen müşterilerin değişken istekleri ve ihtiyaçları ile başarılı bir şekilde birleştirmiştir. Lanvin tasarım evinin imajı açık bir şekilde sezondan sezona ge görünüm, kadınsılık ve güzellik felsefesi ile yeniden tanımlanmaktadır. Tasarımcı; kendi koleksiyonlarının ayırt ediciliğini sağlayan özgün renkler ve yenilikçi yüzey süslemeleri kullanarak moda lideri ve yenilikçi bir karakter olmuştur.

şekil 112. şeftali ve açık mavi şifon gl ile yanardöner ipek tafta detay-1910

Kaynakça: <https://www.thefrenchjewelrypost.com/en/saviez-vous/jeanne-lanvin%E2%80%99s-necklace/jeanne-lanvin-2/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim

Paul Poiret, Madeleine Vionnet, Gabrielle Chanel ve Elsa Schiaparelli gibi başarılı ve tanınmış çağdaşlarından farklı olarak; Madam Lanvin, şovdan ve sahne ışıklarından uzak durmuş, müşterileri ile gereken şekilde iş ilişkisi kurmuştur.

1903 yılında ABD' li dansi Isadora Duncan' ın dansı ve kostümleri basit bir çizgide ve akıcı üslupta olma fikri konusunda Lanvin' in tasarım anlayışına katkıda bulunmuştur.

şekil 113. Isadora Duncan-Hollywood film yıldızı

Kaynakça: <https://graphicarts.princeton.edu/2017/12/18/isadora-duncan/>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Madame Lanvin' in tasarımları; süsleme, etnografik özellikler, boncuklu süsleme, kumaş ve dokunun birleşiminin en saf hali, renklerin orijinal kullanımını içeren karakteristiği ile kendine özgü bir kimlik taşımaktadır. Lanvin, kendi kıyafetleri ve çoğu kıyafet tasarımında siyah ve beyazı kullanmaya oldukça bağlı bir tasarımcı olmasına rağmen renklerin güçlü bir savunucusudur.

Tasarımcı, karakter olarak sessiz ve koruma içgüdüğü ile hareket eden, kendi markasının çarpıcı özelliklerinden ayrılarak yoğun bir şekilde sade, siyah takımlarını oldukça az miktarda beyaz renk ayrıntıları ile giyerek adeta kendisini toplumun gölgesinde tutmaya çaba sarf etmiştir. (Barille, 1997, s.6)

Lanvin renkleri, tasarımcının kendisi tarafından özel olarak hazırlanmıştır. Bu renk paletinde; Lanvin mavisi, mercan, soluk pembe, badem yeşili ve kiraz kırmızısı, leylak rengi mevcuttur. Tasarımcı, farklı ışık tonlarında veya monokromatik renkler titiz bir şekilde renk paletini kullanarak tasarladığı giysileri için ustalıkla harmoniler oluşturmuştur. Onun bu konudaki titizliği ve mükemmeliyetçi tasarım anlayışı; 1923 yılında kendine ait bir boyama laboratuvarı açmasını sağlamıştır.

Lanvin' in imzası haline gelen 'Robe de style' silüeti; bugünün, dünün ve yarının gece elbiselerinden birisi olma özelliğinde görülmektedir ve bu özelliği ile her zaman dikkat çekmeye devam etmiştir.

Tasarımcı, koleksiyonlarında başarılı bir şekilde oldukça modern özellikler taşıyarak romantizm ve tarihselciliği birleştirme yeteneğine sahip olmuştur. O, 18. Yüzyılın birçok romantik silüetini yaşadığı döneme modernize ederek uygulamıştır. İspanyol prensesi Infanta silüetleri, Kentucky Eyaletinde bir şehir olan Camargo elbiseleri, İspanyol çember etekleri, Louis Philippe tarzı gibi farklı teknikte modeller farklı tarzlarla tasarlanmıştır.

Lanvin' in tasarım dünyasının zirvede olduğu dönemde; tasarımcılar farklı şekillerde çalışanları ile fikirlerini belirli ölçütlerde paylaşmışlardır. Bir giysi tasarımcısı, giysiyi kurgulama ve oluşturma aşamasında her adımı ve yöntemi bilmek zorunda değildir. Bu nedenle yanında fikir ve teknik açısından birilerine ihtiyaç duyabilmektedir. Giyim-kuşam tasarımı ve uygulama yöntemleri çok fazla ve adıma sahiptir ve bu adımlar titizlik gerektirmektedir. Bir eskiz sanatçısı, kumaşçı, modelci, kadın terzisi ve nakışçılardan oluşan bir takım çeşitli aşamalarda belli bir yere kadar bulunmaktadır. Tüm tasarımcılar, tasarımın bütün aşamasında yeterli donanıma sahip olmaları düşünülemez.

Bazı tasarımcılar, ilk kalıp oluşturmada ‘drape’ için yetersiz olabilmektedir. Drape konusu yüzyıllardır resim sanatı, heykel sanatı ya da giysi alanında ihtiyaç duyulan önemli bir konumda olmuştur. Drapaj, Fransızca kökenli bir kelimedir. Drape; giysilere uygulanan farklı büzgüler, pililer, verilen şekiller ve bolluklar anlamına gelen ‘draper’ kelimesinden türetilmiş bir yöntemdir. Giysi kalıbı çıkarma yöntemlerinden birisi drapajdır. (Bedük & Yıldız, 2004, s.172)

Çoğu giysi tasarımları iki boyutlu bir şekilde kâğıt üzerinde kurgulanamamaktadır. Bu giysinin tam anlamda kalıbı da düz kâğıt üzerinde hazırlanamamaktadır. Kadın terziler bir modelin vücudu etrafında giysi malzemesini katlayarak, kıvrıyarak, belirli bölgelerden iğneleyerek kumaşa drape yöntemi uygulanmaktadır. Jeanne Lanvin drape yöntemi ile birçok giysi tasarımından başarılı sonuçlar almıştır.

Geçmişin aynası olan fotoğraflar kanıt sağlar ki; zamanla çoğu tasarımcılar yetenekleri imkân verdiği müddetçe kendi ustalık fikirlerini paylaşmaktadırlar. Jacques Doucet bir moda koleksiyoneri olarak adlandırılmaktadır. Doucet, eskiz yapan bir terzi ya da tasarımcı değil; atölyesindeki çalışanlarına teknik ve fikir anlamında ilham veren bir figürdür. Paul Poiret, fotoğraflarda giysi tasarım aşamasında seçilen kumaşları model üzerinde drape tekniğini uygularken fotoğraflanmıştır. Bu teknik Poiret için babadan oğula geçen bir uygulamadır. Madeleine Vionnet, kumaş ve giysi tasarımı modasında bir öncü olarak akıllarda kalmıştır. Manken üzerine drape tekniği (tasarımın bitmiş halini sergilemeden önceki mükemmel kalıp tekniği) ile tasarımlarına yön veren bir tasarımcıdır.

Lanvin’ in zengin yeteneği; deneyimsel fikirlerini başarılı tasarımlara dönüştürmesini sağlamıştır. Bu başarısı; sadece giysi tasarımının tüm aşamaları ve yönlerinde iyi olmasından değil; aynı zamanda onun direktiflerini takip edebilecek bir çalışana ilham ve fikir veren iletişim yeteneğine sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 114. Lanvin atölyesinin çalışanları.

Kaynakça: <http://www.qqtd.com/uncategorized/Jeanne-Lanvin30xbzjusdo//>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018

Madam Lanvin birebir kendisi eskizlerin tamamını yapmamıştır. Fakat o, fikirlerini ortaya çıkaran kişiler tarafından hazır hale getirebilecek yorumlama ve uygulanabilir tasarımlara dönüştürebilecek stilistler işe almıştır. Lanvin, giysi tasarımlarının çizim aşamasında bol miktarda guaj boya kullanarak silüetlerini renklendirmiş; renk konusunda titizdir. Tasarımcı, çizimlerinde; giysi tasarımının asıl halinde uygulayacağı tüm teknik ve süslemeyi vurgulamıştır. Bu işlem ile tasarlamayı düşündüğü giysi modelini müşterisine net bir şekilde gösterme avantajına sahip olmuştur.

Şekil 115. Lanvin' in guaj boya kullanarak oluşturduğu tasarım çizim örneği, 1925

Kaynakça: <https://www.lanvin.com/us/maison/history/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Lanvin' in tasarımları ve faydalandığı ilham kaynağı her zaman çağdaş olmasa da; Lanvin her daim modernliğin savunucusu olmuştur. Giyen kişinin rahatlığı için en hafif kumaşları kullanmış ve görsel etki oluşturabilmek için en ilginç süsleme tasarım detaylarından faydalanmıştır. Madam Lanvin, anaç bir karaktere sahip, romantizm ve alçakgönüllülükle yakın ilişkili olmuştur. Müşterileri için son derece modern, aynı zamanda cesur ve giyilebilir elbiseler tasarlamıştır. Onun için öncelikli felsefe ve amaç; kadının güzel, estetik görünmesi ve elbiselerin içinde kendini rahat hissetmesidir.

Viktorya döneminin sonlarında dikkat çeken Jeanne Lanvin, Fransız moda endüstrisinde hem bir tasarımcı ve moda lideri olarak büyük başarılar elde etmiştir. Lanvin; 7 Ocak 1926 yılında Chevalier de l'Order de la Legion ve 4 Ekim 1938 yılında Officer de l'Order de la Legion ödüllerine layık görülmüştür. Her iki ödül de pek çok dünya sergisinde moda fuarlarını organize eden çalışmaları içermektedir. (Merceron, 2007, s.302)

Şekil 116. Lanvin 7 Ocak 1926 yılında Chevalier de l'Order de la Legion ödülünü alırken

Kaynakça: Merceron, 2007, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Lanvin, ilk olarak bir çırak ve sonrasında Paris’ te küçük çaplı bir terzi olarak mütevazı başlangıçlarla yaratıcı bir ruh olarak dikkat çekmektedir. Güçlü ve donanımlı bir yeteneğe sahip olan tasarımcı, ilk dönemlerinde uzun bir süre zor şartlarda çalışmak zorunda kalmıştır. İlk atölyesini 1885 yılında açan tasarımcı, çok geçmeden başarıya ulaşarak kendi mağazasını açması sadece dört yıl sonrayı bulmuştur. Bu başarı, azim ve hırsının arkasında kendi yeteneğinin ve vasıflarının yanı sıra kızının dünyaya gelmesi olmuştur. Kızı için tasarladığı giysiler Lanvin’ in tasarım tarzına büyük ölçüde yön vermiştir. Kızına karşı hissettiği sevgi ve tutkuyla beslenmesinin yanında en yaratıcı, özgün, güzel ve genç grup kıyafetler üretebilmek için çaba ile çalışmıştır. Jeanne Lanvin’ in giysi tasarımları öncelikli olarak Jacques Doucet, Charles Frederick Worth ve Le Soeurs kardeşler gibi isimleri etkilemiştir. Couture ve sanat camiası içerisinde kendisine isim ve önemli bir konum oluşturmuştur. Lanvin’ in arkadaşları ve tanıdıkları; yaratıcı bir sanatçı, yazar, film yapımcısı, müzisyen gruptan, iç mimar ve çevre işbirlikçisi olan Armand Albert Rateu gibi mimarlardan oluşmaktadır. Bu ortam, Lanvin’ e her alandan beslenme olanağı sunmaktadır. Lanvin, hayatı boyunca çeşitli ülkeleri ve bölgeleri gezdiği, bu gezdiği yerlerin kültürel özelliklerini araştırdığı, gerektiğinde bu yerlere özgü verilerden arşiv oluşturduğu için ve geçmişten beslendiği için dünya literatüründe bir ilham kaynağı konumunda olmuştur. Dünya üzerindeki başka yerlerin ve kültürlerin yanında Orta çağ ve İtalyan rönesansı, Lanvin’ e bereketli bir fikir kaynağı sunmuştur. Japonizm, tasarımcının tasarım ilkeleri ve yorumlamaları üzerinde tutarlı bir etkiye sahip olmuştur ve çocuk giysi tasarımlarının çoğunda Japonizm etkisi görülmektedir. 1924 yılında tasarlanan “Carpillon” isimli elbise için; canlı turuncu renkte büyük bir balık motifi siyah renk elbise üzerine işlenmiştir. Bu motif, manşonlar ve yakanın uçlarında tekrar eden şekilde yerleştirilmiştir.

Şekil 117. Jeanne Lanvin ve “Carpillon” tasarımı-1924

Kaynakça: <http://www.milkmagazine.net/la-mode-enfantine-de-jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Jeanne Lanvin’ in tasarımları arasında yer alan ceketlerde Japon kimono etkisi yoğun bir şekilde dikkat çekmektedir.

Şekil 118. Jeanne Lanvin’ e ait kimono modelinden esinlenilerek oluşturulan akşam elbisesi-1934

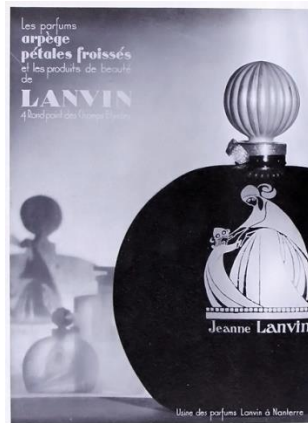
Kaynakça: <https://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/1993.423.1a,b/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Japonya, Çin, ve Hindistan’ ın yanı sıra diğer pek çok yer Lanvin için nakış desenleri, giysi formları, renk kullanımı açısından ilham kaynağı oluşturmıştır. Chinoiserie etkisi Lanvin’ in tasarım stüdyolarında dikkat çekmektedir.(Chinoiserie; Çin motiflerinin bol miktarda kullanıldığı 18. Yüzyıl Avrupa dekorasyon stili.) (<http://www.zargan.com/tr/q/chinoiserie-ceviri-nedir>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018). Dini kıyafetlerin sahip olduğu şekil ve motifler tasarımcıyı etkilemiştir. Lanvin’ in tasarımlarının birçoğu mitolojik tanrılar, figürler ve tanrıçalardan isimlendirilmiştir. Üç yapraklı yonca, yay ve papatya gibi semboller, kurguladığı ve oluşturduğu birçok tasarımında yer almaktadır. Vitray resimler, antika kıyafetler ve geçmişten gelen birçok eserden etkilenmiştir.

Lanvin arşivlerinin müşterilerini büyülemesinin iki önemli sebebi vardır. İlk olarak; bu arşiv, moda tarihinde benzersiz bir öneme sahiptir. Lanvin arşivi, yaklaşık 25 yılın birleşiminde biriktirilen boncuk işi, nakış çeşitlerinin örnekleri, couture koleksiyonları için yapılan çizimlerden oluşan belgeler, gelinlik modellerinden tiyatro kostümlerine kadar beş yüzden fazla tasarımın yanı sıra Jeanne Lanvin tarafından bir araya getirilen diğer tasarım belgelerinden oluşur. İkinci önemli sebep ise; arşiv, günümüzde de özellikle dikkate değer bir canlılık göstermektedir.

Madam Lanvin, moda dünyasının bir kölesi olmayı kabul etmemiştir; sadece müşterisi için uygun gördüğü modanın yönlendirmelerini, gelişimini, değişimini dikkate alarak tasarımlarını oluşturmuştur. Yaratım ve tasarım kendi ofisinin içerisinde gerçekleşmiştir. Özel, titizlikle bezenmiş kumaş ve örgü motif parçalarından oluşan kitaplar hala ofisinde yer almaktadır. Lanvin’ in fikirleri, özgün özellikler taşımakta, yaşıtı tasarımcıların hayat tarzından farklı bir tarz özelliğine sahiptir. 1920’ li yıllarda kariyerinin zirvesine çıkmış ve herkes tarafından takip edilen bir tasarımcı olmuştur. Etrafındaki birçok kişi tarafından taklit edilmeye çalışılmıştır.

Jeanne Lanvin, tasarım hayatı boyunca sadece giysi tasarlamakla kalmamış; aksesuar, parfüm, iç mekân tasarımı dikkat çekmiştir. 1927 yılında Lanvin, “Arpege” ismin verdiği parfümünü moda dünyasına tanıtmış ve dikkat çekmiştir. Parfümün içeriği; Bulgar gülleri, Güney Fransa yaseminleri, hanımeli ve lilyum çiçeklerinin kokularının birleşiminden oluşmaktadır. Parfümün şişe tasarımı; Lanvin’ in altınla basılmış marka monogramında kızının figürü işlenmiştir. (Dereboy, 2008, s: 36)

Şekil 119. Jeanne Lanvin’ in 1927 yılında çıkardığı “Arpege” isimli parfüm görseli

Kaynakça: <http://www.parfumdepub.com/en/publicite-Arpege-2193.html> Erişim Tarihi: Aralık, 2018

Lanvin markasına ait koleksiyonlar Paris temelli Fas doğumlu tasarımcı Albert Elbaz tarafından 2001 yılından bu döneme kadar üretilmektedir. Albert Elbaz' ın tarzı; sade, özlü ve oldukça bireysel özellik taşımaktadır. (Cosgrave, 2005, s:112)

Moda tasarımcısı Jeanne Lanvin, 6 Temmuz 1946 yılında 79 yaşına geldiğinde arkasında zengin bir arşiv bırakarak hayata gözlerini kapamıştır.

Şekil 120. François Kollar tarafından çekilen Jeanne Lanvin portresi

Kaynakça: <http://les8petites8mains.blogspot.com/2013/02/mode-enfantine-et-luxe-7-de-jeanne.html>,

Erişim Tarihi: Aralık, 2018

2.1.4.4. Jeanne Lanvin Örneği Üzerinden Deneysel Giysi Koleksiyon Önerileri

Jeanne Lanvin giysi tasarımları örneği üzerinden giysi tasarım önerileri oluşturulmuştur. Bu önerilerin hazırlanması aşamasında; tasarımcının giysi tasarımları incelenerek, hangi renkleri kullandığı, kimlere hitap ettiği, tasarım tarzı, aksesuarları, kullandığı kumaşlar ve uyguladığı teknikler incelenmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda giysi koleksiyon çizimleri yapılmıştır.

Şekil 121. Tasarım 1, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu

Tasarım 1 illüstrasyonunda; elbise pelerini kendi renginden işlemeli tül olarak düşünülmüş ve elbiseye göğüs kısmından eklenmiştir. Elbisedeki ana kumaş malzemesi dökümlü olması açısından yanardöner renkte ipek olarak düşünülmüştür. Kalça hizasında drape tekniğinin uygulanması ile tasarıma hareket katılması hedeflenmiştir

Şekil 122. Tasarım 2, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu

Tasarım 2 illüstrasyonunda; diz altı hizasında siyah ipek elbise ve iç kısımda vücudu saran bir biçimde boyundan bağcıklı mini, dar hardal renkte elbise düşünülmüştür. Siyah transparan elbise üzerindeki kırmızı ve sarı detaylar boncuk ve nakış işleme olarak düşünülmüştür. Salaş ve dökümlü siyah elbiseyi kalça hizasında toparlamak amacı ile kendi kumaşından kuşak olması planlanmıştır.

Şekil 123. Tasarım 3, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu

Tasarım 3 illüstrasyonunda; diz altı hizasında mor ipek elbise ve iç kısımda vücudu saran bir biçimde boyundan bağcıklı mor ipek ile aynı uzunluk ve genişlikte hardal renkte elbise düşünülmüştür. Mor transparan elbise üzerindeki altın renkte detaylar boncuk ve nakış işleme olarak düşünülmüştür. Salaş ve dökümlü mor elbiseyi kalça hizasında toparlamak amacı ile kendi kumaşından kuşak olması planlanmıştır.

Şekil 124. Tasarım 4, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.

Tasarım 4 illüstrasyonunda; diz altı hizasında hardal renkte ipek elbise ve iç kısımda vücudu saran bir biçimde hardal renkteki ipek elbiseden kısa ve dar kırmızı renkte elbise düşünülmüştür. Hardal transparan elbise üzerindeki süsleme detaylar boncuk ve nakış işleme olarak düşünülmüştür, omuz ve kalçadaki gül ve yaprak motifleri üç boyutlu olarak kurgulanmıştır.

Şekil 125. Tasarım 5, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu.

Tasarım 5 illüstrasyonunda; Jeanne Lanvin' in tafta kumaş kullanarak ve boncuk-pul-payet ile süslemesi yaparak oluşturduğu robe-de-style elbisesinin göğüs kısmındaki çizgisel desenlendirmeden ilham alınmıştır. Bu kıyafet tasarımı modernize edilerek günümüze uyarlanmış, bluz kısmı, transparan bir pantolon ile birleştirilmiştir.

Şekil 126. Tasarım 6, 7, 8, Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyonu eskiz çizimleri.

Tasarımcı Lanvin, giysi tasarımlarını çoğunluklu olarak varlıklı kadınlar için oluşturmuştur. Müşteri kesimi varlıklı bireyler olduğu için giysi tasarımlarında kullandığı kumaşlar görsel anlamda zengin, parlak ve kalitelidir. Tasarımcının giysi üzerine uyguladığı süslemeler de en az giysinin modeli ve malzemesi kadar görsellik içermektedir. Tasarım 6, 7 ve 8 de ipek malzeme etkisi vermek amaçlı naif görüntüde transparanlık vurgulanmıştır. Elbise tasarımı üzerindeki üç boyutlu güller tasarıma zengin bir görüntü verme amaçlı yerleştirilmiştir. Bu illüstrasyon çizimleri, Lanvin' in gece elbiselerinin genel özelliklerinden faydalanılarak modernize edilmiş ve oluşturulmuştur.

Şekil 127. Tasarım 9 Jeanne Lanvin elbise tasarımından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

Şekil 128. Tasarım 10, 11 Jeanne Lanvin elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

Şekil 129. Tasarım 12: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında yer alan bel detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

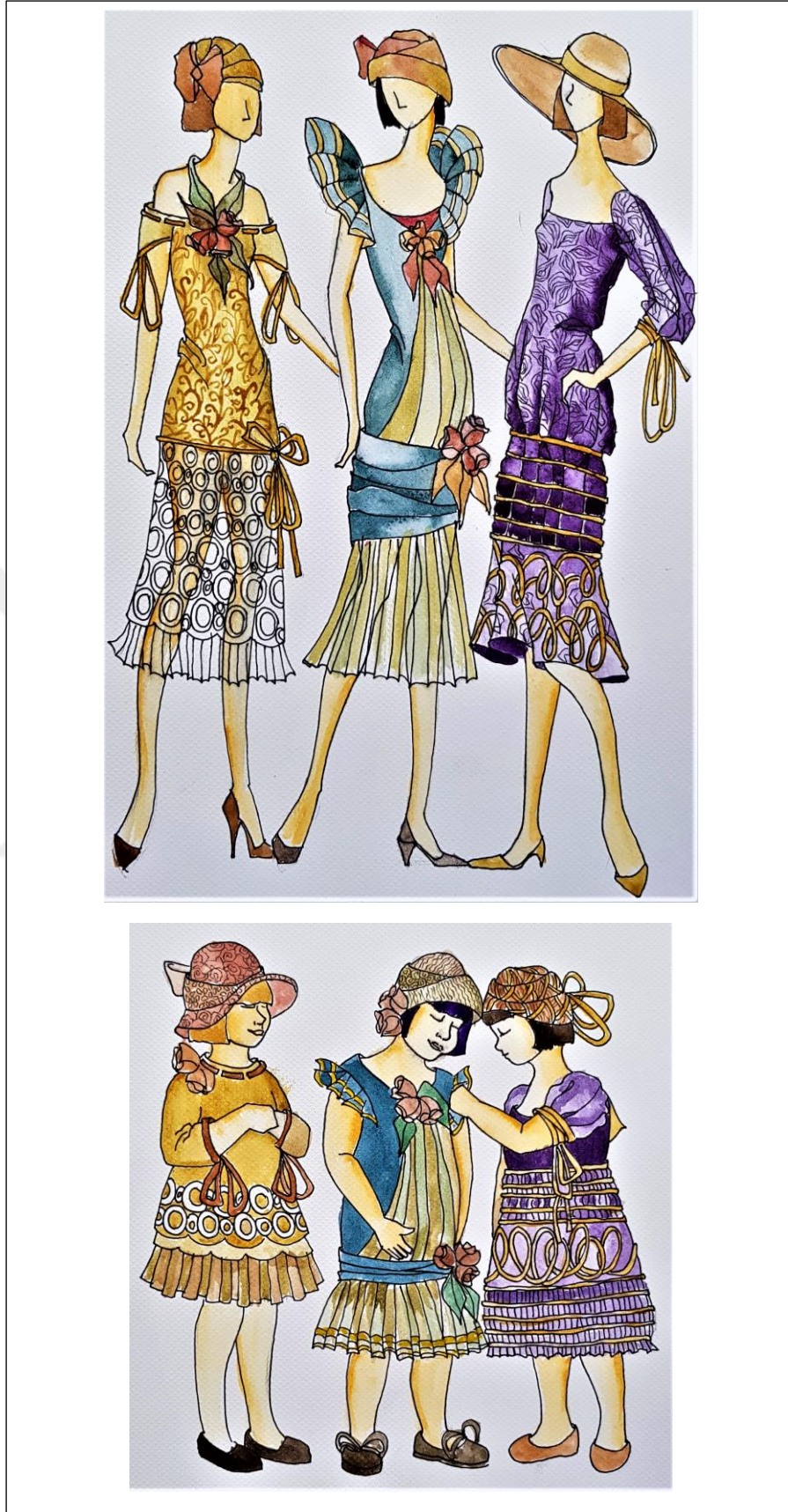
Şekil 130. Tasarım 13: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında elbisenin omuz kısmının detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

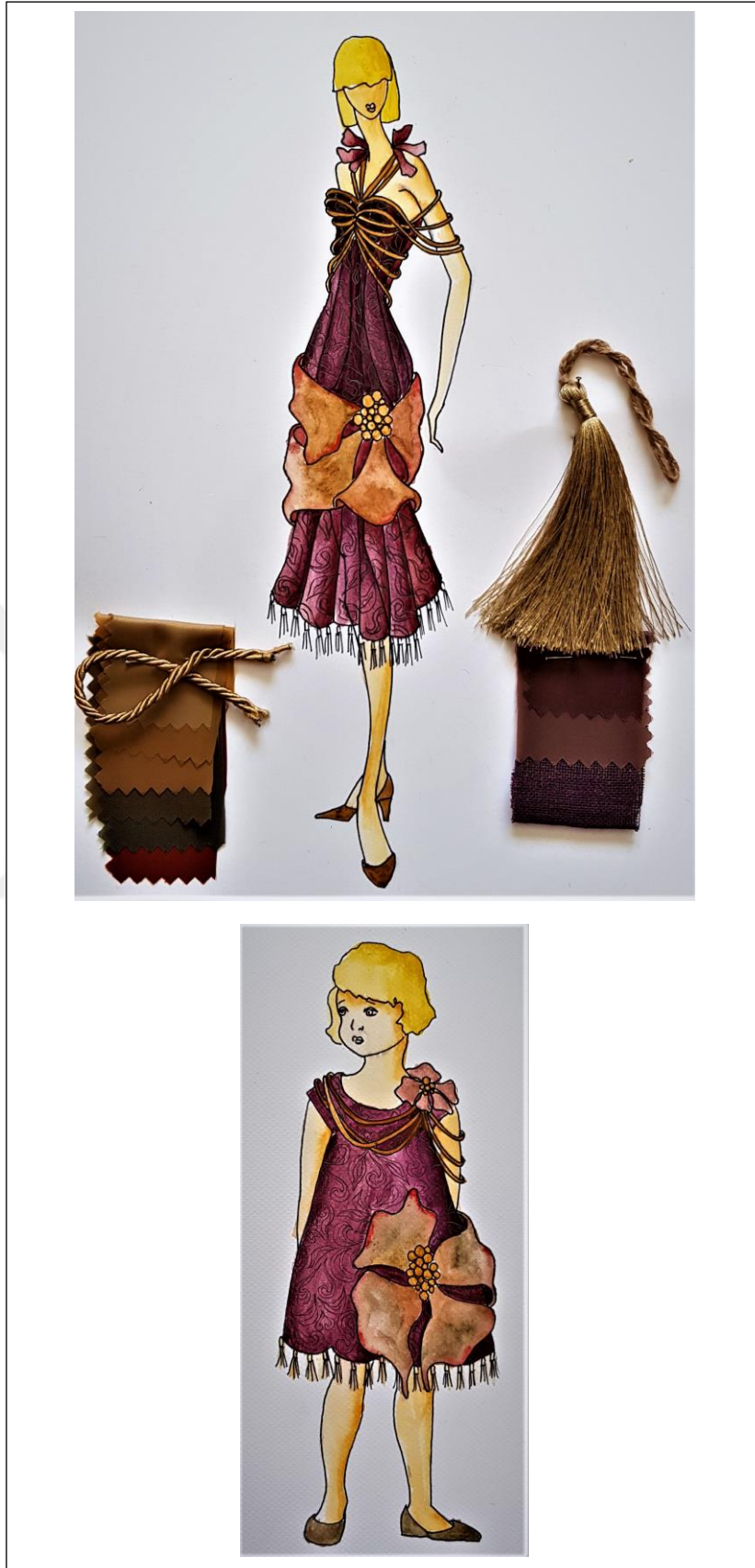
Şekil 131. Tasarım 14: Jeanne Lanvin robe de style elbise tasarımında elbisenin omuz kısmının ve bel detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

Şekil 132. Tasarım 15 Jeanne Lanvin gömlek tasarımında yer alan kol detayından esinlenilerek yapılmış elbise tasarımı illüstrasyon eskiz çizimi

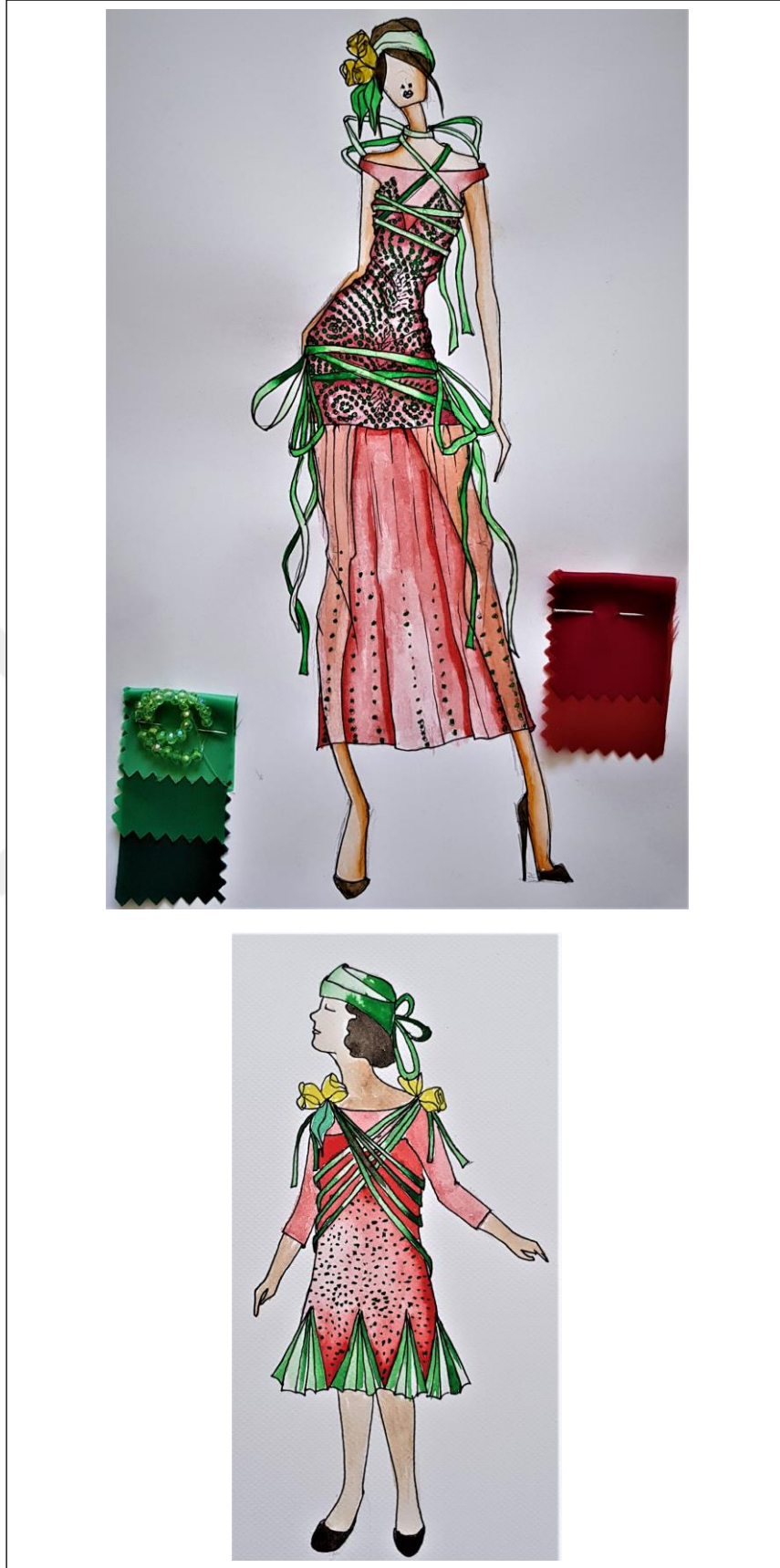
Şekil 133. Tasarım 16-17-18 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

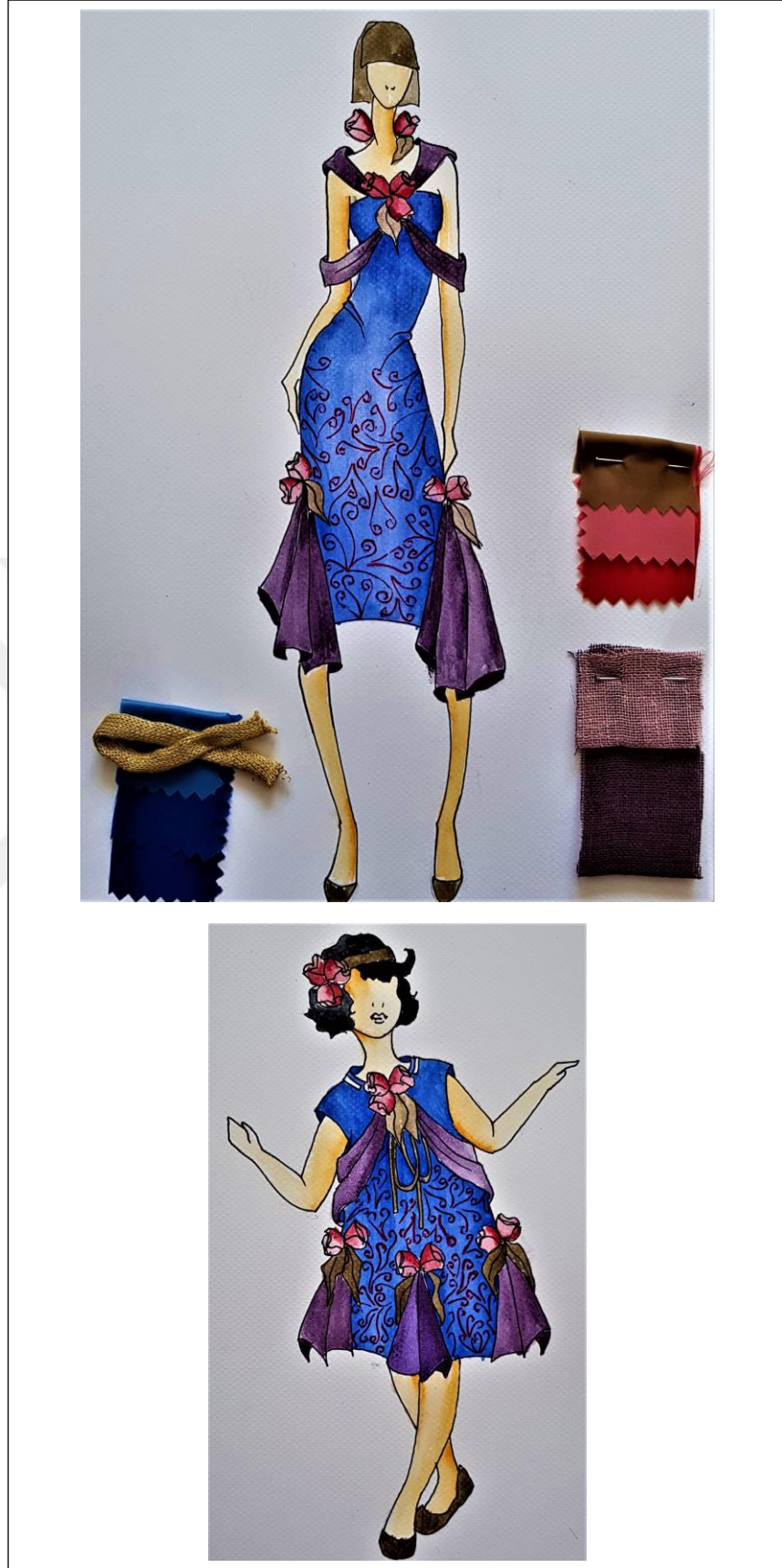
Şekil 134. Tasarım 19-20 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

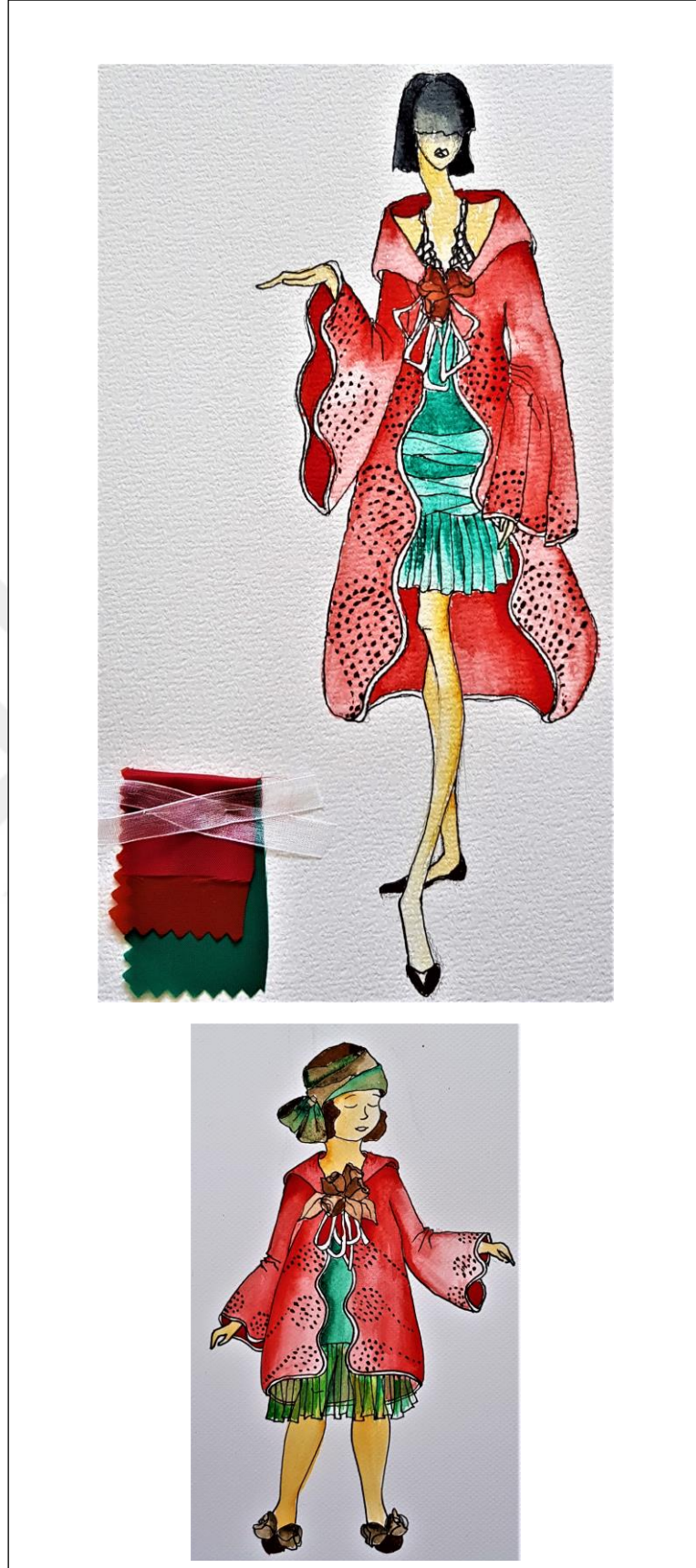
Şekil 135. Tasarım 21-22 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

Şekil 136. Tasarım 23-24 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

Şekil 137. Tasarım 25-26 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

Şekil 138. Tasarım 27-28 Jeanne Lanvin anne-kız elbise tasarımlarından esinlenilerek yapılmış anne-kız elbise tasarım illüstrasyonları.

BÖLÜM III

SONUÇ

Moda; sanat, politika, ticaret, tüketim alanı, teknoloji, endüstri dalları, kültür, kimlik, modernite, küreselleşme, kişisel gelişim ve değişim, toplumsal düzen ve çevreyi kapsayan birçok yönden insan hayatına dokunmaktadır.

Giydiğimiz parçalar, üzerimizde taşıdığımız ve belli bir toplumsal ve kültürel çevrenin içerisinde gelişim gösteren bireysel zevklerimizi ve tercihlerimizi yansıtmaktan dolayı moda olgusu, bireyin kimlik duygusu üzerinde etkin bir rol oynamaktadır. Etrafımızda yer alan insanlara olduğumuz ya da olmak istediğimiz kimliği ifade etmek ve yansıtmak amacı ile kullandığımız ikinci cildimiz, gösterge dilimizdir.

Moda olgusu, her bireye bir şekilde dokunmakta, bireyler arasında etki uyandırmaktadır. Modanın ifade etmek istediği nokta; etek boyundan, silüetlerden, renklerden, dokulardan, aksesuarlardan ve görünümünden çok daha derinlere gitmektedir. Moda olgusu; yemek yemekten sosyal aktiviteye, sanatsal eylemlerden müziğe, resme, spora her ortam ve yaşam alanında yer alan ruhsal farklılaşma, fikir değişimi ve toplum içerisinde yer alan alışkanlıklar ile yarış içerisinde yer almaktadır. Moda olgusunun ilk sırada yer alan önem unsuru; endüstriyel sistemin merkezi ve hedefi olan moda kullanıcılarının ve tüketicilerin yaşam değerlerine ilişkin tahminlerde bulunması ve bu doğrultuda tüketicilerin ihtiyaçlarını, isteklerini ve zevklerini karşılamak olmasıdır. İçerisinde yaşadıkları çağın ruh hali, estetik fikri, sosyal değer yargıları, beğeni boyutu üzerindeki etki ve katkısından ileri gelmektedir. Moda olgusunun ikincil hedefi; moda sektörünün, endüstrisinin toplumsal tüketimi özendirerek, tüketim ve tüketime hız kazandırmasından ve bu doğrultuda benimsenen sosyal değer ve yargıları ticari tüketim olgusuna çevirmesinden ileri gelmektedir.

Moda olgusunun bireye bir şekilde dokunmasını sağlayan en etkili aracı olarak karşımıza modacılar, giysi tasarımcıları çıkmaktadır. Tasarımcılar, İnsanoğlunun iç dünyasını, dışarıya farklı görünme arzusunu göstermesine yardımcı kişiler olarak hayatımızda önemli bir konumdadırlar. Hangi dönemde yaşamış olurlarsa olsunlar; insanların dili konumunda yer almışlardır.

Moda dünyası ile kullanıcı ve beğenen rolündeki bizler arasında köprü görevi üstlenen moda tasarımcıları arasında, kendisini bu dünyaya adanmış bir isim olarak

Jeanne Lanvin; kıyafet tasarımı ile kendi hayal dünyasını içselleştirerek kullanıcıya ürün olarak sunmuştur. Bu sunumu zenginleştirmek adına; kıyafeti destekleyici unsur olarak aksesuar tasarımı yapmış, kıyafeti değerli bir esere dönüştürmek adına farklı görsel materyalleri kullanmış; insanların ruhlarına dokunmayı prensip edinmiştir. Jeanne Lanvin' in tasarımlarında herhangi bir yaş gurubunu net bir şekilde ifade eden tasarımlar yerine; elbiseleri giyen kadınların mutluluğu, rahatlığı ve genç görüntüsü ön planda tutulmuştur. Bu tasarım özelliği sayesinde tasarımcı genel geçer kuralların ötesine geçen bir tasarımcı kimliğine sahip olmuştur.

Zengin bir gözlem yeteneği sayesinde modayı tüketen kişilerin analizini yaparak, taleplerin hangi özellikleri barındırdığını tespit etmiş; bu doğrultuda güncel kıyafet tasarımları 'Zamansızlık' kavramı çerçevesinde yer almıştır.

Moda kavramı, giyim sektörü içerisinde ele alındığında; kendi içerisindeki süreklilik istikrarı, yenilikçi yapısı ve tüketim olgusunu sembolize etmektedir. Moda olgusu, bireylerin farklılaşma çabası olmasına rağmen kişileri özgün bir tarzda giydirerek farklılaştırmasının yanı sıra toplum içerisinde yayılım gösterdikçe aynılaşma durumu ortaya çıkmaktadır. Moda tasarımcıları bu hareketten yola çıkarak sürekli yeni tarzlar, yeni fikirler keşfetmeye çalışarak tüketicinin karşısına tasarımlarını çıkarmaktadırlar. Jeanne Lanvin; kişiye özel tasarım yapmasına rağmen süreklilik halinde kendi ile yarışarak her bir koleksiyonda ve tasarımda yeni fikir ve uygulama eklemiş ve buna göre ürün oluşturmuştur.

Moda olgusu bir döngü olarak kabul edilecek olunursa; yaşam ve ölüm var olduğu müddetçe, insanlar ve onların zevkleri, beğeni duyguları, estetik anlayışları, arzuları var oldukça moda devrim halinde devam edecektir. Moda tasarımcıları da moda olgusunu renklendirerek ve şekle sokarak, nesnelleştirerek insanlara sunan kişiler olacaktır. Değişen tek şey; güncel hayatın, eylemlerin ve yaşam standartlarının farklılaşmasıdır.

Tasarım ve moda olguları, dünya üzerinde gerçekleşen belli başlı olaylara ve dönemlere göre değişiklik göstermelerine rağmen günümüzde, modern toplumlarda önemli bir konumda olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile tarihsel süreç içerisinde gerçekleşen toplumsal yapı ve insan hayatındaki değişikliklere bağlı olarak moda olgusunun gelişimi, değişimi ve dünya genelinde sağlam temeller üzerinde yer edinmiş moda tasarımcısı Jeanne Lanvin' in bir tasarımcı olarak büyüme-gelişme evreleri etkin bir şekilde rol almış diğer moda tasarımcılarına değinilerek aktarılmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Alpat, F., E., (2010). 20. Yüzyıl ve 21. Yüzyıl başında kadın moda tasarımında nostalji anlayışı. Dergi Park Akademik, sayı: 17, 15-23
- Badem, Ş. (2016). 1923- 2013 yılları arasın batı erkek giyim modasının Türk erkek giyim modasına etkisi. Yüksek lisans tezi, Beykent üniversitesi, İstanbul.
- Barille, E. (1997). Lanvin, Thames and Hudson Ltd, London
- Barthes, R. (2014). Görüntünün retorığı, sanat ve müzik (A. Koş & Ö. Albayrak, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Batur, E., (1987). Gelenek ve Gelecek Arasında Moda. Gergedan Dergisi, Mart 1987, Sayı:1, 83-91
- Bedük, S. & Yıldız, Ş. (2004). Giysi tasarımında drapaj. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 11, 169-177
- Bernard, M., (2010). Sanat tasarım ve görsel kültür (G. Korkmaz, Çev.) Ankara: Ütopya yayınevi
- Blackman, C. (2013). Modanın tarihi 1900' den bugüne (K. O. Kaftanoğlu, Çev.). İstanbul: Kerasus Yayıncılık. (Orijinal çalışma 2012 yılında yayımlanmıştır)
- Breward, C., (2003). Fashion, Oxford History of Art. Oxford New York.
- Cole, D.J. & Deihl, N. (2015). The history of modern fashion from 1850, United kingdom: Laurence king publishing
- Constantine, M., & Reuter, L., (1997). Whole Cloth. The Monacelli Press Inc. New York
- Cosgrave, B., (2005). Sample 100 Fashion Designers, 10 Curators, London.
- Crane, D., (2000) Moda ve gündemleri, giyimde sınıf, cinsiyet ve kimlik (Ö. Çelik, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Davis, F. (1997). Moda, kültür ve kimlik (Ö. Arıkan, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Dereboy, E., J., (2008). Moda ve Yüzyılın Moda Tasarımcıları, Özel Güzel Sanatlar Stilizlik- moda Ltd. Şti. İstanbul
- Easey, M. (2009). Fashion marketing, 3rd edition. John Wiley & Sons.
- Erdoğan, E. (2017). Türk giyim unsurlarının dünya giysi modasına etkisi. Yüksek lisans tezi, Haliç üniversitesi, İstanbul.
- Fogg, M., (2014). Modanın Tüm Öyküsü, (E. Çözü, Çev.). Thames & Hudson Ltd. Çin

- Frings, G., S., (2005). Fashion From Concept to Consumer. Pearson Education, Inc. New Jersey
- Ginsburg, M., (1991). The Illustrated History of Textiles, Studio Editions Ltd, London
- Hasbora, H. (1999). İstanbul art deco mimarisinde apartman cephe tipolojisi. Doktratezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hines, T. & Margaret, B. (2007). Fashion marketing contemporary issues, 2nd edition. Routledge.
- Jones, S., J., (2011). Fashion Design, Third edition, Laurence King Publishing Ltd. London
- Kawamura, Y., (2005). Moda-loji, moda çalışmalarına giriş (Ş. Özudoğru, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Kozbekçi, S., (2017). Giyim modasına doku ve boyut kazandıran applike tekniği. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, sayı. 16, 202-217
- Kürşad, D. (2008). Moda illüstrasyonu ve Türkiye’ de moda illüstrasyonu üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- McKelvey, K. & Munslow, J., (2003). Fashion Design, Process, Innovation & Practice, Blackwell Publishing USA
- Merceron, D.,L. (2007). Lanvin, United States of America
- O’cass, A. (2001). Consumer self- monitoring, materialism and involvement in fashion clothing. Australasian marketing journal, 9(1), 46-60
- Ok, M. (2016). Giyilebilir sanat bağlamında ‘ruff yaka’. Yedi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, sayı 16, 65-73
- Pamuk, B. (2009). Giysi moda eğilimlerini etkileyen faktörler ve model önerisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Partridge, E. (1958). A short etymological dictionary of modern english. London: Fashion madd.
- Seivewright, S., (2013). Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım, (B. Bakın, Çev.). Literatür Kitabevi Basın ve Ticaret Ltd. Şti. İstanbul
- Sorger, R. & Udale, J. (2013). Moda Tasarımının Temelleri, (Ç. Sirkeci, Çev.). Literatür Kitabevi Basın ve Ticaret Ltd. Şti. İstanbul
- Stone, E., (2004). The Dynamics of Fashion, Second edition, Fairchild Publications, Inc. New york

- Tate, S., L., (2004). Inside Fashion Design, fifth edition, East Los Angeles College, New Jersey
- The Collection of The Kyoto Costume Institute, (2015). Fashion: A History from the 18th to the 20th Century. Taschen Bibliotheca Universalis.
- Udale, J. (2014). Moda Tasarımında Tekstil ve Moda, (H. Güngör, Çev.). Literatür Kitabevi Basın ve Ticaret Ltd. Şti. İstanbul
- Üstüner, S. (2017). Tekstil tasarım tarihine genel bir bakış. Sanat- Tasarım Dergisi, sayı 8, 49-58
- Werle, S., (2010). 50 fashion designers you should know, Prestel publishing Ltd. London.
- Worsley, H., (2018). Modayı Değiştiren 100 Fikir, (B., B., Öner, Çev.) Oksijen Basım ve Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. İstanbul
- Yetmen, G., (2011). Günümüz kadın giyim modasında Retro vintage eğilimlerin durumu. Dergi park, sayı 20, 61-72
- Yıldırım, B. (2011). Beden imajı ve beden kateksinin kadınların giysi seçimi ve beğenisi üzerindeki etkilerinin yapısal eşitlik modeli ile analizi. Yüksek lisans tezi, Gazi üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü giyim endüstrisi ve giyim sanatları eğitimi bilim dalı, Ankara.
- Yıldırım, L. (2011). Sanat- zanaat buluşması ve wiener werksatte tekstilleri. Dergipark .Akademik, volume 1, issue 8, 105-122
- Yıldırım, L. (2010). Tekstil tasarımında bir dönüm noktası; sonia delaunay. Yedi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, sayı 4, 63-71
- <http://blog.kavrakoglu.com/tag/gloria-swanson/>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://collections.vam.ac.uk/item/O537178/landerviette-fashion-design-paquin-jeanne/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://culture.pl/tr/article/savas-oncesi-polonyasinin-hafifmesrep-kadinlari-ve-centilmenleri>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://headtotoefashionart.com/madeleine-laferriere-1847-1912/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.apollo-magazine.com/art-diary/wiener-werkstatte-1903-1932-the-luxury-of-beauty-neue-galerie/>, Erişim tarihi: 2018
- <https://www.dday-overlord.com/en/battle-of-normandy/biographies/gb/sir-bernard-montgomery>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.giyimvemoda.com/fotogaleri/moda-dunyasi/1900lerde-giyim-ve-moda/47/sayfa/4>, Erişim Tarihi: 2018

- <https://idilceyhan.wordpress.com/2014/11/04/moda-akimlarinin-kisa-tarihi/#jp-carousel-1157>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.italianways.com/lina-cavalieri-and-the-most-beautiful-kiss-in-the-world/>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://monarchyofstyle.blogspot.com/2015/05/eugenie-worth.html>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://rebeccastarrbrown.com/2018/01/02/berties-daughter-queen-maud-of-norway/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.nolm.us/tarihte-insanlarin-olumune-sebep-olmus-5-moda-akimi/>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.scostumista.com/2016/06/kimono-coat.html>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://theline.com/blogs/stories/fusing-dance-music-and-design-diaghilev-s-ballets-russes>, erişim Tarihi: 2018
- <https://threadingthroughtime.wordpress.com/2014/10/31/your-halloween-howl/sonia-delaunay-terk-simultaneous-dress-front-back-paris-1913/>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://timesbluess.blogspot.com/2014/12/iskence-aletidegil-sadece-bir-korse-ve.html>, Erişim Tarihi: 2018
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bcf8e4a1ab622.13040894, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.turkiye.org/birinci-dunya-savasini-yasayan-kadinlar-hakkinda-bilmediginiz-12-sey/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.yentertainmentltd.com/all-fashion-tech-music-articles/avant-gardist-look-to-fashion>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.missedinhistory.com/blogs/missed-in-history-paul-poiret.htm>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://tr.pinterest.com/pin/316729786273202761/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.vogue.es/suzy-menkes/articulos/fortuny-exposicion-paris-from-invention-to-eternity/31715>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://100yearsago.inmemphis.org/tag/hobble-skirts/>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.designer-vintage.com/en/news/article/christian-dior-s-new-look>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://ekmekvegul.net/sectiklerimiz/gunun-bilgisi-bir-donemin-kafesi-kabarik-krinolin-etekler>, Erişim Tarihi: 2018

- <http://www.designworklife.com/2013/12/25/ladies-in-history-varvara-stepanova/>,
Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.vogue.com.au/link/50d0f58a7c49da49642af09a6c3cf63b?pos=1>, Erişim
Tarihi: 2018
- <http://lucyinthesky-lucys.blogspot.com/2010/01/elsa-schiaparellis-trompe-loeil-sweater.html>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.fashionintime.org/history-haute-couture-jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi:
2018, Ekim
- <https://www.lanvin.com/us/maison/history/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim
- <https://www.lanvin.com/us/maison/jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim
- <https://www.thefrenchjewelrypost.com/en/saviez-vous/jeanne-lanvin%E2%80%99s-necklace/jeanne-lanvin-2/>, Erişim Tarihi: 2018, Ekim
- <https://graphicarts.princeton.edu/2017/12/18/isadora-duncan/>, Erişim Tarihi: Kasım,
2018
- <http://elplacerdelalectura.com/2015/08/la-garconne-de-victor-margueritte.html>, Erişim
Tarihi: Kasım 2007
- <http://les8petites8mains.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-une-couturierepassionnee.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018
- <https://www.businessoffashion.com/articles/education/jeanne-lanvin-1867-1946>, Erişim
Tarihi: Kasım, 2018
- <https://www.instyle.com/fashion/who-is-poiret>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018
- <http://www.qqtd.com/uncategorized/Jeanne-Lanvin30xbzjusdo//>, Erişim Tarihi: Kasım,
2018
- <http://parisbreakfasts.blogspot.com/2015/03/jeanne-lanvin-palais-galliera.html>, Erişim
Tarihi: Kasım,
- <http://blog.courtauld.ac.uk/documentingfashion/tag/spring/>, Erişim Tarihi: 2018, Kasım
- http://static.sophiehallette.com/wpcontent/uploads/2015/07/lanvin_galliera_6386_0.jpg,
Erişim Tarihi: 2018, Kasım
- <http://les8petites8mains.blogspot.com/2013/02/mode-enfantine-et-luxe-7-djeanne.html>,
Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://weddbook.com/media/2370329/rare-vintage-sunday-at-home-with-la-comtesse-jean-de-polignac>, Erişim Tarih: 2018, Aralık
- <https://dressingvintage.com/blogs/dressing-vintage-blog/why-know-it-alls-wont-ever-be-great-couture-fashion-designers>, Erişim Tarih: 2018, Aralık

- <https://www.vogue.com/article/jeanne-lanvin-best-moments-from-the-archives>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık
- <http://www.milkmagazine.net/la-mode-enfantine-de-jeanne-lanvin/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/1993.423.1a,b/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://www.zargan.com/tr/q/chinoiserie-ceviri-nedir>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://imguramx.pw/Worn-Through-Rodarte39s-Fra-Angelico-at-LACMAfashion.html>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık
- <http://www.sonotaprincess.com.au/style/tag/1920s?currentPage=17>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık
- http://www.sonotaprincess.com.au/display/ShowImage?imageUrl=/storage/Lanvin13_lr.jpg?__SQUARESPACE_CACHEVERSION=1318751223626, Erişim Tarihi: 2018, Aralık
- <http://www.sonotaprincess.com.au/style/tag/1920s?currentPage=17>, Erişim Tarihi: 2018, Aralık
- <https://girlsdfilm.wordpress.com/2014/06/21/1967-in-film-bonnie-and-clyde/>, Erişim Tarihi: 2018
- <http://www.parfumdepub.com/en/publicite-Arpege-2193.html> Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://www.nytimes.com/2017/04/28/t-magazine/fashion/rei-kawakubo-comme-des-garcons-themes.html>, Erişim Tarihi: 2018
- <https://www.art.com/products/p14881659211-sa-i6813352/charles-dana-gibson-gibson-girl-1899.htm>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://onedio.com/haber/size-o-zamanlar-insanlar-tarz-giyiniyormus-dedirtecek-52-fotograf-467393>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://bazaarvietnam.vn/chan-dung-people/people-news/madeleine-vionnet-nu-hoang-cat-vai-xeo/>, Erişim Tarihi: Aralık 2018
- <http://www.ispybyblye.com/vionnet-revitalized/>, Aralık, 2018
- <http://www.fashionintime.org/history-paul-poiret/>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018
- <http://highlowvintage.com/tag/nina-ricci/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://elasrose.blogspot.com/2011/02/gabrielle-coco-chanel-fashion-icon.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018

- <https://condenaststore.com/featured/illustration-of-two-women-wearing-mainbocher-douglas-pollard.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://dreamingsophiabook.com/elsa-schiaparelli-italian-fashion-designer-artist/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://runninginheels.com/articles/balenciaga-shaping-fashion-exhibition-review/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/madrigal>, Erişim tarihi: Kasım, 2018
- https://www.outfit-her.com/post/la-mode-feminine-au-20eme-siecle_i3kc1few, Erişim Tarihi: 2018, Ekim
- <http://famous-people.life/new-resizing.html>, Erişim Tarihi: Kasım, 2018
- <https://tightsformen.wordpress.com/2012/01/20/emilio-pucci/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://www.piaceridellavita.com/piaceri/moda/1326-valentino-l-ultimo-imperatore-della-moda.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://birgunbiryerde.blogspot.com/2012/07/mini-etek-her-zaman-moda.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://museeyslparis.com/en/biography/premieres-transparences-pe>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://fashion-history.lovetoknow.com/fashion-clothing-industry/fashiondesigners/issey-miyake>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://www.teampeterstigter.com/paris/40-years-of-kenzo-catwalk-fashion-show-paris/>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <http://www.sanguinestyle.com/2017/08/yohji-yamamoto-fall-2017.html>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://www.yatzer.com/A-tribute-to-Hussein-Chalayan>, Erişim Tarihi: Aralık, 2018
- <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/features/is-miuccia-prada-the-most-powerful-and-influential-designer-in-fashion-a6683801.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018
- <https://www.crfashionbook.com/fashion/g15336049/gianni-versace-vintage-iconic-dresses/>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018
- <https://www.nytimes.com/2009/07/08/fashion/08iht-rchris.html>, Erişim Tarihi: Eylül, 2018

<https://www.thenational.ae/arts-culture/couture-screen-queen-dolce-gabbana-debut-sophia-loren-inspired-alta-artigianalit%C3%A0-collections-in-italy-1.169016#3>,

Erişim Tarihi: Eylöl, 2018

<https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/features/john-galliano-look-back-in-grandeur-2311580.html>, Erişim Tarihi: Eylöl, 2018

<https://www.vogue.com/article/tom-ford-fall-2016-interview> Erişim Tarihi: Eylöl, 2018

<https://www.thefashionspot.com/runway-news/176455-style-icon-alexander-mcqueen/>,
Erişim Tarihi: Eylöl, 2018

<http://www.pulpinternational.com/pulp/keyword/Foxy+Brown.html>, Erişim Tarihi:
Ekim, 2018

<https://herbeauty.co/fashion/10-most-iconic-versace-dresses/>, Erişim Tarihi: Ekim, 2018

ÖZGEÇMİŞ

Fazilet CEYHANLI (AŞAMA)

1987 yılında Adana, Pozantı’ da doğdu. 2007 yılında Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil Tasarımı Bölümü’ ne başladı. 2009 yılında ERASMUS programı kapsamında altı ay Roma Accademia di Belle Art idi Frosinone’ de Fashion Design eğitimi aldı. 2010 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümünü yatay geçiş ile kazanarak buradan mezun oldu. Eğitim süresi boyunca TEV. (Türkiye Eğitim Vakfı)’ den burs aldı. 2011 yılında özel sektörde tasarımcı asistanı olarak bir yıl çalıştı. 2013 yılında Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak başladı ve halen çalışmaktadır.

Başarı ve Ödüller

“İTHİB 11. İstanbul Uluslararası Kumaş Tasarım Yarışması” Finalisti (2016).

Staj

BERDAN Tekstil Fabrikası, İplik- dokuma stajı, 2008

BOSSA Tekstil Fabrikası, İplik stajı, 2009

MENSA Tekstil Fabrikası, Dokuma- Baskı stajı, 2010

KIVANÇ Tekstil Fabrikası, İplik stajı, 2011

Hakemli Kongre/Sempozyum Bildiri Kitaplarında Yer Alan Yayınlar

Aşama F., Alpat F.E., "Art Nouveau Akımının Tekstil ve Moda Tasarımına Etkisinin İrdelenmesi", II.Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu, MUĞLA, TÜRKİYE, 3-7 Mayıs 2017, vol.1, no.1, pp.547-547

Aşama F., Uslu Ö., "ORİGAMİ SANATININ TEKSTİL ALANINDAKİ GÖRSEL ETKİSİNİN İRDELENMESİ", II. Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu, MUĞLA, TÜRKİYE, 3-7 Mayıs 2017, vol.1, no.1, pp.548-548

Sanatsal Etkinlikler

2017-2018

Aşama F, "1.Uluslararası Sanat ve Estetik Sergisi", Karma Sergi, İştirakçi, Nisan-2017.

Aşama F, "Kırmızıyla Yazılanlar-1.Uluslararası Sanat, Tasarım ve Moda Kongresi", Karma Sergi, İştirakçi, Mayıs-2017.

Aşama F, "1.Uluslararası Sanat ve Estetik Sergisi", Karma Sergi, İştirakçi, Nisan-2017.

2018-2019

Aşama F, "Innovation and Global Issues in Social Sciences III", Uluslararası Karma Sergi, İştirakçi, Nisan-2018, Patara, Antalya

Aşama F, "Çukurova Üniversitesi II. Uluslararası Sanat Araştırmaları Sempozyumu", Karma Sanat Sergisi, İştirakçi, Nisan-2018, Adana

Aşama F, "Çukurova Üniversitesi II. Uluslararası Sanat Araştırmaları Sempozyumu", Bitkisel Lifler ile Üç Boyutlu Tekstil Pratikleri Çalıştayı, Nisan-2018, Adana

Aşama F, "1. Uluslararası Teknoloji Bilimleri ve Tasarım Sempozyumu", Uluslararası Karma Sergi, İştirakçi, Haziran-2018, Giresun

Aşama F, "1. Uluslararası Kültür ve Toplum Sempozyumu", Uluslararası Kültür ve Toplum Sempozyumu Jürili Karma Sergi, Ekim-2018, Van